

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences

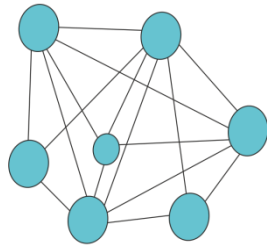
“... an interdisciplinary perspective”

ISSN: 2564-6621

Volume 5 (2)

October 2020

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences
“... an interdisciplinary perspective”

linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy religion literature
economics education politics

EDITOR-IN-CHIEF:

Mani Man Singh RAJBHANDARI

University of Johannesburg, SOUTH AFRICA

ASSOCIATE EDITORS

Katya Dunajeva (Ph.D.)

Eotvos Lorand University, Budapest, HUNGARY

Marta R. Jabłońska (Ph.D.)

University of Lodz, Lodz, POLAND

LANGUAGE EDITORS:

Ali Korkut (Ph.D.)

Final Okullari, TURKEY

Fernan Abragan (Ph.D.)

Mindanao State University, The PHILIPPINES

About

- European Journal of Educational & Social Sciences (EJESS) is a peer-reviewed international journal published biannually, in October and May, which accepts papers written in Turkish and English languages.
- Opinions by the authors of articles in the journal are solely those of the author, and do not necessarily reflect those of the journal, its editor, assistant editors, or advisory board members.
- Articles published by the journal may not be reproduced totally or in part without following the appropriate reference to the manuscripts.
- Authors are all responsible for the contents of the papers published in the Journal and they retain copyrights.

All papers in PDF format can be retrieved on the web site: <http://www.ejessjournal.com>

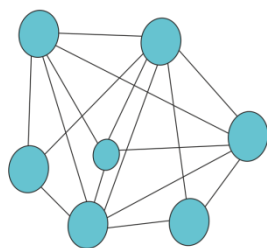
Abstracting & Indexing

ASOS
indeks

© All rights reserved.

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences
“... an interdisciplinary perspective”

linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy religion literature
economics education politics

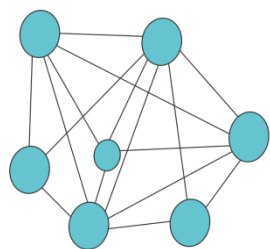
ADVISORY BOARD

Anna Frąckowiak (Assoc.Prof. Dr.)	Kujawy and Pomorze University in Bydgoszcz, POLAND
Ivo Carneiro de Sousa (Prof. Dr.)	City University of Macau, Macau, CHINA
Marta R. Jabłońska (Dr.)	University of Lodz, Lodz, POLAND
Mahire Aslan (Asst. Prof. Dr.)	Inonu University, Malatya, TURKEY
Carmen Buzea (Prof. Dr.)	Transilvania University of Brasov, ROMANIA
Katya Dunajeva (Dr.)	Eotvos Lorand University, Budapest, HUNGARY
Raymond Taras (Prof. Dr.)	Tulane University, USA
Ying Zhen, (Assoc. Prof. Dr.)	Wesleyan College, USA
Mark Szymanski (Prof. Dr.)	Pacific University, USA
Marek Lukáč (Dr.)	University of Presov, SLOVAKIA
Rina Manuela Contini (Dr.)	Università degli Studi G. d'Annunzio Chieti e Pescara, ITALY
Giovanni Borriello (Prof. Dr.)	Università degli Studi della Tuscia / ITALY
Alessandro Porrovecchio (Dr.)	Université du littoral Côte d'Opale, FRANCE
Mani Man Singh Rajbhandari (Dr.)	University of Johannesburg, Republic of SOUTH AFRICA
Olga Nosova Valentynovna (Prof. Dr.)	Kharkiv National University, UKRAINE
Georgi Gaganidze (Prof. Dr.)	Ivane Javakhishvili Tbilisi State University GEORGIA
Shahsidhar Belbase (Asst. Prof. Dr.)	University College, Zayed University, Dubai, UAE
Cosmin Tudor Ciocan (Dr.)	Ovidius University Constanta, ROMANIA
Paige Williams (Dr.)	University of Melbourne, Melbourne, AUSTRALIA
Ljiljana Kaliterna Lipovčan (Prof. Dr.)	Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, CROATIA

Hajjah Jariah Mohd Jan (Assoc. Prof. Dr.)	University of Malaya, MALAYSIA
Mashitoh Mahamood (Assoc. Prof. Dr.)	University of Malaya, MALAYSIA
Nino Chiabrishvili (Asst. Prof. Dr.)	Ilia State University, GEORGIA
Zaharah Hussin (Assoc. Prof. Dr.)	University of Malaya, MALAYSIA
Almaz Rafisovich Gapsalamov (Dr.)	Kazan Federal University, RUSSIA
Raihanah Binti Hj Azahari (Assoc. Prof.Dr.)	University of Malaya, MALAYSIA
Faizal Ayob (Dr.)	Victoria University, AUSTRALIA
Tornike Shurgulaia (Assoc. Prof. Dr.)	Georgian National University, GEORGIA
Kardo Karim Rached Mohammad (Dr.)	University of Human Development, IRAQ
Anantha Raj A. Arokiasamy (Dr.)	Quest International University Perak (QIUP), MALAYSIA
Wilkinson Daniel Wong Gonzales (Dr.)	National University of Singapore, SINGAPORE
Terida Mehilli (Dr.)	University College "Pavaresia" Vlore, ALBANIA
Brahim Sabir (Dr.)	University Hassan II, MOROCCO
Elsabé Keyser (Dr.)	North-West University, SOUTH AFRICA
Izabela A. Dahl (Assoc. Prof. Dr.)	Örebro University, SWEDEN
Adesanya Ibiyinka Olusola (Dr.)	Ekiti State Univesity, Nigeria
Jeevan Khanal (Dr.)	Chonbuk National University, SOUTH KOREA
Johnson Aremu (Ph.D.)	Ekiti State University, NIGERIA
Fernan Abragan (Ph.D.)	Mindanao State University, Narawan, The PHILIPPINES
Jose Prabhu J.(Ph.D.)	Bharathiar University, INDIA

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences

"... an interdisciplinary perspective"

linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy religion literature politics
economics education

EDITORIAL

Dear researchers,

It is very exciting to present a new issue of our e-journal, entitled EJESS [*European Journal of Educational & Social Sciences*], [Vol. 5 (2), October 2020], to the interdisciplinary literature. Every issue provides new ambitions and motivation for us to reach a better journal, thanks to your fruitful and motivational support, collaboration and encouragement.

EJESS aims to present original research on educational and social sciences in an interdisciplinary perspective covering sociology, education, psychology, politics, theology, anthropology, law, literature, linguistics, philosophy, history, human geography etc. The journal also seeks for opportunities to broaden its partners, reviewers and organizations.

In this regard, EJESS now supports and open to other partnership for international organizations, workshops, study visits and seminars. Accordingly, we provide scholar support for Eurasian Conference on Language and Social Sciences (ECLSS2020) and International Online Conference on economics & Social Sciences, as a trigger to reach enlarged context. Papers utilizing and/or following interdisciplinary perspectives are highly welcomed and encouraged. It is of interest and open to all researchers, academics, and those people concerned with mediating research findings to practitioners. Scholarly work requires a great deal of effort, ambition and motivation since it encompasses a broad range of various disciplines, perspectives, methodologies and criteria. Within its natural context, we, as EJESS, sometimes include papers from international conferences in different countries so that we can feel proud to provide open platform for diverse researchers all around the world.

Another risk for academia appears to be a virus pandemic (COVID-19) in the upcoming days and months, for almost every domain in our everyday life. Scholar atmosphere and all educational organizational will probably focus on new perspectives, strategies and facilities to ensure their efficiency soon.

Within this perspective and vision, this issue presents you three research papers from diverse methodological perspectives and cultures.

We hope that the issues of our journal shall contribute to the field of interdisciplinary research literature.

We would like to thank our journal editors, authors, reviewers and all the others who have contributed to the preparation process of this issue.

We are renovating and modifying our journal web site as <http://www.ejessjournal.com>. EJESS will be one of the supporting journals of upcoming Eurasian Conference on Language and Social Sciences in 2021. Participants for these organizations are welcomed to submit their proceedings to EJESS database via e-mails.

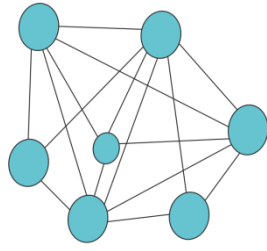
Hope to meet you in future issues.

Mani Man Singh RAJBHANDARI

University of Johannesburg, SOUTH AFRICA

Guest Editor

EJESS

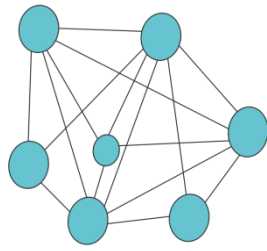
European Journal of
Educational & Social Sciences
“... an interdisciplinary perspective”

linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy religion literature politics
economics education

CONTENTS

	<i>Page(s)</i>
Articles	
Similarities and influences: Albanian and English literature Vjollca DIBRA	47
High-Stakes Test Impact on Student Motivation to Learn Saraswati DAWADI	59
Analysis of Students' Cognitive Dimension on Digestion Process Fernan ABRAGAN	72
Girne Otelleri'nde İKY Uygulamalarının Çalışanların İşten Ayrılma Eğilimine etkileri: Aileye ait ve aileye ait olmayan oteller örneği [<i>The impacts of applications on employee turnover intention in Kyrenia Hotels: Case of family-owned and non-family-owned hotels</i>] Mete Ünal GİRGEN, Derya TİMUÇİN	83
Türkiye’de Paranın Aktarım Mekanizmaları Fehime GÜNBEGİ	98
Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örnekleme Feride OKTAY	113
Narsistik ve Hazcı Tüketim Kalıplarıyla Gelen Huzursuzluk ve Diğerkâmlığın Yitimi Üzerine [<i>On Restlessness Coming with Narcissistic and Hedonistic Consumption Patterns and Loss of Altruism</i>] Ümit ÖZTÜRK	123
Dual Training and Coronavirus: A Research in the Light of Digital Education Experience Anita VARGA, Krisztina LÁSZLÓNÉ KENYERES, Bence RÉTI, Orsolya FALUS	136
A Contemporary Management Practice: Mindfulness in the Work Settings Fatma YESILKUS, Onur Basar OZBOZKURT	145

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences
“... an interdisciplinary perspective”

linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy literature politics
economics education

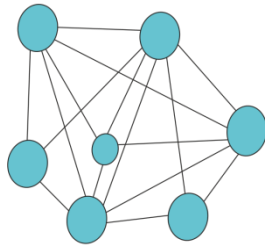
Page(s)

Articles

Arbitration and the Importance of the Arbitration Agreement
Kastriote VLAHNA, Drita KRASNIQI, Bletrona KRASNIQI, Dafina
VLAHNA

160

EJESS

European Journal of
Educational & Social Sciences
“... an interdisciplinary perspective”

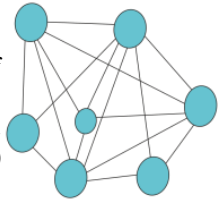
linguistics sociology law anthropology
history psychology
philosophy religion literature
economics education politics

REVIEWERS for THIS ISSUE

Volume 5 Issue 2

Mani Man Singh RAJBHANDARI (Ph.D.)	University of Johannesburg, Republic of SOUTH AFRICA
Ali KORKUT (Ph.D.)	Final Okullari, TURKEY
Osman Tayyar ÇELİK (Ph.D.)	Inonu University, TURKEY
Nazli TYFEKCI (Ph.D.)	University of Gjakova, KOSOVO
Shahsidhar BELBASE (Ph.D.)	Zayed University, Dubai, UAE
Abdullah ERKUL	Balıkesir University, TURKEY
İsmail KESKIN (Ph.D.)	Dicle University, TURKEY
Fernan ABRAGAN (Ph.D.)	Mindanao State University, The PHILIPPINES
Mahire ASLAN (Ph.D.)	Inonu University, TURKEY
Mehmet Necati CİZRELİOĞULLARI (Ph.D.)	Cyprus Science University, TRNC
Ömer Faruk BİÇEN (Ph.D.)	Balıkesir University, TURKEY
Saniye VATANDAŞ (Ph.D.)	Isparta University of Applied Sciences, TURKEY
Luan VARDARI (Ph.D.)	University of Prizren, KOSOVO
Emel BAHAR (Ph.D.)	Tarsus University, TURKEY

Similarities and influences: Albanian and English literature

Vjollca DIBRA¹

Manuscript information:

Received: October 23, 2020

Accepted: October 30, 2020

Author 1

Profesor Assistant,
University "Ukshin Hoti" Prizren
and Vice-Rector for Academic
Affairs at the University of
Gjakova "Fehmi Agani",
KOSOVO
E-mail: dibravjollca@gmail.com,
vjollca.dibra@uni-gjk.org;

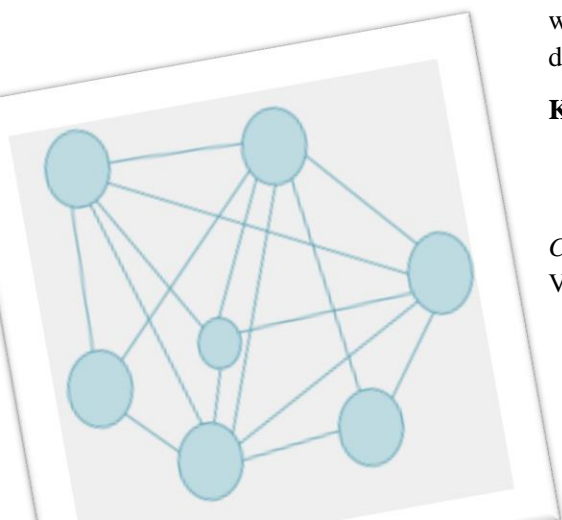
Abstract

Comparative literature is an intellectual endeavor, aiming to study every object of a literary technique, placing it in relation to other elements in different cultures. In light of these comparative literature studies, relations between English Literature and Albanian Literature have been treated not enough or saying differently, have been treated partialy. Having in mind that comparative monograph stands on at least two objects), i.e. works limited in time and space, whether general works, these studies almost never exceeded the level of monitoring and papers, and no monographic and panoramic level. Comparative literature is a discipline that tends to transcend. In addition to disciplines that aim to thoroughly explore a well-defined field, comparative literature also aims to explore unresolved linguistic and literary issues. The method is "the way, once passed". Comparatism should be based on a basic methodological idea: the knowledge of the "literary" fact can go forward through the search for the different and its placement in relation to the already known. This attitude brings at least few consequences: similarities and differencies of relations between the Albanian and English literatures; Critical literary and study-literary opinion about these relations; Kadare's approach on Shakespeare, Joyce and Orwell; The prospect of Albanian-English literary developments in terms of giving and receiving. Obviously critical and theoretical thinking on literature (Albanian as well as English) determines and reflects the cooperative levels between them, but the comparative methodology in a way sets a hierarchy of values, knowledge and recognition between them. The most significant of these literary relations today is especially the mutual translation. The main purpose of this paper is to present a generalization of the study, starting from a set of data, which initially deals with at least two different series, but working to research the possible presence of objects or other series. This study of some literary objects, whatever they may be, is as familiar with the roots of the culture of this object as it is with the roots of the culture in which it was formed. By entering into relationships with two cultures and experiencing them internally, I will try to explain the differences and relativity of human behaviors.

Keywords: comparative, English literature, Albanian literature, monographic

Cite as:

Vjollca, D. (2020). Similarities and influences: Albanian and English literature. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 47 – 58

INTRODUCTION

While we can say without hesitation that historians, theorists, and aesthetes of Albanian literature represent a constellation, by even making a class or a thin layer of what may be called *tradition*, comparative scholars can be listed only by counting the fingers, if as such we consider even the lecturing professors of this subject in all Albanology centres of Balkans.

However indications of pioneers, though not in level of studies, at least at the level of observation, probe or review, can also be found within the Albanian literature, beginning with De Rada to Konica, Noli, Kuteli etc. Such reflections are also encountered in Kosovo within the corpus of literature-history studies of the academic Rexhep Qosja (having in consideration his studies for the period of Romantics as a literature-stylistics establishment of the Albanian literature and the parallels with European Romantics). An obvious effort was also made by scholars like: Dr. Mensur Raifi and Dr. Rexhep Ismaili, at outlining the works of Lasgush Poradeci with Mihaj Eminesku, followed by Dr. Abdullah Karjagdiu with the monographic study *Byron and Albanians* to Dr. Luan Starova with the book “*An eternal amity*” (*Konica - Apolineri*).

In the horizon we may also see first indicators of the results of young researchers and scholars like Yllka Kenaci, specifying here a work that draws a parallel between the novel “*Dream palace*” of Kadare and Kafka’s “*Process*”, Kadri Ujkaj with his work “*Modern intersection of geniuses*” (comparative study between Kadare and Migjen), doc. Rusana Hristova-Bejleri from Sofia University, who we may say to have deepened the knowledge and the methodology in this subject with her multilateral treatment of comparative literature science at studying the Albanian literature. She is right to assert that “if we refer to the merest methodology definition “the comparative literature science compares, exceeds limits and uses patterns”, and it sheds light to the case of the Albanian literature where such a minimum of actions gives a hand to comparison amongst the Albanian speaking communities belonging to different states, but also to compare it with the abroad. In general the character of a comparison may be a concluding or qualifying one, and when it is qualifying it may be either positive or negative” (<http://www.bnr.bg/sites/sq/culture>).

I would also add the fact that they may be affirming or denying, sustainable or unsustainable, but, in any variant having particular importance and significance.

My opinion on this basis of comparative studies within the Albanian literature is that makes me insist that it is relatively new and yet unexplored, in particular when we speak about novel, but it moves when taking into consideration the contemporary developments, when the rhythm of Albanian studies for literature (in particular for the comparative literature) is accelerating in the aspect of methodology specifics, and also in the persuasion of postmodern considerations, according to conceptual principles. Nowadays, it does not present a surprise in the centres of Albanology study, and not even to individuals or groups of Albanian scholars when mentioning a name like Linda Haçion, a Canadian scholar that is a member of the postmodernism theoreticians’ constellation.

So, should we consider it in the aspect of liaisons and comparisons of Albanian literature to the English literature, it results that their relations are to be researched. The word “composite”, *relation*, represents a quantity of *receiving* and *giving*. This relation phenomenon must be viewed in the context of knowledge of mutual information in various periods of time. The entirety of this methodological aspect may be formulated as *a short history of relations between the two literatures*.

The phenomenon of recognition between the two, results also with critical opinions and estimations of respective literature values, therefore we are going to observe within this context the *Literature critic and literature history opinion related to these relations*.

Bearing in mind that the literature of one people, of a country or of a language is usually marked by literature representation authorities, there is no possibility of avoiding in this sense Shakespeare, Byron, Joyce and Orwell in relation to Kadare, therefore the latter should indeed be seen in the relation to the English predecessors: *Kadare in comparison to Shakespeare, Joyce, Orwell*.

Just as it was mentioned above, the relations do not have to deal only with recognition, but also with similarities, diversities and influences in various time and space contexts: *Similarities, influences and contextual basis*.

Such analysis consequently leads to the direction of *Perspective of Albanian-English literature developments in receiving and giving relations*.

A short history of relations between the two literatures

Although the English Literature is a developed literature and has impact in the global dimension (considering the distribution of the English language in the world), it cannot be said that in relation to Albanian Literature (as a small literature of a small language, though it belongs to Indo-European trunk) it recognizes any "bloom" of relations. In this regard, among other things, the implications of the difficult fate of its literature, which for over half a century experienced the censorship of the socialist Realism literary school, even in its most severe and rude version.

However, the major English literary authors, i.e. their literary works came to the Albanian areal much earlier through alternate routes rather than directly, in Albanian language.

Since, for example, De Rada is a major figure of Albanian literature that leads Albanian Romanticism and marked contemporaneity with European developments (remember his work named *Milosao* from 1836, a full century before Kadare and Qosja were born), it is worth studying how he stands in relation to the English literature. His biographical and autobiographical notes tell us that he knew many English authors, but we should emphasize the works of Shakespeare and Byron. Furthermore, for the work of Byron, by feeling coeval with him, he will write: *In the next year I was able to get hold of Byron's "Corsair", who, along with Alfieri, was ushered into heaven. I was impressed especially with the newness and greatness of figures, but he seemed to me like someone from Lukani school, who does not*

know how to draw people's features as vivid from actions and sayings, but tries to devise them by describing and collecting the features. (De Rada, WORKS 7, "Rilindja, Prishtine 1988, p. 301).

Here he proves that not only does he not feel inferior, but, furthermore has the courage to be judgemental and critical of Byron.

In this context of autobiographical notes, by referring to his readings, which affect his formation as a writer, he mentions that ... *in order to be immersed in modern literature the French language, which I learned in two months from the lectures of my generous friend, enabled me to read Shakespeare, Schiller ... The impression that Shakespeare gave me, in terms of style, never got out of my mind. He expressed such powerful feelings, but it seemed to me that he did that after having gone through these things real good in his head.* (De Rada, ibidem. p. 304).

From these data, no matter how slim, for the first time we see the presence of English literature in the Albanian world, despite its arrival even through intermediate languages.

In the Albanian culture and literature Shakespeare comes more complete with his masterpieces, especially in the thirtieths *Othello, Hamlet, Macbeth, and Julius Caesar*, have come through Fan Noli. In this way, Noli also brought in Albanian the *Skanderbeg* of Lonfello, Edgar Allen Poe's works, as well as other works. Skënder Luarasi successfully pursued Noli's path, by bringing to Albanian territory Milton's *Lost Paradise*, Byron's *Childe Harold*, and other. Later on also the works of Sheli and Bernard Shaw were brought in Albanian, and later those of Eliot, Ezra Pound and Ted Hughes and, much later, came Oscar Wilde, Orwell and James Joyce.

An important place of the presence of Bernard Shaw in Albanian literature was introduced to us by the scholar, Prof. As. Dr. Lirak Karjagdiu: *"The works of this colossus of world papers have been translated into many world languages, while they were translated into Albanian language in the 50's. Thus in 1956, Vedat Kokona, our renowned translator, translated two of the most popular Shaw's dramas "Major Barbara" and "Pigmalion". Also, in 1972, two of the Shaw's comedies were translated: "American Emperor" translated by Sylejman Pitarka and "Houses of Widowed Men" translated by Bashkim Pitarka, etc. While, not long ago, in the edition of Skanderbeg Books Publishing House in Tirana, came to light the melodrama of Bernard Shaw "Devil worshiper". In this case, it is worth noting that there are two versions of the translation of this Shaw's drama. It was translated for the first time in Kosovo by the translator, researcher, polyglot and our well known professor Dr. Abdullah Karjagdiu, in the 80's, while the second translation was done in Albania in 2006, by our well known and experienced translator Afrim Karagjozi. It is worth noting that the translation of dramas of this playwright and Nobel Prize winner has started during the 80's when Prof. Dr. Abdullah Karjagdiu translated four of the Shaw's dramas: "Candida", "Devil's Disciple", "Ms. Warren's Profession" and "Androcles and the lion."* (http://www.academia.edu/859125/GEORGE_BERNARD_SHAW'S_PRESENCE_IN_ALBANIAN)

In the feedback report it is almost impossible to find titles and even more difficult translations from Albanian into English. An incomplete attempt was made by Arshi Pipa for Kadare's *Chronicle in Stone*, which ended with a fight between the British publisher and the translator regarding the preface for the latter.

In 1991, the editor Mensur Raifi published *The Anthology of Albanian stories in Yugoslavia*, THE ANGRY CLOUD, translated by John Hodgson, (*The Angry Cloud – And Anthology Of Albanian Stories From Yugoslavia, Translated From The Albanian By John Hodgson*), which included nine authors: Anton Pashku, Hivzi Sulejmani, Azem Shkreli, Eqrem Basha, Ymer Shkreli, Musa Ramadani, Ramiz Kelmendi, Adem Gashi and Rifat Kukaj.

It cannot go unnoticed that this translator, John Hodgson, after full two decades brings Kadare's novel *Wrong Dinner* into English directly from Albanian and this year it is this novel that competes for the Literary prize there.

At this point we cannot ignore another interesting information. Two foreign scholars whose works are not only valued and admired, but also have become points of reference in contemporary studies and in Anglophone areas in particular, the historian Noel Malcolm and researcher Robert Elsie with his *History of Albanian Literary* (HISTORY OF ALBANIAN LITERATURE By ROBERT ELSIE, Social Science Monographs, Boulder. Distributed By Columbia University Press, New York 1995).

Needless to say, in a paper of this nature, it is impossible to include all literary materials that can be recorded as making or rendering. There are also numerous contributions of authorial nature and private publications of various authors that often result as not catalogued by the Albanian national libraries. There are also numerous articles in the form of memoirs, travel descriptions and of other cultural nature, such as the work of Edith Durham *Burden of the Balkans, and other works for Albania and Albanians*, which do not directly reflect the literary terrain.

Literary critical and historical-literary thinking regarding these relations

Of the Albanian scholars, obviously academic Rexhep Qosja, literary historian by vocation, is one of the first that studied the relationship between Albanian and English literatures, but more in the receiving and affective aspect. Thus, while analyzing the period of Romanticism in Albanian literature, he, among other things investigates Albanian writers' interests in foreign literatures since the ancient era and onwards. Among these, in a subchapter he highlights the *Interest in English literature*. Though there is no lack of interest, such as the interest of De Rada, Naim and Mjeda, compared to, say, the interest in French literature, they appear much more modest. *The English authors mentioned in the writings of our Romanticists are usually rarely mentioned, only one or two times. Thus, for example, Jeronim de Rada mentions Shakespeare, Naim Frasheri, mentions Milton, and Ndre Mjeda, mentions the Irish poet, Charles Wolf. The only English poet that is mentioned by nearly all of our romanticists and the*

only English poet that is often mentioned, almost as much as Homer, is Byron. (Qosja. Rexhep, HISTORY OF ALBANIAN LITERATURE, Romanticism I. "Rilindja", Prishtinë 1990, p. 91).

Qosja certainly, as well as all other scholars, explains the interest of Albanian writers for Byron, first of all due to his pilgrimage at the beginning of the XIX century across Albanian areas, due to his relationship with Ali Pasha Tepelena and particularly due to his artistic evaluation for the Albanian world in the poem *Childe Harold*.

Byron, through Albanian writers, became so popular that, despite social orders of other environments, was almost always part of the school literature as a compulsory text, as a reading material. There is almost no generation of Albanian students, who have gone through primary and secondary education, who have not memorized at least some verses of the second Song, such as:

*Oh Albania, where bore Iskander -
Song of youth', lantern of wise men! -
And the other Iskanderi, which permanently
Thrashed the enemies with its heroic Kordhn':
Albania, allow me to restore my eyes'
Upon you, oh strict mother of wild men!*

(Bajroni, CHILDE HAROLD, *Onufri*, Tirana 1999, p. 48).

Scholar Abdullah Karjagdiu, who is the first one in our institution with a dissertation in English Language and Literature, who, while writing these days has reminded us that it is through Byron that Europe heard the name *Albanian* after four centuries: *"For the young Byron, though officially he was visiting the Ottoman Empire, in fact he was interested in Albanians, their country, history and their characteristics. He ... during his peregrination tarried mountains, spent nights in cabins and mansions, praised the generosity, hospitality and their respect, by mentioning them in the twenty five letters he sent to his mother and friends ..."* (<http://noa.al/news/artikull.php?id=30660>).

Fan Noli, being a multifaceted Albanian figure, apart from the merit of turning Shakespeare's plays and many other culminating works of world literature into Albanian, he also enjoys the privilege of critical contemplation of those works, without claiming the work as a critic and scholar of literature. Yes, in fact, a part of *Introductions*, - as he calls his prefaces that accompany his translated works, are primarily sharp critical views. While we are highlighting the English Literature, we cannot transcend Noli's exquisite observation about Shakespeare's *Macbeth*: *"It is the tragedy of criminal ambition, sin and fusion not in the Hell of another life, but in the Hell of this life, and in this respect this is the deepest, strongest and most terrifying religious sermon that was preached by an Anglo-Saxon priest since Christianity was born and until today. The Theme is: Selfish ambition without scruple, without mercy and without consciousness is the adder that eats itself and creates the Hell over the Ground for its master,*

more dreadful than that of the medieval religious poet Dante ... Shakespeare's Hell is not based on controversial dogma but on facts, proven by life experience..." (Shakespeare. William, MACBETH, "Rilindja", Prishtina 1968, p. 8-9).

While we are here we can emphasize a matter that has recently been brought up in different presentations. It has to do with the level and value of Noli's translations. There are people who say that they are outdated and do not meet today's standards (*Writer and translator Agron Tufa has broken a taboo. During an interview for the the 'Albanian Journal' about the supplement 'Milosao' he has revealed that Fan Noli's translations should be reviewed, re-translated, to be saved by a number ideologies and folklores that can be encountered in the translated texts, classics, and in their prefaces. Tufa, himself a translator, said that a good part of the classics, if not all, should be re-translated.* 28 November, 2011).

Of course, such an idea shouldn't be ignored, but since we have no practical evidence or even attempts in this field, nor any effort of re-translating these masterpieces of world literature, such reaction, however sounds sturdy, swagger and biased.

Parenthesis: In this respect it should be noted that in the languages and literatures of the people with tradition, there is a practice that the renowned works are simultaneously translated by two or more translators and only then the work is characterized and valued as a competition. In Albanian several versions of translation are recognized, for example, Adam Mitskevich's poems by Lasgush Poradeci and Kadare. In Kosovo once they tried a simultaneous translation of Guillaume Apollinaire's renowned poem "Mirabeau Bridge" in the pages of the magazine "Fjala" by Rexhep Ismaili, Mensur Raifi and Muhamed Kerveshi.

The paradoxical side of this phenomenon happens in Albania, in the transition period, when novels of Milan Kundera entitled "Ridiculous Love" are published." A year later, another publisher with another translator, publishes this book with the title "Joyful Love" and a promotional note: *For the first time in Albanian.* Yes, this is another issue for another case of comparison and observation.

Kadare in rapport with Shakespeare, Joyce and Orwell

If Kadare is an indicative measure and representative of modern English literature at a global level (and there is no doubt that this is the case) then it comes as no surprise that scholars of his work, both domestic and foreign, have often placed his name alongside Shakespeare, without excluding Dante, Orwell, Joyce, Kafka and others.

Kadare is little known in English with *Chronicle in stone* (the version translated by Arshi Pipa) but he is more known with the *Successor* (not translated from the original in Albanian, but from its publication in French by David Bellos). Obviously, the latest publication of *Wrong Dinner* (translated by John Hodgson) makes him a place among the honoured. I have not included here a series of Kadare's works published in the U.S., where it is worth mentioning the special edition of the first manuscript edition of the novelist Sol Bellow, only three hundred copies with the authentic paraf author.

In the context of this paper we are interested in Kadare's rapport with the authors mentioned above i.e. Shakespeare, Joyce, and Orwell, of which Shakespeare is the main subject. He appears in Kadare's world since his childhood. Initially Kadare proves this as an artifact in the pages of the novel *Chronicle in Stone*, when he is faced for the first time with *Macbeth*, or rather with sorcerers that appear at the beginning of the tragedy, similar to the foretellings of Albanian mythology, which are enough to tempt the imagination of the child. Kadare will prove this later in the interviews as well, but especially in the essayistic book *Invitation at the studio* and in the essay *Hamlet, the tough prince*. It is difficult with a paper like ours to assess the rapport Kadare - Shakespeare, given that only this last book, the essay respectively, includes about one hundred and fifty pages of text and it is impossible to pick out whatever citation. It is like trying to take only one stone from a castle in order to prove its greatness. Let us take for a test only the first sentence of this work: "*It's easy to say that Shakespeare's 'Hamlet' is a universal work... It is harder to answer the question whether this setting is a praise or a blemish*". (Kadare. I, *HAMLET, THE TOUGH PRINCE*, Onufri, Tirana 2006, p. 7). But what he says about *Macbeth*, in the conversation with Eric Faye, is even greater: "*Macbeth actually may have changed my life. I was eleven years old. Why have I read it? While navigating the front pages, I noticed that it had to do with ghosts, sorcerers. I liked mysteries and so I started reading it*". (Faye. Eric, *THREE CONVERSATIONS WITH KADARE*, Onufri, Tirana 2007, p. 18).

Besides Shakespeare, Kadare's creative world is also filled with Joyce and Orwell. While Joyce's epiphany comes to him through his *Ulysses* and is discussed in Kadare's *Monster*, the scholars mainly find Orwell in the *Palace of Dreams*. The analogy here is often associated with Orwell's *Animals' farm*, as well as with Kafka's *Castle*.

Despite the fact that, especially Joyce and Orwell, were translated in Albanian very late, Kadare, being in permanent contact with his foreign publishers, especially with the French, got acquainted with their works. Seems like a curiosity to mention the fact that since 1980, when Kadare was in Pristina for the publication of his set of ten works by "Rilindja", in a meeting with Kosovo writers he mentioned Joyce's work *Finnegan's awakening*, which was until then unheard of in our area. It became clear that it was unimaginable to publish such a work in Albanian while under the rule of the dictator. In Pristina, however, Joyce's *Portrait of the artist in youth* was published in a secondary language.

Similarities, influences and contextual basis

As noted above, the similarities and influences of English literature on Albanian literature are outlined more on contextual basis. Furthermore, as noted by De Rada, the impact appears quite spontaneous and almost instinctive. We saw that De Rada didn't prefer Byron, or at least he was not thrilled like he was with Shakespeare. And what happens? There is a surprise. While De Rada has not distinguished himself with recitations of other authors, sometimes while disillusioned he recites his own verses: "*Professor, after he approached his classmate Luigi Terzi, Paterno asked if those were Byron's verses. - No, - my friend replied, - they are his own.*"

The honored old man approached me and, looking at me carefully, after he escorted the students out, he stood next to me". (De Rada. Jeronim, AUTOBIOGRAPHY, Onufri, Tirana 2002, p. 81).

Byron's influence is also confirmed by his scholar, Dr. Abdullah Karjagdiu: *"By writing this paper, I had in mind that I had to write not only about the poet that had an extremely large impact on some European literatures of Romanticism period, but, at the same time I had to give special attention to Byron's Albanian inspirations and motives... ". (Karjagdiu. Abdullah, BYRON AMONG ALBANIAN, doctoral Dissertation, Manuscript in the National and University Library of Kosovo. Page 9. Signature to Karjagdiu's voice). Karjagdiu finds Byron's impact primarily on our Renaissance authors and connects it with fundamental notions of love for the country and the missing freedom for Albanians, who were under the captivity of the Ottoman Empire*

Noli, on the other hand, relates the influence of Shakespeare's work to similarity situations and contexts. Perhaps led by disappointments he suffered in the political and governing scene of his country, after the failure of the Revolution of July in Albania, in 1924. Therefore in his preface accompanying *Macbeth* he would write: *"A nation, which is disgruntled so much by the terror of the national government, would rather prefer foreign invasion and call it the only salvation, is fatally doomed to lose the political independence."* (Shakespeare. William, MACBETH, quoted work, page 8). It is curious that in the translation work, especially of Noli, it was noted, not only the choice of works - masterpieces for translation, which features subjects of interest to literary studies, but also a self identifying affinity of the translators with protagonists or specific characters of those works, also with the situation in the country, namely his homeland.

A special contribution about the effects of English literature in Kadare's work, with exclusive focus to *General of the Dead Army*, was brought to us by the young scholar dr. Ag Apolloni. He finds influences, especially from Shakespeare, but also from Oscar Wilde, Joseph Conrad and Ernest Hemingway. Let us check them out: *"Hamlet is the Shakespearean masterpiece which has a grave opening scene ... Literature's most famous tomb is the tomb of Ofelia, so in any literary work we see the opening of a grave, the memory leads us to the grave opened by Shakespeare's clowns. In this way, the General, as he constantly talks about opening graves, constantly reminds us of Hamlet."* (Apolloni. Ag, PROTEUS PARADIGM, OM 2012, Pristina, p. 310).

"In communist Albania Oscar Wilde's works were not published because he was considered a decadent writer. But his thinking was paraphrased in Kadare's novel: 'I dealt for a long time with them, - the priest replied. - in a place Oscar Wilde says: the people of the lower classes need to commit crimes because crimes give them some strong feelings, which are given to us by the art '. This summarizing may be as a result of author's readings abroad ". (Apolloni. Ag, ibidem, p. 314).

"The General of the Dead Army and Conrad's Heart of Darkness have similarities, especially conceptual ones, of course without claiming that any could be read as invariant, although genetic criticism can find invariants within the stories that precede

... *Heart of Darkness* and *The General of the Dead Army*, although written in different centuries, are close, especially in the conceptual field. (Apolloni. Ag, *ibidem*, p. 315).

Similarities and influences presented by Apolloni are not supported and argued only in the case of *The General*, but he sees through the prism of his monographic study. Such reflections are seen throughout Kadare's prose works. He also has a poem titled *In Elsinor*, which precisely addresses the drama of Hamlet at the castle.

However, it is no coincidence that Kadare quite early brings us Hemingway's novel *Old man and the sea* in Albanian, without even having mastered English.

From today's perspective it can be said that Albanian and English literatures are no longer two isolated medieval castles, which follow one another from the turrets of the pinnacles of ideological guards, but they are co-residential terrain for writers, for their works respectively, thus paving the proper receiving and giving path that builds the bridge called Relations.

Instead of closure - The future of the Albanian-English literary developments

As it is already known the anglophone area stretches on a global dimension, since it is known that in the Albanian world the doctrine of prison monism is destroyed once and for all, since the openness and freedom of communication among Albanian communities across the globe is known, the horizon opens for inter-communication with English culture and literature. If we add to this the institutional insistence in Albania and in Kosovo for the opening of British and American colleges and universities where the younger generation, unlike its predecessors, not individually, but systemic groups, have a chance to pursue studies in different fields of knowledge and art and literature, there is no reason not to increase expectations.

Of course, in this respect there is an impact of printed and electronic media, as well as the Internet.

This step would also add mutual recognitions, not only for the top works and authors, but also for other authors, thus bringing special values and originality and creative specifications depending on public opinion and readers' tastes. Let's take just one example. There is almost no Albanian reader, whether only with an average cultural background, not to have read and heard about the rare lyric, Lasgush Poradeci. While in the place of Albanians he holds the throne of Zeus as a poet, outside he is little known or almost not known. Recently he left the Albanian Olympus to join not the English medieval castles, but the modern palaces and departments of literature.

There is a scholar on the horizon, which, as much as he brings curiosity and surprise, he is also proven by his work and action, especially in the relations of Albanian and English Literature. This scholar is Dr. Anastas Kapurani. As to who is Anastas, it is the *Korrieri* newspaper that shows us this on Sunday 28th of August 2005, or rather Ben Anthony's interview with him: "*Dr. Anastas Kapurani has studied the art of poetry in Greece and then in*

Indianapolis USA. The fruit of his perennial work is the English edition of Upfront "Myth of Lasgush", which is being sold well abroad. The author is attempting to continue his study of poetry later on Kadare's works.

He studied English language in Tirana and used to often see the great Lasgush. Like all students, he feared his part, before the image of the poet-legend. Of course in his lifetime- he could never approach him. Until then, the student of English, who is now Dr. Anastas Kapurani (went through the scientific promotion in Greece and in the United States) followed his magic with eyes. "When I would convince myself to approach him he would leave himself, he says today many years later. He kept this desire suppressed until years later when he went to a graduate literary course... Over the years, he would continue his education for poetry in Greece and in the U.S., while trying to materialize Lasgush's dream, which he no longer had in his head, but in his projects. The fruit of those, which he carried and had studied, was his last study for Lasgush. However, the author does not stop here, but he intends to continue his work with other studies, where first place will definitely be the last of the trio of Albanian literature, Naim Frashëri-Lasgush Poradeci and Ismail Kadare, which he connects with his studies".

<http://www.albasoul.com/vjeter/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=1778>).

A constellation of new artists and scholars, who aim literary intercommunication with ambition and willpower, has appeared in Kosovo in recent years. There is no doubt or reserve that the XXI century will be a century of recognition of cooperation between Albanian and English literature.

A couple of years ago, by accident, while I was searching Google *for and about* literature, I found something that surprised me. In fact a curious reader also appeared there, a passionate Englishman, especially in regards to knowledge about Kaligula. And he, by chance, had found a poem in English titled *Horse of Kaligula* of the Albanian poet Rudolf Marku. Now, no more information about Horse of Kaligula, but it is precisely the power of poetic art, aesthetic value, the depth of emotion and thought, which made him distribute the poem to his friends as a gift.

REFERENCES

- Apoloni. Ag, PROTEUS PARADIGM, OM 2012, Prishtina
- Byron. George Gordon, CHILDE HAROLD, *Onufri*, Tirana 1999
- Faye. Eric, THREE CONVERSATIONS WITH KADARE, *Onufri*, Tirana 2007
- De Rada. Jeronim, AUTOBIOGRAPHY, *Onufri*, Tirana 2002
- De Rada, WORKS 7, "Rilindja, Prishtina 1988,

Durham. Edith, *BURDEN OF THE BALKANS and other works about Albania and Albanians*, Publishing House “Naum Veqilharxhi”, Tirana 1998

Kadare. Ismail, *INVITATION TO THE STUDIO*, “Naim Frashëri”, Tirana 1990

Kadare. I, *HAMLET, THE TOUGH PRINCE*, *Onufri*, Tirana 2006

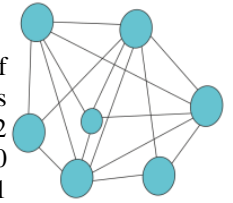
Karjagdiu. Abdullah, *BYRON AMONG ALBANIANS*, doctoral Dissertation, Manuscript in the National and University Library of Kosovo. Page 9. Signature of Karjagdiu’s voice

Qosja. Rexhep, *HISTORY OF ALBANIAN LITERATURE*, Romanticism I. “Rilindja”, Prishtina 1990

Shakespeare. William, *MACBETH*, “Rilindja”, Prishtina 1968

HISTORY OF ALBANIAN LITERATURE by ROBERT ELSIE, Social Science Monographs, Boulder. Distributed by Columbia University Press, New York 1995

THE ANGRY CLOUD – AND ANTHOLOGY OF ALBANIAN STORIES FROM YUGOSLAVIA, TRANSLATED FROM THE ALBANIAN BY JOHN HODGSON, Prishtina 1991

High-Stakes Test Impact on Student Motivation to Learn

Saraswati DAWADI¹

Manuscript information:

Received: August 16, 2020

Revised: September 25, 2020

Accepted: October 24, 2020

Author 1

Dr., The Open University
The UNITED KINGDOM

E-mail:

Saraswati.Dawadi@open.ac.uk

Abstract

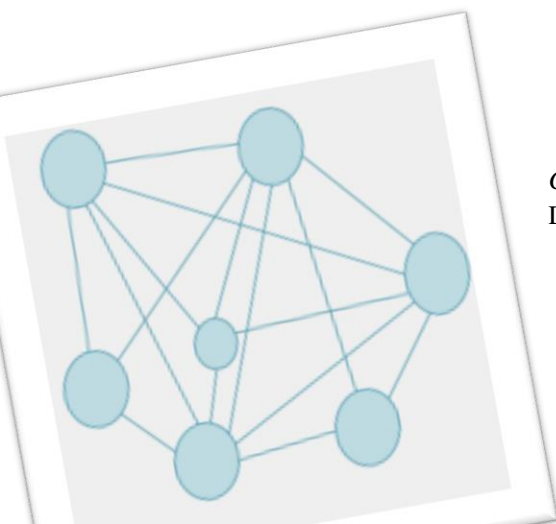
This paper reports on a study that explored the impacts of the Secondary Education Examination (SEE) English test on students' motivation to learn English. Unlike previous studies on test impact, this study has extensively explored both the pre-test and post-test impacts of the test on students' motivation to learn English. The data generated through a longitudinal survey among 247 SEE candidates and semi-structured interviews with six students and their parents in both the pre-test and post-test contexts indicates that the majority of students (79%) were motivated to learn English in the pre-test context but more than half of the students (54%) were discouraged from learning English in the post-test context. There were several reasons behind their demotivation to learn English in the post-test context including unfair judgement in the test and poor conduction of its speaking test. Pedagogical implications of the study have been discussed.

Keywords: High-stakes test, test design, student motivation, test impact

Cite as:

Dawadi, S. (2020) High-stakes test impact on student motivation to learn.

European Journal of Educational and Social Sciences, 5 (2), 59 – 71

INTRODUCTION

The research reported in this paper explored the impacts of the Secondary Education Examination (SEE) English, a high-stakes test in Nepal, on students' motivation to learn English. It should be noted that the SEE was previously known as the School Leaving Certificate (SLC). Therefore, the terms SLC and SEE are used to refer to the same examination in this paper. The SEE serves several functions such as a gateway to higher education, a measure of students' language skills, and a basic license for most official employment in Nepal (Dawadi & Shrestha, 2018). Additionally, the SEE results are also a measure of "what strengths and weaknesses exist in the education system at a given point in time, and how the education system is performing over the years" (Mathema & Bista, 2006, p.4). It is also worth pointing out the SEE English test is divided into two: speaking test (that includes listening and speaking skills) and writing test (that includes reading and writing skills). The speaking test is conducted by the schools themselves whereas the writing test is externally controlled by the National Exam Board, a constituent organization of the Ministry of Education in Nepal.

However, almost no research has explored the impacts of the examination on students' motivation to learn English, excluding Dawadi (2018). Dawadi's research also does not record the voices of students as the data in her study was collected only from teachers. It is worth noting that if the impacts of a high-stakes test is not known, this might bring undesirable consequences to the society (Messick, 1998). It is potentially like "a police force without a court system, unfair and dangerous" (McNamara, 2007, p.280). Therefore, the rationale for this study begins with the need to explore the impacts of the SEE English test on students. However, it should be noted that this is a part of a research study that has explored a number of other issues related to the impacts of the SEE English test on students and their parents.

Literature on language assessment indicates that the studies using students' diaries and a longitudinal survey (a mixed methods approach) to explore the impact of a test on students are rare. This study, instead of capturing a snapshot of test preparation, followed the SEE candidates for several months, covering the whole process from initial preparation to receiving the test results to studying in a higher Grade. Characteristic of this study was to look at the test impacts and the test process from the students' perspective and to give them a voice, rather than writing about them. Thus, this study seeks to make a methodological contribution to the existing research. A second potential contribution is to add more evidence of the test impacts on students. In terms of application, it can contribute to the improvement of the test and better inform teachers and policy makers about the nature of high-stakes test impacts on students and their parents.

Test impact on student motivation

Motivation has been defined as a person's desire or drive to perform a particular task. It is usually considered to be one of the most important determinants of students' success in high-stakes tests. However, it is a hugely complex phenomenon. Gardner (1985) defines

motivation as the extent to which an individual learner exerts effort to learn a language because of his or her desire to do so and the satisfaction derived from the task. Dörnyei (2005), a renowned figure in L2 motivation studies, considers motivation as one of the major factors that not only stimulates learners to initiate L2 learning but also equips them with the subsequent driving force to maintain the demanding and laborious L2 learning process.

However, Ryan and Deci (2000) argue that as motivation is hardly a unitary concept, people vary not only in terms of the degree of motivation but also in the orientation (type) of motivation. Eccles and Wigfield (2002) present several motivation theories based on reasons for engagement in tasks (e.g., intrinsic motivation theory, flow theory, self-determination theory, and goals theory); theories that integrate expectancy and value constructs (e.g., self-worth theory, expectancy-value theory, and attribution theory); and theories that focus on integrating motivation and cognition (e.g., theories of motivation and volition, and theories of self-regulation and motivation). A full discussion of those theories is beyond the capacity of this paper.

As the main concern of the current study is on whether or not the SEE English test motivates students to learn the English language, it focuses more on the self-determination theory (SDT) of motivation which mainly focuses on human beings' natural tendencies to behave in an effective way (Cheng et al., 2014). SDT was first developed by Richard M. Ryan and Edward L. Deci who later developed the notions of extrinsic and intrinsic motivation (Ryan & Deci, 2000). SDT, depending on the degree of self-determination, puts human motivation on a continuum ranging from amotivation (the state of lacking willingness to act) to passive compliance (i.e. controlled forms of extrinsic motivation) to active personal commitment (i.e. intrinsic motivation) (Ryan & Deci, 2000). In a high-stakes test context, "motivation to succeed is not static, but occurs along a continuum. In particular, motivation varies according to the complex interaction of test-takers and test contexts based on both the intended and unintended test use" (Cheng, et al., 2014, p.306). However, Ryan and Brown (2005) claim that high-stakes testing policies are mostly developed based on the notion that punishments, rewards and self-esteem-based pressures function as effective motivators for learning. It is usually believed that tests provide incentives to test-takers to improve their performances. Nonetheless, tests might be more motivating for those test-takers who expect success.

Gardner (2001) uses the terms 'integrative' and 'instrumental' to classify motivation. The term 'integrative' is synonymous to intrinsic motivation and instrumental to extrinsic motivation. Intrinsic motivation refers to the context when a person is doing something as s/he finds it inherently interesting or enjoyable, whereas extrinsic motivation refers to the context when the person is performing an action as s/he thinks that learning will be beneficial for future career (Ryan & Deci, 2000). An intrinsically motivated person shows interest in learning about the people of the target language and their culture and engages in an activity and also enjoys learning the language (Gardner, 2001). However, an instrumentally or extrinsically motivated learner has more pragmatic considerations or instrumental purpose for L2 learning, such as getting a reward, earning money or obtaining a job. Learning for a test is generally regarded as instrumental, which is normally an extrinsic motive for students (Zhan & Andrews, 2014).

Kwon, Lee & Shin (2017) and Choi (2008), based on their research in the Korean context, argue that tests lead to low intrinsic motivation in students as most students' drive and motivation for learning is closely linked to instrumental motivation such as getting admission in a good university.

Testing researchers seem to hold different views regarding test motivation. For instance, Hsu (2009) argues that students in high-stakes test contexts are less likely to hold positive attitudes towards learning as the performances in those tests are likely to determine their career or lives. Additionally, Tsai and Tsou (2009) claim that high-stakes tests lead to a decrease in motivation to learn English as classes are test-oriented, enhancing only test-taking skills instead of developing communicative competence. However, Abu-Alhija (2007) opines that large-scale tests in some contexts may motivate students to work harder and more effectively. Some previous washback studies (e.g. Dawadi, 2018; Shohamy, Donitsa-Schmidt, & Ferman, 1996) also claim that high-stakes English tests are a strong instrumental motivation for students to learn English. However, very little is known about the impacts of the SEE English test on students' motivation to learn English. Therefore, this study aims to explore how the test affects students' motivation to learn both in the pre-test and post-test context.

Participants

The participants of the study included secondary level students (N=247) studying at Grade 10 in public schools in Nepal. They were 14 to 16 years old and they had learned English for 10 years. All of them were Nepali native speakers and had learnt English as a foreign language. They were preparing for the SEE at the beginning phase of this research project but they were studying at Grade 11 during the final phase of the data collection.

Research ethics

The institutional code of practice for research and British Educational Research Association (BERA) ethical guidelines (2018) were followed to maintain the ethics in this study. Both students and parents were given a full account of the project before they took part in the study. They were informed that their participation in this study was voluntary and that all data would be treated as confidential and anonymised promptly. Parents' consent was obtained before students took part in this study.

Data Collection

This study featured a mixed method design comprising a longitudinal survey, oral diaries and interviews. The first questionnaire survey was carried out about six weeks before the students sat for the SEE and the second survey was conducted two months after the SEE results publication. It should be noted that the number of respondents in the pre-test survey was 247, whereas it was 226 in the post-test survey. Additionally, six case study students were asked to

record weekly oral diaries for three months: first during the usual classes (i.e. in the fifth month of their academic year), second during the test preparation (in the ninth month of the academic year) and the final one around the test results (i.e., they started to record their diaries one week before the test results and continued for four weeks). Furthermore, the case study students were interviewed twice: around six weeks before the SEE and two months after the SEE result publication. Considering the English language proficiency of the participants, only the Nepali language was used for the data collection.

Data Analysis

The quantitative data was analysed using SPSS version 20 and frequency distributions were calculated for each item included in the questionnaire. In some cases, central tendency statistics (i.e. mean percentage) has been reported to indicate an overall picture of the students' views on the nature of the test impacts. In order to analyse qualitative data, NVivo 10 was used and a thematic analysis approach was employed. Thus, qualitative data analysis was an iterative process which included several readings and rereading of the transcribed texts.

FINDINGS

Before presenting the findings, it is worth pointing out that each case study student and parent is represented with the alphabets 'S' and 'P' respectively, followed by a number 1 to 6 to ensure confidentiality in this research. The same number is used to represent a student and his/her parent. For instance, P1 means only the parent of S1 and P2 means only the parent of S2 and so on.

The study explored both the pre-test and post-test motivation to learn English. Therefore, students were asked to respond to the same question in both the surveys and similar questions were asked in both the pre-test and post-test interviews. Students' responses to the questionnaires are summarised in Figure 1 which indicates that the majority of students (79%) were motivated to learn English in the pre-test context. However, there was a sharp decrease in the number of students who were motivated to learn English in the post-test context. Only 30% students were motivated to learn English and slightly more than half of the students (52%) were even discouraged from learning English in the post-test context. Nevertheless, there was no effect of the test on some students, both in the pre-test and post-test contexts.

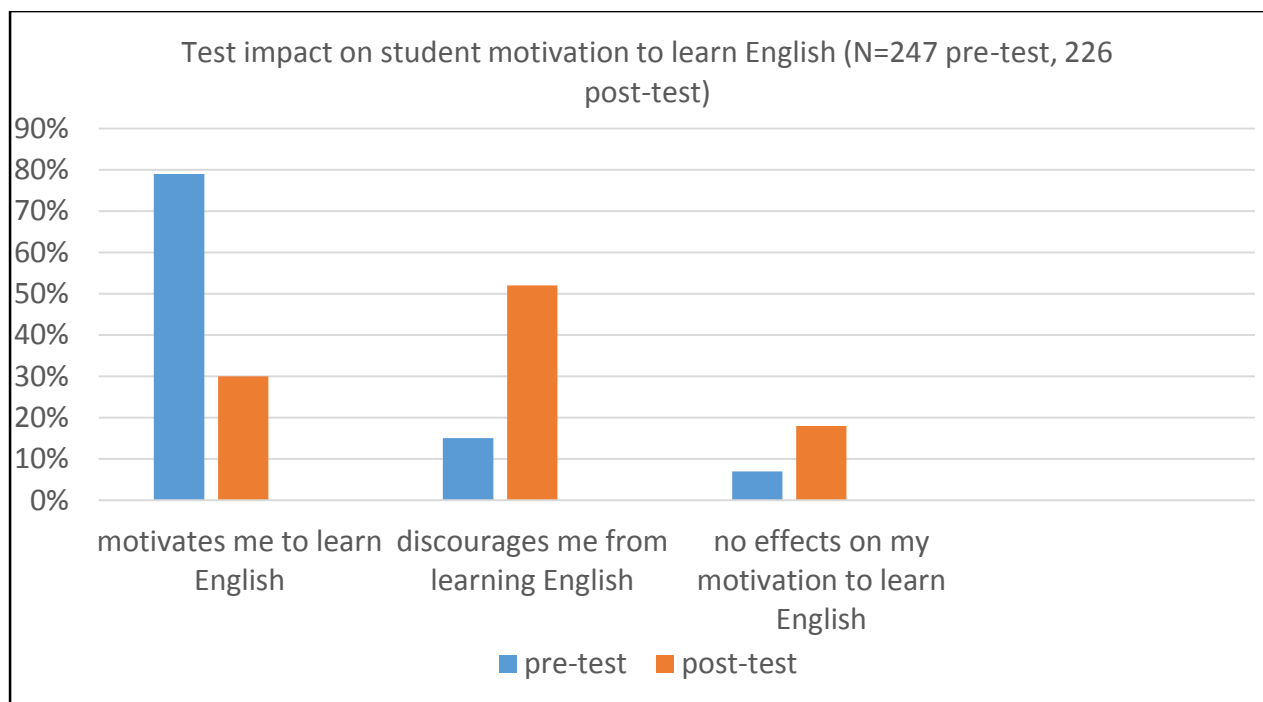

Figure 1: Test impact on student motivation to learn English

With regard to the pre-test motivation to learn English, the quantitative results were well supported by the qualitative findings. Test motivation for learning English was one of the most frequently occurring sub-themes in the qualitative data analysis. Most of the pre-test diaries indicated that the students were motivated to learn English and do well on the test: “*Last week, I was motivated to learn English as I knew that the SEE is very important for my future*” (S3); “*I am really interested in learning English these days as the SEE is coming soon. I know that the SEE is very important for me. I must try my best to do well on the test*” (S1). Additionally, all the parents, during their pre-test interviews, reported that the test motivated their children to learn English: “*I think, she is more motivated to learn English this year because of the SEE*” (P1). Furthermore, all the case study students reported that their parents would motivate them to learn English and work hard for the test: “*My mother always encourages me to learn English*” (S5).

Interestingly, it was also found that one of the case study students (S5), who did not like the English subject before she started to study at Grade 10, got interest in it and also had a sense of achievement when she prepared for the SEE English test.

When I was at Grade 9, I was never interested in learning English as I found the subject very difficult. This year, I am a bit more interested in this subject. I started to take tuition classes right after I began to study at Grade 10. I spent more time for this subject. Now, I have somehow learnt English and also performed better in our class tests. I have realised that English is not a very difficult subject, if we work hard (S5).

The findings indicated that there were two main reasons for their motivation to do well on the test: they had a plan to continue their study after the SEE and wished to study in a good higher secondary school or college of their choice:

I am very much motivated to learn English because I need to do well on the test to be eligible to continue my study. Also, I need to get minimum C+ grade on the test to be eligible to study science at Grade 11(S3).

I want to work hard for the test as I want to study in a good higher secondary school in Kathmandu (S3).

I know that good colleges enrol only the students who have got good Grade on the test (S1).

The findings further indicated that the students had a belief that doing well on the test would support them to find a job in future: *“If I do well on the test, it helps me to find a good job in future”* (S5). Thus, the test use seems to be one of the motivating factors for them.

Interestingly, two of the students (S4, S6) were also interested in learning about English people and their culture: *“I am interested in learning about English people and their culture.”* (S6).

The diaries also indicated that doing well on their class tests would sometimes be a source of motivation for them: *“Last week, I was really interested in learning English because I got good scores in our class test. My teacher praised me in front of my classmates that made me feel proud”* (S4). Conversely, not being able to perform well on those tests would discourage them from learning English: *“I performed poorly on the test last week. So, I was just worried and could not study much”* (S2).

With regard to the post-test motivation, it might be logical to divide it into two sections on the basis of the timing (i.e. before and after the test results publication). It should be noted that the quantitative data presented in Figure 1 represents only post-result motivation.

The quantitative finding that just above half of the surveyed students (52%) were discouraged from learning English after the test results publication. The findings were supported by the qualitative findings. Three of the case study students reported that the test results discouraged them from learning English: *“I am really discouraged from leaning English these days. I really feel bad as I could not get my expected Grades”* (S1); *“I am very much discouraged from learning English now. I am particularly not happy with my grade on the speaking test. I do not think that the test was fair-S3).*

Nevertheless, rest of the students reported that they were more motivated to lean English because of the test results: *“With a great surprise, I got better grades than I had expected. I feel proud and more motivated to learn English now”* (S4); *“The test results have really encouraged me to work hard”* (S5).

The findings related to S2 were more interesting. She was motivated to learn English during the first phase of diary recording, then she was discouraged from learning English when the test grew closer mainly because of the perceived difficulty of the test:

English is the most difficult subject for me. Although I try my best, I cannot get good scores on our class tests. I have heard that the SEE will be more difficult than our class tests. Therefore, I sometimes feel really discouraged from learning English (S2).

She was again motivated to learn English after the test results as she obtained higher Grade than her expectation: *“I got higher Grade on my speaking test that made me happy and also encouraged me to lean English” (S2)*. Indeed, the excerpt indicates that successful performance on the test became a motivating factor to learn English after the results.

The diaries recorded just one week before the test result indicated that three students were learning English during the time. Among them two students were living in a city and preparing for their college entrance exam as both of them had a plan to apply for a reputed college in a city. They were also taking a bridge course and trying to develop their language skills: *“I spent the whole week in reading and writing as I had to go through a very tough competition to get admission in a good college” (S1); “I also practised speaking English with my friends in my bridge course” (S3)*.

However, their interviews suggested that their motivation to develop language skills was triggered by the format of the college entrance exam that would include a large sample of writing such as essay writing, report writing and letter writing, as indicated by the following excerpt:

I basically tried hard to develop my writing skills during the time as I knew that there would be different kinds of free writing questions in our college entrance test (S1).

An additional factor of their motivation was the medium of instruction at Grade 11:

All the subjects are taught in English at Grade 11. Therefore, I tried my best to develop my speaking skills as I had not practised it before (S3).

Nevertheless, three other students did almost nothing in English during the time, except occasionally listening to English songs: *“I have done nothing in English after I took the test. I will restart learning it after I begin to study at Grade 11” (S5)*.

To sum up, having brought both the quantitative and qualitative data together, this section has produced a comprehensive picture of the impacts of the test on students' motivation. The quantitative results were well supported by qualitative findings, and vice versa. Students' diaries and interviews provided further explanations for the reasons of their motivation. Indeed, students' diaries have beautifully captured how students' motivation level kept changing during different stages of the academic year. In other words, had the students not been asked to record their diaries, it would not have been possible to capture students' motivation level through the pre-test context to the post-test context to the post-results context.

DISCUSSION

With regard to the pre-test motivation to learn English, the findings of the study indicate that the students perceived the test impact as more positive than negative. These findings are

consistent with the findings of previous washback studies (e.g. Dawadi, 2018; Gu, 2005; Huang, 2010; Li, et al. 2012; Takagi, 2010) that taking or preparing for a high-stakes EFL test usually motivates students to learn English.

There could be possibly two reasons behind students' motivation to learn English in the pre-test context. First, the test results are used as a gateway to higher education and also a criterion for subject selection in higher secondary education. This test policy seems to be effective to motivate students. Second, the SEE English test results may affect their chances to study in the higher secondary schools/colleges of their choices and to find a job.

Indeed, previous research also indicates that students who consider a test to be important for them tend to study hard for it (Allen, 2016; Cheng, 1997; Chu et al., 2014). In other words, if students know that their test performance will have significant effects on their career goals, it is more likely that they expend greater efforts to perform well on the test.

The findings emerged through the qualitative data collected from S2 (that she was discouraged from learning English when the test grew closer mainly because of the perceived difficulty of the test but she was again motivated to learn English after she got good results in the SEE) provide further evidence to the claim that assessment can motivate students when results are good (Xiao & Carless, 2013). Additionally, the findings might indicate that students' motivation level does not remain constant and they lose interest in learning if they perceive a test to be very difficult for them.

Contrary to Shohamy, et al.'s (1996) claim that high-stakes EFL test-takers' motivation to learn English significantly decreases after the test administration, half of the case study students (i.e., three out of six) in the current study were still motivated to learn English. They were actively learning English in the post-test context (i.e. about three months when they were waiting for the test results) and trying their best to develop their language skills. However, college entrance exam, rather than the SEE English test, seemed to be the key motivating factor for them to learn English during the time. It can be assumed that if they were not supposed to take the exam, they might not have been motivated to learn English during the time. However, a few students were discouraged from learning English in the post-test context as they did not get their expected grade on the test. This means, they did not think that the test was fair.

It is also worth noting that four of the case study students in this study were instrumentally motivated to learn English. Very similar to Greek students (Tzagiri, 2006), incentive values and instrumental benefits were a stronger motivation for learning English than their interest in learning about cultural artefacts, such as English movies, books, newspapers and magazines, or learning about English speakers and their culture. More specifically, the main reason for their motivation was that English would help them to make their future bright due to its importance, popularity and usefulness in the Nepalese context. However, the rest of the students were intrinsically motivated to learn English.

As reported by Tzagiri (2006), the initial driving force of their motivation to learn English seemed to be influenced by the social milieu, especially their parents. All the case study students reported that their parents motivated them to learn English. The general perception

that there is a great role of family in motivating Asian students (Life, 2011) is well supported by this study.

No matter what the source of motivation was for the SEE students, what was more important for this study was that the students were highly motivated to perform well on the test. It seemed that the SEE was perceived as a goal which gave them a direction for promoting their learning. Studying for the SEE also seemed to help students develop good learning habits, such as getting up early and doing homework every day.

To sum up, students' motivation level does not remain constant; generally it was stronger in the pre-test context than in the post-test context. The main reason behind this could be that the reward for the students who succeed in the SEE is potentially very positive, with some very attractive career and life-altering possibilities.

Limitations of the study

The study has revealed interesting findings regarding the impacts of the SEE English test on student motivation to learn English. However, the results of this study should be treated with caution and future investigation should try to overcome the limitations of this study. To be more specific, the study has three major limitations. The first limitation of the study concerns its sample size. It was limited to 247 students and six parents in Nepal. Therefore, generalisation of the findings is limited by this constraint.

The second limitation of this study is from a methodological point of view. This study was limited to the data collected from students and their parents, but it would have been benefited more from the data collected from schools or from teachers. Finally, all the participants in this study were selected only from public schools but around 20% students in Nepal study in private schools. Therefore, this study cannot represent the voices of private school students. This study, however, is one of the few test impact studies that has explored the impacts of a high-stakes test on students both in the pre-test and post-test contexts.

Implications of the Study

There are two major implications of the study. Firstly, the findings of the study indicated that students were motivated to learn English in the pre-test context. However, they were discouraged from learning English in the post-test context. There were several indications that one of the main reasons of their discouragement was the test fairness. This means, some of the students did not believe that the test (particularly speaking test) was fair and could accurately measure their language skills. Thus, a due attention need be paid on the test design. Secondly, the finding of the study that students' motivation to learn the English did not remain constant might encourage test impact researchers to carry out a longitudinal study rather than limiting their studies to test preparation phase.

Recommendations for Future Research

This study collected data only from students and their parents. However, it would have been definitely helpful to know about teachers' views. Had the data from teachers been obtained, it might have helped to clarify several ambiguities emerged in this data that would produce a more comprehensive picture. Thus, this argument highlights that methodological triangulation in test impact research like this is crucial. It is hoped that future research takes care of such issues and includes methodological triangulation to create more comprehensive picture of the test impacts. Furthermore, this study was limited to public school students and their parents from a remote part of Nepal. Therefore, it is recommended that future research includes students from both private and public schools and also from city areas.

While reviewing literature for this study, it was found that almost all the previous test impact studies (excluding Loumbour, 2014) observed only the pre-test impacts of high-stakes tests on students. However, this study has revealed that a test can affect students' motivation to learn both in pre-test and post-test contexts and such impact does not remain constant. Therefore, it is recommended that future research is not limited to the test preparation and explores both the pre-test and post-test impacts of a high-stakes test on students.

CONCLUSION

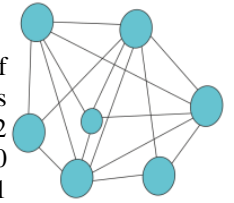
This study explored the impacts of the SEE English test on students' motivation to learn English. The data generated through multiple sources indicate that the test had considerable impact on students' motivation to learn English both in the pre-test and post-test context; pre-test impact was more positive than post-test impact. Although the test motivated a large number of students in the pre-test context, more than half of the students were discouraged from learning English in the post-test context. One of the main reasons behind students' dissatisfaction was that they did not find the test as fair as they expected. Thus, this study has raised several questions about the reliability and validity of the test. Having collected both students' and their parents' views about the SEE, this study has illuminated the areas which are not fully explored.

REFERENCES

- Abu-Alhija, F. N. (2007). Large-scale testing: Benefits and pitfalls. *Studies in Educational Evaluation*, 33(1), 50–68.
- Allen, D. (2016). Investigating washback to the learner from the IELTS test in the Japanese tertiary context. *Language Testing in Asia*, 6(7), 1–20.
- BERA (2018). Ethical guidelines for educational research (4th Edition). London: BERA.

- Cheng, L. (1998). Impact of a public English examination change on students' perceptions and attitudes toward their English learning. *Studies in Educational Evaluation*, 24(3), 279–301.
- Cheng, L., Klinger, D., Fox, J., Doe, C., Jin, Y., & Wu, J. (2014). Motivation and test anxiety in test performance across three testing contexts: The CAEL, CET, and GEPT. *TESOL Quarterly*, 48(2), 300–330.
- Choi, I. (2008). The impact of EFL testing on EFL education in Korea. *Language Testing*, 25(1), 39–62.
- Chu, M., Guo, Q., & Leighton, J. P. (2014). Students' interpersonal trust and attitudes towards standardised tests: Exploring affective variables related to student assessment. *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*, 21(2), 167–192.
- Dawadi, S. (2018). The impacts of the School Leaving Certificate examination on English language teaching and student motivation to learn English. In D. Hayes (Ed.), *English language teaching in Nepal: Research, reflection and practice* (pp. 133–164). Kathmandu: British Council, Nepal.
- Dawadi, S., & Shrestha, P. N. (2018). Construct validity of the Nepalese school leaving English reading test. *Educational Assessment*, 23(2), 102–120 .
- Dawadi, S. (2016). CLT in Nepal in response to students' need. *Journal of NELTA Lamjung*, 1(1), 24–31.
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values and goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109–132.
- Gardner, R. (2001). Integrative motivation and second language acquisition. In Z. Dornyei & R. W. Schmidt (Eds.), *Motivation and second language acquisition* (pp. 1–19). University of Hawai'i: Honolulu.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning*. London: Arnold.
- Hsu, H. (2009). *The impact of implementing English proficiency tests as a graduation requirement at Taiwanese universities of technology*. An unpublished PhD thesis. University of York, England.
- Huang, D. (2010). *The social and educational impact of the College English Test in China*. An unpublished PhD thesis: University of Aberdeen: England.
- Kwon, S. K., Lee, M., & Shin, D. (2017). Educational assessment in the Republic of Korea: lights and shadows of high-stake exam-based education system. *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*, 24(1), 60–77.
- Li, H., Zhong, Q., & Suen, H. K. (2012). Students' perceptions of the impact of the college English test. *Language Testing in Asia*, 2(3), 77–94.
- Life, J. (2011). Motivation and EFL university students in North-East Asia. *Asian EFL Journal*, 13(2), 11–41.

- Loumbourdi, L. (2014). *The power and impact of standardized test: Investigating the washback of language exams in Greece*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Mathema, K. B., & Bista, M. B. (2006). *Sudy on student performance in SLC*. Kathmandu: Ministry of Education and Sports.
- McNamara, T. (2007). Language assessment in foreign language education : The struggle over constructs. *The Modern Language Journal*, 91(2), 280–282.
- Messick, S. (1989). Validity. In R. L. Linn (Ed.), *Educational Measurement* (pp. 13–103). New York: Macmillan.
- Ryan, R. M., & Brown, K. W. (2005). Legislating competence: High-stakes testing policies and their relations with psychological theories and research. In A. J. Elliot & C. S. Dweck (Eds.), *Handbook of competence and motivation* (pp. 354– 372). New York, NY: Guilford Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67.
- Shohamy, E., Donitsa-Schmidt, S., & Ferman, I. (1996). Test impact revisited: Washback effect over time. *Language Testing*, 13(3), 298–317.
- Takagi, A. (2010). *A critical analysis of English language entrance examinations at Japanese Universities*. An unpublished PhD thesis. University of Exter: England.
- Tsagari, K. (2006). *Investigating the washback effect of EFL exam in the Greek context : Participants' perceptions, material design and classroom applications*. An unpublished PhD thesis. Lancaster University: England.
- Tsai, Y., & Tsou, C. H. (2009). A standardised English language proficiency test as the graduation benchmark: Student perspectives on its application in higher education. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 16(3), 319–330.
- Xiao, Y., & Carless, D. R. (2013). Illustrating students' perceptions of English language assessment: Voices from China. *RELC Journal*, 44(3), 319–340.
- Zhan, Y., & Andrews, S. (2014). Washback effects from a high-stakes examination on out-of-class English learning: insights from possible self theories. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 21(1), 71–89.

Analysis of Students' Cognitive Dimension on Digestion Process

Fernan ABRAGAN¹

Manuscript information:

Received: September 7, 2020

Revised: October 10, 2020

Accepted: October 14, 2020

Author 1

Ph.D., Mindanao State
University-Naawan,
The PHILIPPINES

E-mail:

fernan.abragan@msunaawan.edu.ph

Abstract

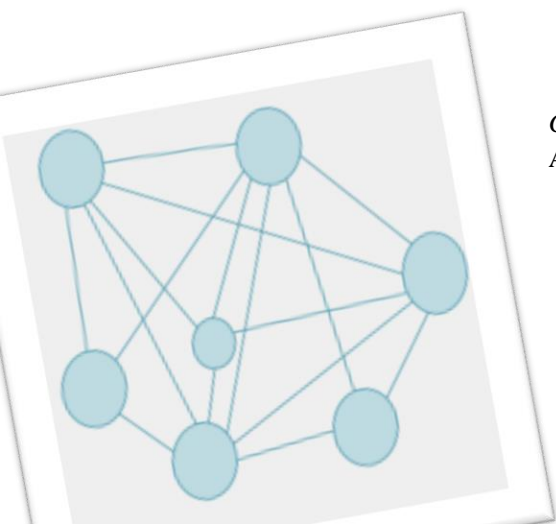
This research deals on the students' cognitive dimension in biological concepts. This was participated by the Grade 8 students of the Mindanao State University at Naawan- Integrated Developmental School, S.Y. 2018-2019. Thus, it primarily aims to find out the students' cognitive dimension in Biology. A researcher-made questionnaire for conceptual assessment consisting of four open-ended questions per topic in the digestion process was used. Results showed that students' conceptual understanding at 40% on the digestion process was memorizing dimension (level 1). This means that although students could properly define any piece of theoretical knowledge like in the books, students failed to utilize, apply, and exemplify the concepts.

Keywords: Cognitive Dimension, Understanding, Critical Thinking

Cite as:

Abragan, F. (2020). Analysis of students' cognitive dimension on digestion process. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 72

– 82

INTRODUCTION

1.1. Background and rationale

Biological knowledge is generally perceived by the students as a subject composed of factual information, thereby students greatly employ low-level thinking skills by just learning facts. Basically, these skills involve only memorizing, simple recalling, and understanding rather than on cognitive abilities that involve analyzing, synthesizing, and evaluating. Consequently, evidences revealed in System Admission and Scholarship Examination of the Mindanao State University that most of the first batch of senior high school graduates who took up the entrance examination were found out to be incompetent. Further, there are considerable evidences that teachers' knowledge, understanding and thinking skills are linked to students' learning and understanding (Goulding *et al.*, 2002). Thus, in order to improve student learning, understanding and thinking skills, mentors should equip the students with essential and life-long learning competencies and knowledge.

The current push for 21st century learning in the classroom stresses the importance of higher order thinking, a skill that students are expected to develop throughout all school levels and at their different subjects in their entire educational experience. Although there is ample information for educators on ways in which to promote higher order thinking in the classroom, there is one crucial piece of information missing: a common definition of higher order thinking in K–12 classroom settings (Sydoruk, 2018). Brookhart (2010) described higher order thinking as students being able to relate their learning to other elements beyond those they were taught to associate with it, such as relating the content to prior knowledge or making connections outside of the curriculum. He avowed that higher order thinking includes critical thinking as an essential component of skill set development. Critical thinking, which encompasses skills of reflection and reasoning, builds higher order thinking skills and the ability to make decisions in order to solve problems and complete tasks.

Many teachers in the school system today do not understand fully critical thinking, itself. Critical thinking is more than asking the content in different ways to try to raise a logical answer. Teachers get students to regurgitate information on tests, otherwise known as memorization, which is a method of lower order thinking. This means that teachers must first fully understand the methodology of asking higher order thinking questions so that students may understand how to think on the level (Choy and Cheah, 2009). Questioning helps students to move from the lower level recall ability to higher level evaluation and synthesis. This provides structure in helping students beyond basic knowledge that is typically asked on standardized tests to a deeper conceptual understanding which allows for an easy transfer of knowledge from their understanding (Smith and Szymanski, 2013).

Apparently, higher order thinking is defined broadly by Newman (1991) as challenge and expanded use of the mind where a person must interpret, analyze, or manipulate information, because a question needs to be answered. He asserted that critical, logical, reflective, creative thinking and metacognitive skills can be subsumed under a more general distinction between higher order and lower order thinking. He further indicated that lower order thinking represents routine, mechanistic application, and limited use of the mind. Kings *et al.*, (2013)

pointed out that when students encounter unfamiliar problems, uncertainties, questions, or dilemmas activate mind.

A major component of the current reforms in science education worldwide is the shift from the dominant traditional teaching for algorithmic, lower-order cognitive skills, to higher-order cognitive/thinking skills (Leou *et al.*, 2006). This shift includes, among others, a scientific inquiry component, learning science within students' personal, social, and environmental contexts, and the integration of critical thinking (Zoller, 1993). Although the guiding ideas of science education reforms and the corresponding supporting teaching strategies have been, and are incorporated into teachers' pre-service courses and in-service professional development programs, a substantial portion of these strategies are not implemented in the teachers' classrooms (Barak and Dori, 2005). Indeed, the design and implementation of teaching strategies that enhance higher-order thinking among students are not a simple endeavor; they challenge even the most expert teachers (Tobin *et al.*, 1990).

Critical thinking (CT) in this study is conceptualized as an operative example of higher order thinking that can be accounted for due to reliable and validated tests. In the literature, CT has been defined as a skill of taking responsibility and control of our own mind (Paul, 1996), or as a logical and reflective thought which focuses on a decision in what to believe and what to do (Ennis, 1985). Critical thinking involves a variety of skills such as the individual identifying the source of information, analyzing its credibility, reflecting on whether that information is consistent with their prior knowledge, and drawing conclusions based on their critical thinking (Linn, 2000). In the literature, CT skills are considered to be essential for the promotion of metacognitive understanding (Schraw *et al.*, 2006).

In view of the importance and the need of immediate attention of promoting higher-order thinking skills in contemporary science education, this study aims to determine the students' cognitive dimension in Digestion Process?

1.2. Significance of the study

The findings of this research hopefully aims to address the existing problems of the present time in delivering quality instruction. Thus, this aims to provide significant information to the following stakeholders:

Science Teachers. The result of this research helps Science teachers to become more aware of what they can do to meet the desired students' learning competencies. This would also allow them to reflect and assess themselves in terms of their efficiency and efficacy to facilitate learning and eventually apply the necessary steps to improve or enhance students' cognitive abilities as to how they would critically conceptualize and apply them on real life scenarios.

Pre-service teachers. The result of this research provides an opportunity for the practice teachers to picture out how they would facilitate learning not merely on acquiring facts and information by discovering teaching strategies and methods to use where students can think out from the box, and most importantly develop themselves an art of questioning techniques for the students to improve their critical thinking skills.

Administrators. The result of this research, shall serve as an eye-opener for them to hire competent teachers who have facilitative skills, broad background of understanding in their field of specialization, ability to teach the subject matter conceptually, and communication skills.

Students. The result of this research allows them to reflect themselves that knowing facts is not enough. Since students are taught based on conceptual applications, they should be able to realize the importance of higher order thinking skills, that in their journey of education they would be taking examination which is a combination of facts and application.

Future researchers. The result of this research shall serve as a benchmark for them who would wish to expand the scope of this study.

1.3. Theoretical framework

This study is anchored on the four learning theories. First, is on the Webb's Depth of Knowledge (Webb *et al.*, 2005). This framework on thinking consists of four levels of thinking that range from basic recall to strategic and creative thinking. Each level also provides a list of keywords that teachers could use in the classroom in order to create questions and problems with more depth and rigor. Level 1, the lowest level focuses on recalling facts and contains keywords such as tell, recognize, and quote. Level 2 focuses on skills and concepts where students use learned concepts to answer questions. By Level 3, students are asked to think strategically through developing a logical argument and drawing conclusions. The fourth and highest level focuses on extended thinking and asks students to critique, synthesize, and analyze (Hess *et al.*, 2009).

The second framework on thinking is the Bloom's Revised Taxonomy (Bloom *et al.*, 1956). The taxonomy organizes levels of complexity based on actions and contains six levels of complexity, ranging from the most basic task of remembering information to the highest level of creating. Similar to Webb's Depth of Knowledge, the lowest level of Bloom's Revised Taxonomy focuses around recall, memorizing, and repeating facts that had been taught. The next level, concentrates on understanding, contains actions including classify, describe, and recognize. The third level shows more abstract concepts through applying information and solving problems (Hess *et al.*, 2009). Further along on the taxonomy are tasks that contain more cognitive complexity, such as analyzing, evaluating, and creating. These performance tasks require students to use dynamic global society and to successfully meet the challenges and opportunities of the 21st century global workplace" (New Jersey Department of Education, 2017).

The third theory of learning anchored to knowledge transmission where students learn how to acquire knowledge. It is in this aspect related to the processes through which students acquire knowledge that constructivist teaching and learning theory have much to offer. Constructivist teaching and learning theory advocates a participatory approach in which students actively participate in the learning process. For Ernest von Glaserfeld (1989) constructivism as a theory

of knowledge puts forward the following two principles: “knowledge is not passively received but actively built up by the cognizing subject; and the function of cognition is adaptive and serves the organization of the experiential world, not the discovery of ontological reality”. The core of the constructivist approach to teaching and learning as expounded by von Glaserfeld is that the student or the learner is an active participant in the learning process and that the teacher has to take account of that in the teacher’s effort to facilitate learning. He also makes an effort to link the theory of constructivism to the practice of teaching. Science education reforms worldwide are derived from the constructivist views of teaching and learning. These reforms explicitly ask teachers to change their teaching strategies by shifting the emphasis from the traditional textbook-based, rote learning, to exploration, inquiry-based learning situated in real-world phenomena (National Research Council,1996). The third constructivist theory recognizes that students need to be exposed to learning experiences that enable them to construct their own knowledge and promote their thinking skills (Cobb *et al.*, 1994).

Lastly, cognitive psychologists saw a new way to look at how people processed information. One of the theories that serves to describe the process of learning is the Information Processing Theory. According to cognitive psychologists, learning can be defined as a change in a person’s mental structures that creates the capacity to demonstrate different behaviors (Eggen and Kauchack, 2007). Information Processing Theory looks closely at how, independent of the context, stimulation from the environment goes through the processes of attention, perception, and storage throughout a series of distinct memory stores. Educators are very interested in the study of how humans learn. This is because how one learns, acquires new information, and retains previous information guides selection of long-term learning objectives and methods of effective instruction. To this end, cognition as a psychological area of study goes far beyond simply the taking in and retrieving information. It is a broad field dedicated to the study of the mind holistically. Neisser (1967), one of the most influential researchers in cognition, defined it as the study of how people encode, structure, store, retrieve, use or otherwise learn knowledge. Cognitive psychologists hypothesize an intervening variable or set of variables between environment and behavior—which contrasts it with behavioral theories.

2. MATERIALS AND METHODS

2.1. Subject of the study

The respondents of the study were the Grade 8 students in Biology of the Mindanao State University at Naawan- Integrated Developmental School enrolled during the School Year 2018-2019. The grade level was composed of 3 sections, grouped homogenously based on their academic performance in the previous academic year. The respondents were from section Arguelles, Bellardo, and Celis, with a class size of 42, 41, and 43, respectively.

Mindanao State University at Naawan- Integrated Developmental School is a laboratory school of the College of Education and Social Sciences of MSU-N. It is one of the best training centers for secondary schools governed by the Mindanao State University System.

2.2. Conceptual questionnaire

A researcher-made questionnaire for conceptual assessment consisting of four open-ended questions in the digestion process was used. The first question required students to discuss the concept and draw a diagram that further explains the process of digestion. Second, students were asked to explain the digestive juices that aid during digestion. Third, students were asked to differentiate the chemical from the mechanical digestion. Lastly, students were asked to explain as to how our stomach is protected from acid chyme.

2.3. Cognitive dimension scoring analysis

Students' responses in the researcher-made conceptual questionnaire were evaluated using the cognitive dimension rating analysis of Saglam (2004). This model of understanding was used to classify the types of students' perceived knowledge as shown in Table 1.

Table 1. Classification of students' cognitive dimension and their characteristics

Level	Model of Understanding	Characteristics
5	Optimum Dimension (OD)	Student properly defines, utilizes, applies and exemplifies any piece of theoretical knowledge.
4	Uncreative Dimension (UD)	Student properly defines, utilizes, and applies any piece of theoretical knowledge but fails in exemplifying it.
3	Theoretical Dimension (TD)	Student properly determines and defines any piece of theoretical knowledge but fails in applying and exemplifying it.
2	Practical Dimension (PD)	Theoretical knowledge but fails in determining and defining it.
1	Memorizing Dimension (MD)	Student properly defines any piece of theoretical knowledge as the books do but fails in utilizing, applying, and exemplifying.
0	Inappropriate Dimension (ID)	Student fails defining, utilizing, applying, and exemplifying any piece of theoretical knowledge.

2.4. Data analysis

The data were collected and analyzed quantitatively. The following statistical tools were used in interpreting the data.

1. Percentage

It was used to present students' performance in Biology

$$\% = \frac{f_i}{nx} \times 100$$

Where:

f_i is the frequency of the ith response

n is the total number of response

2. Mean

It was used to present and analyze the perception of the students towards Biology.

$$\mu = \frac{\sum_{i=1}^n f_i x_i}{n}$$

Where:

f_i is the frequency of the ith response

x_i is the value of the response

n is the total number of response

3. RESULTS AND DISCUSSION

3.1. Students' cognitive dimension in Digestion Process

Figure 1 shows the students' cognitive dimension in digestion process. The result shows that 40% of their conceptual understanding on the digestion process and on the circulation process is memorizing dimension (level 1). This means that although students could properly define into any piece of theoretical knowledge like in the books, students failed to utilize, apply, and exemplify the concepts. One can infer that students might have obtained the mastery level by merely memorizing concepts but without analysis, synthesis, and application of concepts. Relatively, analysis of a study participated by pre-service teachers revealed that the student teachers' have significant weaknesses in understanding the terms of fundamental knowledge of Newton's Laws of Motion. This may stem from the lack of student teachers to relate scientific knowledge with real life phenomena and experiences. Another result of this study is that defining the level of understanding and model of understanding students can help educators

to prepare and implement teaching activities more effectively to promote students' thinking, discussing and interpreting skills (Saglam-Arslan and Deviciouglu, 2010).

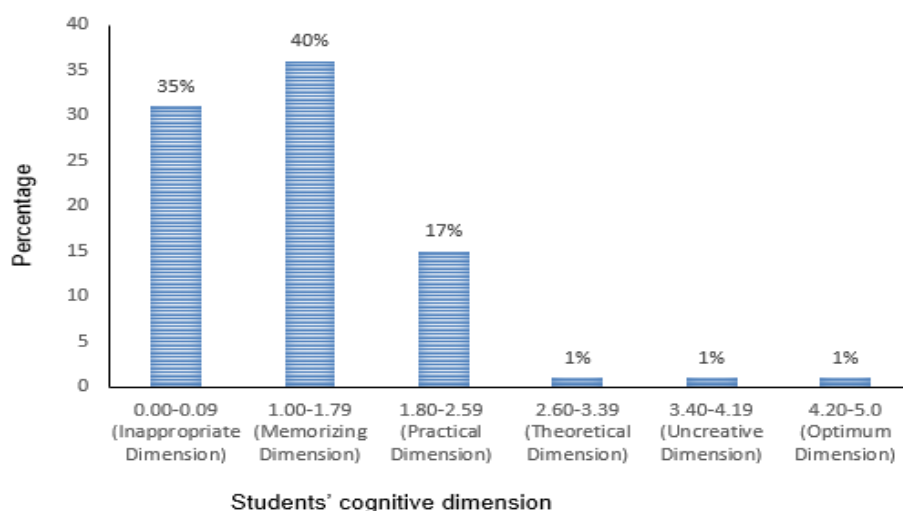

Figure 1. Percentage distribution of students' cognitive dimension in digestion circulation process

To look into the students' cognitive dimension for each topic, Table 2 presents the students' cognitive dimension on digestion process. The mean score of the students' cognitive dimension for digestion process is 1.50 at memorizing dimension (Level 2).

Table 2. Results on students' cognitive dimension on digestion process

Items	Mean	Interpretation	Level
1. Discuss the digestion process, then draw a diagram that presents the passageway of the food up to the rectum.	2.14	Practical dimension	2
2. How do digestive juices facilitate the absorption of nutrients in our body?	1.11	Memorizing dimension	1
3. How do chemical and mechanical digestion work together to breakdown foods?	1.83	Practical dimension	2
4. How is our stomach protected from the acid chyme?	0.93	Inappropriate dimension	0
Total mean score	1.50	Memorizing dimension	1

Table 2 implies that students were able to trace the passageway of the food from the mouth, esophagus, stomach, small intestine, large intestine, until the material is stored at the rectum ready for excretion via anus. Further, they were able to discuss that once the food (chyme) reaches the small intestine there are substances that would aid and promote the breakdown of nutrients. In general, they know that there are substances that would help during the digestion process but they failed to identify the substances and their respective functions except for saliva, acid, and bile which were the common responses. Majority of the students' cognitive dimension falls under practical dimension. It can be deduced that students have the theoretical knowledge but were not able to determine and identify the functions or roles of the various substances needed during digestion process.

4. SUMMARY AND CONCLUSION

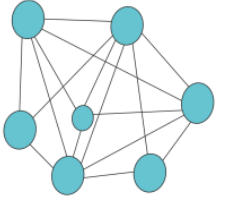
Through conceptual assessment, the results showed that 40% of their conceptual understanding on the digestion process and on the circulation process is memorizing dimension (level 1). This means that although students can properly define any piece of theoretical knowledge as the books discussed, students failed to utilize, apply, and exemplify the concepts. Furthermore, students' responses can be analyzed that they were able to trace the passageway of the food from the mouth, esophagus, stomach, small intestine, large intestine, until the material is stored at the rectum ready for excretion via anus. Further, they were able to discuss that once the food (chyme) reaches the small intestine there are substances that would aid and promote the breakdown of nutrients. In general, they know that there are substances that would help during the digestion process but they failed to identify the substances and their respective functions except for saliva, acid, and bile which were the common responses. Majority of the students' cognitive dimension falls under practical dimension which can be deduced that students have the theoretical knowledge but were not able to determine and identify the functions or roles of the various substances needed during digestion process.

REFERENCES

- Barak, M., and Dori, Y. J. (2005). Enhancing undergraduate students' chemistry understanding through project-based learning in an IT environment. *Science Education*, 89(1), 117–139.
- Barak, M., Ben, C. and Zoller, U. (2007). Purposely Teaching for the Promotion of Higher-order Thinking Skills: A Case of Critical Thinking.
- Ben-Chaim, D., Ron, S., and Zoller, U. (2000). The disposition of eleventh-grade science students toward critical thinking. *Journal of Science Education and Technology*, 9(2), 149–159.
- Bernardo, A., Limjap, Auxencia A. Prudente, Maricar S., and Roleda, Lydia S. (2008). Students' Perceptions of Science Classes in the Philippines. De La Salle University-Manila Philippines.

- Bloom, B. S. (Ed.). Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, and W. H., Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives, Handbook I: The cognitive domain*. New York, NY: David McKay.
- Brookhart, S. M. (2010). *How to assess higher-order thinking skills in your classroom*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Choy, S., and Cheah, P. (2009). Teacher perceptions of Critical Thinking Among Students and Its Influence on Higher Education. *International Journal of teaching and Learning in Higher Education*, 20(2), 198-206.
- Cobb, P. (1994). Constructivism in mathematics and science education. *Educational Researcher*, 23, 4.
- de Bono, E. (1976). *Teaching thinking*. London: Penguin.
- Eggen P. and Kauchak, D. (2007). *Educational Psychology, Windows on Classrooms*. Seventh Edition. Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall Publishing. Pgs. 202-227.
- Ennis, R. H. (1985). The logical basis for measuring CT skills. *Educational Leadership*, 43(2), 44–48.
- Ennis, R. R. (1989). Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 18, 4–10.
- Ghasempour, Z., Kashefi, H., Nor Bakar, M., and Miri, S. (2012). Higher Order Thinking via Mathematical Problem Posing Tasks among Engineering Students
- Goulding, M., Rowland, T., and Barber, P. (2002). Does it matter? Primary teacher trainees' subject knowledge in mathematics, *British Educational Research Journal*, 28(5), 689-704. <http://dx.doi.org/10.1080/0141192022000015543a>
- Hammond, G. (2018). Higher order thinking. Retrieved December 2018 from <http://xnet.rrc.mb.ca/glenh/hots.htm>
- Hess, K. K., Jones, B. S., Carlock, D., and Walkup, J. R. (2009). Cognitive rigor: Blending the strengths of Bloom's taxonomy and Webb's depth of knowledge to enhance classroomlevel processes. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED517804.pdf>
- King, F. J., Goodson, L., and Rohani, F. (2013). Higher Order Thinking Skills. Retrieved from <http://www.cala.fsu.edu>
- Leou, M., Abder, P., Riordan, M., and Zoller, U. (2006). 'Using HOCS-centered learning' as a pathway to promote science teachers' metacognitive development. *Research in Science Education*, 36(1–2), 69–84.
- Linn, M. C. (2000). Designing the knowledge integration environment. *International Journal of Science Education*, 22(8), 781–796. Metacognition as part of a broader perspective on learning. *Research in Science Education*, 36(1–2), 111–139.
- National Research Council (NRC) (1996). *National Science Education Standards-NSES*. Washington, DC: National Academy.
- Moore, B., and Stanly, T. (2010). *Critical thinking and formative assessments*. Larchmount, New York: Eye on Education, Inc.
- Neisser, E. (1967). *Cognitive psychology*. New York: Appleton-Century-Crofts
- New Jersey Department of Education. (2017). *New Jersey Student Learning Standards: Standard 9—21st Century Life and Careers*.

- Newman, F. M. (1991). Promoting Higher Order Thinking in Social Studies: Overview of A Study of 16 High School Departments. *Theory and Research in Social Education*.19: 324-340.
- Paul, R. (1996). *Critical thinking workshop handbook* (pp. 7–8). Rohnert Park, CA: Centre for Critical Thinking, Sanoma State University.
- Ramos, J., Dolipas, B., Villamor, B. (2013). Higher Order Thinking Skills and Academic Performance in Physics of College Students: A Regression Analysis. Benguet State University, Philippines & Philippine Normal University Agusan Campus, Philippines.
- Saglam-Arslan and Deviciouglu (2010). Student teachers' level of understanding and level of understanding about Newton's Law of Motion. Karadeniz Technical University.
- Schraw, G., Crippen, K. J., and Hartley, K. D. (2006). Promoting self-regulation in science education: Smith, V., and Szymanski, A. (2013). Critical Thinking: More Than test Scores. *International Journal of Educational Leadership preparation*, 8(2), 16-25.
- Sydoruk, Paige D., "An Analysis of the Higher Order Thinking Requirements of a Grade 8 Online-Based English Language Arts Skills Program" (2018). Seton Hall University Dissertations and Theses (ETDs). 2495.
- Tanujaya, B., Mumu, J., and Margono, G. (2017). The Relationship between Higher Order Thinking Skills and Academic Performance of Student in Mathematics Instruction. Department of Mathematics Education, University of Papua, Manokwari, Indonesia
- Teaching Higher-Order Thinking (2018). Retrieved December 2018 from http://teachingasleadership.org/sites/default/files/RelatedReadings/LT_Ch5_2011.pdf
- Thomas, A., Glenda, T., and Small, B. (2000). Higher Order Thinking–It's HOT! Centre for Development and Learning.Louisiana. 1(3).
- Tobin, K., Tippins, D. J., and Hook, K. S. (1994). Referents for changing a science curriculum: A case study of one teacher's change in beliefs. *Science Education*, 3, 245–264.
- VonGlaserfeld, E. (1989). Constructivism in Education. In T. Husen and T.N. Postlethwaite (eds.), *The International Encyclopedia of Education, Supplement*. Oxford/New York, Pergamon Press.
- Webb, N., Alt, M., Ely, R., and Vesperman, B. (2005). Web Alignment Tool (WAT) training manual. Wisconsin Center for Educational Research, 1(1) 1–177.
- Yee, M.,Jailani, B., and Razali B. (2011). The Perception of Level of Higher Order Thinking Skills among Technical Education Students. Faculty of Education and Language Open University Malaysia, Kuala Lumpur, Malaysia.
- Zoller, U. (1993). Lecture and learning: Are they compatible? Maybe for LOCS; Unlikely for HOCS. *Journal of Chemical Education*, 70(3), 195–197.
- Zoller, U. (1999). Teaching tomorrow's college science courses – Are we getting it right? *Journal of College Science Teaching*, 29(6), 409–414.

Girne Otelleri'nde İKY Uygulamalarının Çalışanların İşten Ayrılma Eğilimine etkileri: Aileye ait ve aileye ait olmayan oteller örneği

The impacts of applications on employee turnover intention in Kyrenia Hotels: Case of family-owned and non-family-owned hotels

Mete Ünal GİRGEN¹

Derya TİMUÇİN²

Manuscript information:

Received: September 22, 2020

Revised: October 22, 2020

Accepted: October 25, 2020

Author 1

Ph.D., Kıbrıs İlim Üniversitesi,
KKTC

E-mail:

mete_girgen@hotmail.com

Author 2

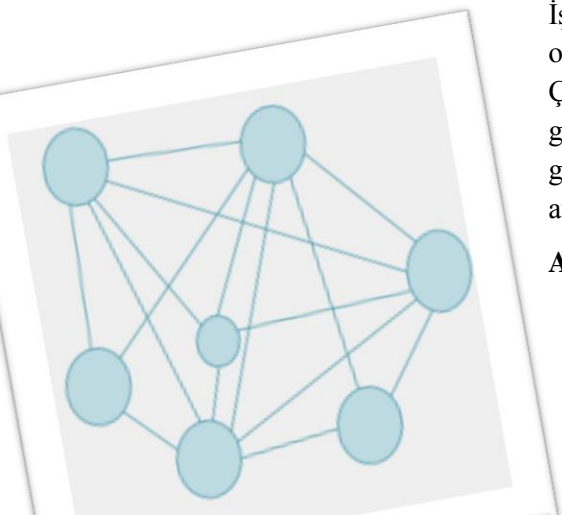
Ph.D., Girna Amerikan
Üniversitesi, KKTC

E-mail: drytmchn@yahoo.com

Öz

Çalışanların işten ayrılma eğilimi sadece turizm sektörü için değil, dünya çapında bütün sektörlerin ve işletmelerin ortak bir problemidir. İnsan kaynakları yönetimi (İKY), bir işletmedeki çalışanların mutluluğu, istikrarlı çalışma ve performans seviyeleri ve çalışanları işletmede tutabilmedeki etkisi dahil geniş bir sorumluluğa sahiptir. Ailenin sahip olduğu ve aileye yönelik olmayan oteller arasında çalışanların işten ayrılma niyetine ilişkin İKY uygulamalarının karşılaştırılması, işe alım ve seçim, oryantasyon ve sosyalleşme, eğitim ve geliştirme, performans değerlendirme, maaş ve ödül bakımından benzerlikler ve farklılıklar temelinde yapılır. Sistem, iletişim, organizasyon kültürü, çalışma koşulları ve eşit çalışma fırsatları yaratma konusunda yine İK yöneticilerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Çalışma her iki otel tipinin organizasyon yapısı ve kültürel farklılıkları dikkate alınarak ortaya çıkan varsayımları doğrulamayı amaçlamaktadır. Çalışmada elde edilen veriler ışığında, genel olarak aile işletmesi olmayan otellerin İKY başvurularının daha başarılı olduğu görülmüştür. Çalışmanın amacına ulaşmak için, İK yöneticileri Kuzey Kıbrıs'ın Girne şehrinde bulunan aileye ait ve aileye ait olmayan beş yıldızlı otellerinden seçildi ve açık uçlu görüşme soruları kullanılarak görüşme yapıldı. Hem aileye ait hem de aileye ait olmayan otellerin benzerlikleri ve farklılıkları, bulguların tüm otellerin benzer ödeme stratejilerini uygulamayı, eşit istihdam fırsatlarını, kültürel farklılıkları ve özellikle işe alım için iç istihdamı desteklemeyi tercih ettiğini gösteren karşılaştırmalı bir analizle tanımlanmıştır. İşletmelerde yöneticiler, heyecan sahibi çalışanları diğerlerine göre organizasyonlarında kalmaya motive etmek açısından daha başarılıdır. Çalışma profesyonel bir şekilde çalışan İK yöneticilerinin kendilerine ait görev ve sorumluluklarını (ödüllendirme, eğitim vb.) daha uygun bir şekilde gerçekleştirip, uygulamalarda başarılı olduklarını ve bununda çalışanların ayrılma niyeti üzerinde azaltıcı bir etki gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Çalışan işten ayrılma oranı, İKY uygulamaları, Turizm

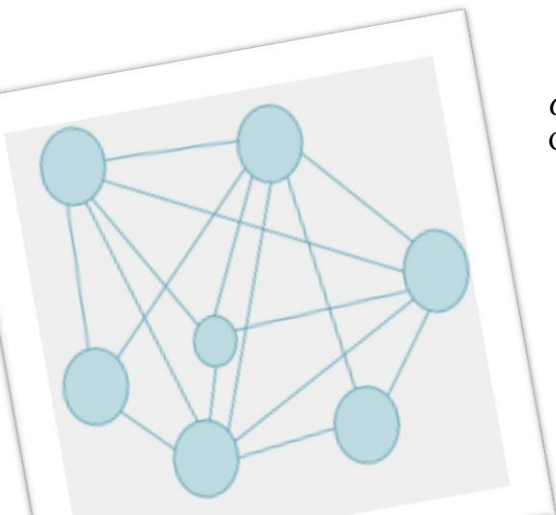
Abstract

Employee turnover has been a focal problem worldwide and there has been widening recognition of human resource management (HRM) impact on an organization's employee happiness and organization's ability to retain their good performer and stable employees within the organization. A comparative analysis of HRM applications on employee turnover intention between family-owned and non-family orientated hotels is performed on the basis of similarities and differences in terms of recruitment and selection, orientation and socialization, training and development, performance evaluation, salary and reward system, communication, organizational culture, working condition and equal working opportunities. Moreover, it is generally agreed that HRM applications have been more successful in non-family-owned hotels and the study aim to validate the assumption by considering organizational structure and cultural differences of both hotels. In order to achieve the purpose of the study, HR managers were selected from family-owned and non-family owned five start hotels located in Kyrenia, North Cyprus and they were interviewed by using open-ended interview questions. Similarities and differences of both family-owned and non-family owned hotels are identified through a comparative analysis where findings show that all of the hotels prefer to apply similar payment strategies, support equal employment opportunities, cultural differences, and internal recruitment especially for supervisory and chef positions and hotels are successful in terms of motivate their exciting employees to stay in their organizations. Despite the similarities, the research conformed that institutionalized hotels are more effective in communications ways to employees, applying proper performance evaluations in a systematic and professional way, rewarding system, providing proper and systematic orientations, internal, external and individual trainings in order to prevent and reduce probability of employee intention to leave.

Keywords: Employee turnover intention, HRM applications, Tourism.

Cite as:

Girgen, M. Ü. & Timuçin, D. (2020). Girne Otelleri'nde İKY uygulamalarının çalışanların işten ayrılma eğilimine etkileri: Aileye ait ve aileye ait olmayan oteller örneği [The impacts of applications on employee turnover intention in Kyrenia Hotels: Case of family-owned and non-family-owned hotels]. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 83 – 97

GİRİŞ

Kuzey Kıbrıs'ta turizm en önde gelen sektör ve ekonomik kalkınmanın temel faktörlerinden biri olmaya devam etmektedir. Girne, iklimi, doğası, şehri, deniz plaj ve kumsalları ile turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Kuzey Kıbrıs'taki turizmin başkenti de denilebilecek Girne, aynı zamanda turizm sektörü (özellikle konaklama) için yatırımcıların göz bebeğidir (Jahani, 2014). Bölgede yatırımlar özellikle son yıllarda büyük bir hız kazanmıştır. Doğal olarak, hızla büyüyen ve gelişen bu ortamda, oteller arasında rekabet kaçınılmaz bir hal almıştır. Turizm sektörü, insan faktörünün en önemli olduğu sektördür. Yoğun emek ve insan kaynaklarının verimli çalışmalarına bağlı olduğundan oteller arasında yüksek verimlilik gösteren ve kalifiye çalışanlara sahip olma ve bu çalışanları koruma amacı da rekabet yaratmaktadır. Çalışanların başka bir otele geçmesi, onların bir önceki otellerde bulunan eski çalışma arkadaşlarının işten ayrılma oranlarını etkilemektedir. Kuruluşların en büyük hatalarından biri personellerini yetiştirip, ellerinden kaçırmalarıdır. Yine en önemli sorumluluklarından biri, istikrarlı performans gösteren çalışanlarını, çeşitli uygulamalarla (ödüllendirme vb.) motive ederek otellerinde tutabilmek ve rekabet avantajı elde edebilmektir (Zopiatis, Constanti ve Theocharous, 2014). Bu nedenle, otellerde bulunan İK departmanları, uygun operasyonlar ve çalışanları kendi organizasyonlarında tutmak için mümkün olan tüm uygulamaları uygulama konusunda çok önemli sorumluluğa sahiptir. Konaklama endüstrisinde yer alan işletmeler için en önemli sorunlardan birisi de personel memnuniyetsizliğidir. Konaklama sektöründe çalışanların karşılaştığı problemlerden bazıları; uzun çalışma saatleri, süreklilik ve bu sektörün çok stresli bir sektör olmasıdır. Dahası, 1990-1993 yıllarından bu yana, insan kaynakları yönetiminin (İKY) bir organizasyonun performansı, çalışan mutluluğu ve kurumların çalışanlarını örgütler içinde tutabilme üzerindeki etkisi daha büyük bir önem arz etmektedir. Personel işten ayrılma oranlarını etkileyen faktörler İKY literatüründe açıkça tanımlanmıştır; işe alım ve seçim prosedürleri, oryantasyon ve sosyalleşme süreci, işyerinde ayrımcılık, eğitim ve gelişim fırsatları, yönetim tarzı, işgücü sıkıntısı, örgütsel bağlılık, rekabet ve organizasyonel kültür, stres ve tükenmişlik, endüstrinin mevsimsel doğası ve iş memnuniyetsizliği gibi faktörlerdir (Cheng ve Brown, 1998).

Çalışanların işten ayrılma eğilimi sadece bu faktörlerden birine dayanmaz, işten ayrılma eğiliminin çok farklı yönleri olabilir, örneğin personelin moralinin düşük olması, düşük iş performansına, devamsızlık ve işten ayrılma sürecinin hız kazanmasına neden olabilmektedir (Denvir ve McMahon, 1992). Çalışanların işten ayrılma eğilimi, Kuzey Kıbrıs'taki oteller için de önemli konulardan biridir. Bunun ana nedeni, Kuzey Kıbrıs'ın her yerinde ve özellikle Girne bölgesinde yoğun bir şekilde otel sayısında hızlı bir artış olmasıdır. Bu durum, mevcut ve yeni oteller arasındaki rekabeti artırır ve mevcut otellerin çalışanları daha iyi maaş almak, daha iyi iş ve benzeri fırsatları aramak için yeni açılan otellerde çalışmak isteyebilirler. Bu durum, mevcut otellerin İK' da başarısız veya yetersiz olduğunu göstermektedir. Çünkü bu durum onların, rakiplerini yeterli düzeyde takip edememiş, çalışanlarını maaş, pozisyon, ödüllendirme vb. konularda yeterince tatmin edemediklerini göstermektedir. Böylece çalışanların iş yerlerini değiştirme eğilimi artmaktadır. Otel endüstrisinde çalışanların elde tutulması için İKY

uygulamalarının önemini göstermek bu çalışmanın temel konusudur. Bu nedenle Kuzey Kıbrıs'ın Girne kentinde bulunan bir aile ve bir ailenin sahip olmadığı beş yıldızlı otellerden İK yöneticileri ile görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler, otellerdeki İKY uygulamalarının karşılaştırmalı analizi, aralarındaki benzerlikleri ve farklılıkları keşfetmeye yardımcı olmuştur. Ayrıca çalışma, çalışanların işten ayrılma eğilimini azaltmak için personelin doğru şekilde yönlendirilmesi ve gelişim kaydedip bunun sürdürülmesinde rol oynayan en iyi uygulamalar için öneriler sunmaktadır.

1. Çalışan İşten Ayrılma Oranı, İşten Ayrılma Eğilimi ve Konaklama Sektörü

İnsanların bir organizasyon içindeyken bu işletmeden ayrılıp başka bir işletmede çalışma istekleri, çalışanların işten ayrılma eğilimidir (Denvir ve McMahan 1992). İnsanların kuruluşlardan ayrılmalarının çok sayıda nedenleri vardır ve bunlar yönetimle ilgili olabilmekte veya olmamaktadır. Bu nedenle çalışanların işten ayrılma eğilimi, kontrol edilemeyen ayrılma eğilimi (küçülme, sağlık veya kişisel konular nedeniyle) ve kuruluşun önleyebileceği bir durum içeren kontrol edilebilir ayrılma eğilimi olarak sınıflandırılmıştır (Cheng ve Brown, 1998; Alnoqbi, 2011).

Diğer sektörler gibi konaklama sektöründe de insan kaynakları departmanının dikkat etmesi gereken en önemli sorunlardan biri çalışanların işten ayrılma eğilimidir (Peterson, 2004). Bunun nedeni, ayrılma niyetinden veya başka bir deyişle, bir çalışanın mevcut iş pozisyonundan ayrılmak için planladığı eylemin aksine, çalışanların davranışlarının sinyalleri ile tespit edilebilir. İşten ayrılma niyeti üç sinyal içinde kendini gösterir ve ilk ve en belirgin işaretler, çalışanların çalışma koşulları ve fırsatlarından memnun olmaması, işten ayrılmayı düşünmeleri, başka bir iş fırsatı aramaya başlamalarıdır (Wen, Huey, Li, Ying ve Kee, 2013). Şu anki işlerinden ayrılan çalışanların ayrılma nedeni daha yüksek maaş, kariyer gelişimi ve daha fazla fırsatlardır. Öte yandan, çalışanlar mevcut düzenlerini yok edebilirler ve yeni kuruluşun kültürünü daha uzun bir sürede benimseyerek adaptasyon problemi çekebilir veya kuruluşun kültürüne uyum sağlayamazlar (Wen, Huey, Li, Ying ve Kee, 2013). Turizm sektörü iş ve emek gücünün yoğun olduğu bir sektördür. İşletmelerde insan kaynakları departmanının turizmdeki performansı, bir organizasyonun rekabet avantajı kazanması için çok önemli bir faktördür. Bu nedenle, iyi performans gösteren ve istikrarlı çalışanlarını kuruluşlarında tutabilmek için insan kaynaklarına ve kuruluşlarda bu alanda görev alan çalışanlara büyük ölçüde ihtiyaç vardır (Zopiatis, Constanti ve Theocharous, 2014). İşten ayrılma konusunda, kuruluşların çalışanların ayrılma davranışını normal olarak kabul etmesi gerekir. Ancak, kabul etmek yeterli değildir; kuruluşlar, ayrılma davranışına, kuruluşların bu sorunla başa çıkabilmek için düşünmesi ve harekete geçmesi gereken bir konu olarak dikkate alınmalıdır (Zopiatis, Constanti ve Theocharous, 2014). D'Annunzio-Green, Maxwell ve Watson (2004), otel endüstrisinde çalışanların işten ayrılması ile ilgili farklı görüşlerin bulunduğunu ve endüstrinin yüksek işten ayrılma oranlarını nasıl algıladığını, kendileri için avantaj veya dezavantajlar olabileceğini belirtmektedir. Ayrıca yazarlar, yüksek işten ayrılma oranının, otel endüstrisinde verimliliği artırmak ve hizmet kalitesini etkilemek için bir engel olduğunu belirtmişlerdir.

Kuruluşlar, rekabetçi bir ortamda, başarı elde etmek için bir organizasyonun ana bileşenleri olan sadık, daha istikrarlı, etkili ve üretken bir işgücü yaratmak için çok zaman, enerji ve para

harcamalıdır. Bu nedenle, sadık, verimli, misafirperver bir çalışanın turizm endüstrisinde tutulması için bazı uygun uygulamalara ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, en önemli nokta sadece çalışanların kuruluş içinde tutulması değil, kuruluşların İK uygulamalarını nasıl incelediği, kontrol ettiği ve yönettiğidir (D'Annunzio-Green, Maxwell ve Watson, 2004). Bu çalışma için seçilen dokuz temel insan kaynakları yönetimi uygulaması stratejik olarak uygulandığında çalışanların işten ayrılma oranı azaltılabilir; (1) işe alım ve seçim; (2) oryantasyon ve sosyalleşme (3) eğitim ve geliştirme; (4) performans değerlendirmesi; (5) maaş ve ödüllendirme sistemi (6) organizasyon kültürü; (7) iletişim (8) çalışma koşulları; ve (9) eşit istihdam fırsatları.

2.1. Kuzey Kıbrıs'taki aileye ait ve aileye ait olmayan otellerde çalışan işten ayrılma oranı

Kuzey Kıbrıs'ta çalışanların işten ayrılma niyetlerine dair çok fazla çalışma olmamakla birlikte bu konuda önemli ölçüde araştırılmış ve belgelenmiş çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca, Kuzey Kıbrıs'taki ailelere ait ve ailelere ait olmayan otellerdeki çalışan işten ayrılma niyetleri henüz araştırılmamıştır ve belgelenmemiştir. Çalışanların işten ayrılma eğilimi üzerine yapılan diğer turizm çalışmalarına rağmen, bu çalışmanın İKY literatürüne önemli bir katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Kuzey Kıbrıs'ın Girne kentinde hem aileye ait, hem de aileye ait olmayan otellerde otel endüstrisinde istihdam artışı son on yılda önemli bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Girne'de çoğunlukla aileye ait olmayan ve önemli iş fırsatları yaratan bir dizi yeni büyük otel açıldı. Girne'deki 15 beş yıldızlı otelden aileye ait 5 adet 5 yıldızlı otel vardır. Bu nedenle, Girne'de bulunan bu otellerin yaklaşık % 30'u, önemli bir araştırma alanı olarak düşünülmesi gereken aileye ait otellerdir.

Ailenin sahip olduğu otellerde yönetim tarzı, liderlik veya merkezi yönetim tarzı değildir ve amirlerine, yöneticilerine ve en önemlisi genel müdürlerine karşı saygının yanında bir hiyerarşi söz konusu değildir. Bu durumda, çalışanlar patronlarıyla daha samimi bir ortamda çalışma şansına sahiptir. Bu da ister istemez onların işletmeye bağlı olma niyetlerine etki etmektedir. Ailenin yönetim tarzına göre bu durum olumlu veya olumsuz olarak değişebilir. Ancak, aile tarafından yönetilmeyen bir otelin, aileye ait bir otelden daha kurumsal bir yapıya sahip olduğu görülmüştür.

İKY uygulamalarının her biri için daha sistematik uygulanan prosedürler açısından aile şirketi olmayan otellerde daha başarılı olduğu kabul edilmektedir (Orfin, Sidorkiewicz ve Tokarz-kocik, 2015). Öte yandan çalışanlar, aile şirketlerinin uzun vadeli istihdama daha güçlü destek - uzun yönelimle bağlantılı "kapsayıcılık" gibi İKY uygulamalarıyla ilgili daha güçlü bir iş güvenliği ve bağlılık duygularına sahiptir. Ayrıca aileye ait işyerlerine ilişkin İKY uygulamalarına bakıldığında onların aileye ait olmayan işyerlerinden daha iyi finansal ve kalite performans ölçümlerine sahip olduğu görülmüştür (Siebert, Peng ve Maimaiti, 2011). Yukarıda belirtildiği gibi iki farklı varsayım vardır. Bununla birlikte, genellikle İKY başvurularının aileye ait olmayan otellerde daha başarılı olduğu konusunda daha uzlaşmaya varılmıştır ve bu

nedenle çalışma, Kuzey Kıbrıs'ın coğrafi, ekonomik, politik, kurumsal ve kültürel farklılıklarını göz önünde bulundurarak bu varsayımı doğrulamayı amaçlamaktadır.

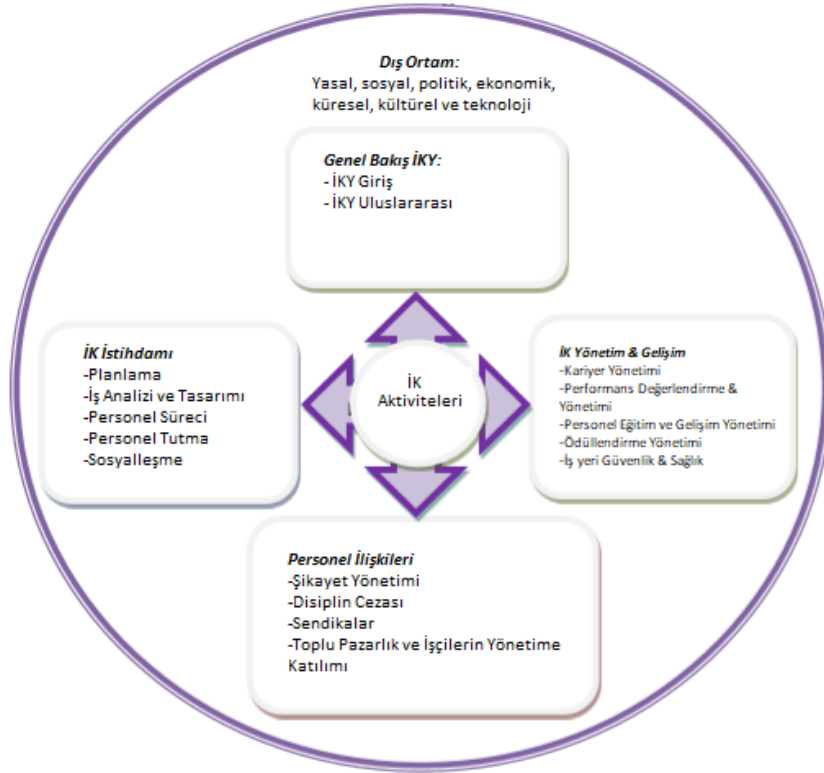
2. ARAŞTIRMA TASARIMI

Araştırma turizmin henüz yeterince ele alınmamış bir yönünün incelenmesini hedeflediği için nitel bir yaklaşım benimsemiştir. Ayrıca, bu çalışmada, aileye ait ve aileye ait olmayan / kurumsal / zincir otellerin çalışanlarının işten ayrılma eğilimindeki İKY uygulamalarını karşılaştırabilmek için karşılaştırmalı bir vaka çalışması yöntemi kullanılmıştır. Niteliksel yaklaşıma göre İK yöneticilerinin veya İK işlevlerinden sorumlu bir kişinin, İK uygulamalarının kurumlarındaki çalışanların işten ayrılma eğilimini yönetebilme üzerindeki potansiyel etkisi üzerindeki görüşleri / algıları incelenmiştir. İK yöneticileri açık uçlu mülakat soruları kullanılarak görüşülmüştür. Bu çalışmanın amacına ulaşmak için araştırmanın örneklem büyüklüğü Girne'de bulunan iki oteldir. Bunlar beş yıldızlı oteller olup aile tarafından yönetilen veya aileye ait olmayan / zincir / kurumsal otellerdir. Seçilen örneklem popülasyonunun perspektifleri ve algıları incelendiğinde, tüm katılımcılar yöneticilerdir ve öncelikle çalışanların işten ayrılma eğiliminin yönetilmesine ilişkin İK süreçlerinin ve stratejilerinin geliştirilmesinden, formülasyonundan ve uygulanmasından sorumluydular. İKY uygulamaları ve stratejileri hakkında gerekli bilgilere yine araştırmaya katılımcı olarak katılan yöneticiler tarafından ulaşılmıştır.

Görüşme soruları İKY literatür tarama ve görüşme sorularının ana bileşenleri altında analiz edilecektir; (1) işe alım ve seçim, (2) oryantasyon ve sosyalleşme, (3) eğitim ve geliştirme, (4) performans değerlendirme, (5) maaş ve ödüllendirme sistemi, (6) iletişim, (7) organizasyon kültürü, (8) çalışma koşulları ve (9) eşit istihdam fırsatları.

3. BULGULAR

Her kategoride (aileye ait ve aileye ait olmayan) iki otelden oluşan eşit örneklem bütünlüğüyle incelenmiştir. Aileye ait oteldeki oda sayısı 286 (580 yatak kapasitesi), ortalama personel sayısı 350 kişidir. Aileye ait olmayan oteldeki oda sayısı 124 (342 yatak kapasitesi), ortalama personel sayısı 150 kişidir. Bakıldığında, aileye ait otelin daha büyük olmasına rağmen her iki otelde de kullanılan insan kaynakları stratejileri, kuruluşların farklı organizasyon kültürleri nedeniyle biraz farklılık göstermektedir. Açıkçası, İK uygulamalarına verilen önem ve önceliklerde, aşağıda yer alan tartışılmış çalışanın işten ayrılma hızını azaltma konusunda etkili olan uygulamalarda doğal olarak farklılıklar bulunmaktadır. Genel olarak İnsan Kaynakları Aktiviteleri aşağıdaki gibidir:

Kaynak: Mathis ve Jackson, 2006 yılına ait çalışmalarından alınmıştır.

İşe alım ve seçim

Çalışanların işten ayrılma eğiliminin işe alım ve seçim süreciyle başladığına dair açık bir anlayış vardır. (Cheng ve Brown, 1998). Bu nedenle, doğru çalışana doğru pozisyonda işe alabilme ve onları iş yerlerinde sürekli hale getirebilme, organizasyona öncelikli olarak seçim süreciyle başlayan bir rekabet üstünlüğü vermektedir. Yukarıdaki açıklamaya göre, bulgularımız her iki oteldeki işe alım uygulamalarının aralarında farklar olduğunu göstermiştir. Farklar; her ikisi de gazete reklamı, çalışan tavsiyeleri, işe alım ve seçim için röportaj, referans kontrolü vb. gibi tamamen geleneksel işe alım uygulamalarını benimserken, aileye ait olmayan otel, eğitilmiş ve pozisyona uygun personeli bulmak için meslek okulları ve üniversitelerle iyi bir ağa ve buna ek bağlantılara sahiptir. Daha stratejik bir işe alım yaklaşımı olarak, her iki otelin denetim ve şef pozisyonları için öncelikli tercihleri, çalışanlarına unvan vermektir. Böylece kendileri için fırsatlar gören diğer çalışanların motivasyonunu artıran içsel istihdam sağlanmış olur. Dış istihdam yönteminin nadiren yeni bir çalışana işe almak için kullanılmasına rağmen, çalışanlar ve yönetici arasındaki çatışmayı azaltan ve işe olan bağlılığı artıran yönetsel pozisyon için daha uygun bulunmuştur. Her iki otel de çok çeşitli iç ve dış istihdam kaynakları kullanmaktadır. Bununla birlikte, aile şirketi olmayan otel, mevcut işe alımlar için yaz başında ve yaz sonunda dahili işe alımlar için performans değerlendirmesi uygulamaktadır. Şirket içi işe alım değerlendirme sürecinde, çalışanların işleriyle ilgili kararlı tutumları, performansları ve ciddiyetleri göz önünde bulundurulur. Bu nedenle, aileye ait olmayan bir otelin çalışanlarının kariyer gelişimi konusunda daha fazla endişe duydukları ve kurum içindeki

mevcut çalışanların dahili işgücü piyasasından veya diğer otellerden işe alım yoluyla iç istihdama daha fazla bağımlı olma eğiliminde oldukları açıktır. Öte yandan, aileye ait olmayan otel, yarı zamanlı çalışanlara büyük ölçüde ihtiyaç duyarken, aileye ait otel, yarı zamanlı çalışanlara nadiren ihtiyaç duymakta, hatta güvenmektedir. Bu, aile işletmesinin daha istikrarlı tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışanlara sahip olduğunu göstermektedir. Özetle, her iki otel de potansiyel çalışanın işten ayrılma hızını azaltmak için işe alım ve seçim süreçlerine gereken dikkati göstermektedir. Farklılıklar, aileye ait olmayan otelin ağ bağlantısı ve aile şirketlerinden daha fazla yarı zamanlı çalışana bağlı olarak çalıştığını ortaya koymaktadır.

Oryantasyon ve sosyalleşme

Yönlendirme, başarılı işe alım ve seçim sürecinden sonra gerçekleşir ve hem genel hem de departman oryantasyonu için yeni çalışanlara uygulanır (Woods ve diğerleri, 2012). Oryantasyon aşamasında kuruluş, genel oryantasyon olarak adlandırılan genel otel bilgilerini sağlamaktan ve departman bilgilerinin ve özel iş oryantasyonu olarak adlandırılan sorumlulukları sağlamaktan sorumludur. Oryantasyon ve sosyalleşmenin önemi ilk olarak yeni çalışanın organizasyon kültürü ve günlük operasyonlar için yeni çalışanın daha hızlı adaptasyonunu ve daha uzun süre tutulmasını kolaylaştırmaya yönelik gerekliliklere aşina olmasıdır. Özel iş yönelimi, deneyimli çalışanların yeni çalışanları eğitmekten sorumlu olduğu “arkadaşlık sistemi” açısından her iki otelde de benzerlikler göstermektedir. Daha sonra departman yöneticileri eksik bilgileri ve diğer departman detaylarını tamamlar. Genel yönelimlerde oteller, kuruluşun onlardan ne beklediğinin ve kuruluşun çalışanlara neler sunduğunun iyi bir önizlemesini sağlamalıdır. Bu nedenle, uygun genel oryantasyonla, daha sonraki aşamada çalışanların yaşadıklarıyla bir çatışma olmayacaktır. Yukarıdaki beyanı göz önünde bulundurarak, aileye ait otelden farklı olarak, aileye ait olmayan otelde, çalışanlara yönelik el kitabı, kurallar ve düzenlemeler, sağlık ve güvenlik prosedürleri, tatiller ve maaş açısından yeni gelenler için daha ayrıntılı genel oryantasyon programı sunulmaktadır. Dahası, aileye ait olmayan bir otelde, kuruluş tarafından eğitim verildiğinde, bilgilerin yanlış anlaşılmasından kaçınmak için çalışanlardan bir imza alınır. Daha sonra bu uyarlamayla, bir sonraki aşamada çalışanların memnuniyetsizliği veya hayal kırıklığı en aza indirilir. Bu nedenle, daha sistematik bir yönlendirme ve sosyalleşme programı benimseyerek, aileye ait olmayan otel yeni gelenleri organizasyona daha davetkar bir şekilde tanıtır ve potansiyel işten ayrılma eğilimini en aza indirmeye çalışır.

Eğitim ve Geliştirme

İnsan kaynakları yönetimi alanında eğitim, insan kaynakları uygulamalarında en önemli değişkenlerden biri olarak sayılabilmektedir. Alnogi (2011), eğitimin, çalışanların tutum ve davranışlarını geliştirebilecek ve değiştirebilecek yeni bilgi ve beceriler kazanmak için bir yöntem olduğunu belirtmektedir. Ayrıca çalışanlara verilen eğitim programları, organizasyonun vizyon ve misyonunu etkili yollarla gerçekleştirebilmesi için organizasyonlarda bulunan çalışanların yeteneklerini artırmasına yardımcı olabilir. Kuruluşların çalışanlarına yatırım yapma istekliliği, çalışanların bağlılığını ve iş memnuniyetini arttırır ve bu da bu kuruluşlar içinde çalışanların işten ayrılmasında bir azalmaya yol açar (Cheng ve Brown, 1998). Aile oteli ve aileye ait olmayan otel arasında,

eğitim ihtiyaçlarının analiz edilmesi ve ardından çalışanların elde tutulması amacıyla düzenli eğitim programlarının uygulanması açısından açık bir ayrım vardır. Yeni veya mevcut çalışanlar için eğitim gereksinimi analizleri her iki otel tarafından yapılmakta, ancak aralarında farklılıklar bulunmaktadır; aileye ait olmayan otelde, konuk yorum kartları ve konuk ilişkileri veya ön büro departmanı tarafından iletilen ve bildirilen konuk şikayetleri, eğitim ihtiyaçlarının önemli tespitlerinden biridir. Ancak, aileye ait ve işletmesi bu tipte olan otelde, denetçiler ve yönetim kararına göre eğitimler verilmektedir. Veri toplama sırasında süpervizörün kaynağı ve eğitim uygulaması için yönetim kararı net bir şekilde açıklanmamıştır. Yeni ve / veya mevcut çalışanlara yönelik eğitim programlarının başvuruları her iki otel tarafından uygulanır. Ancak, aileye ait olmayan otel, düzenli iç, dış ve bireysel eğitim gereksinimleri oluşturma ve sağlamada daha sistematik olarak algılanmıştır. İç eğitimler her ay yapılır ve ihtiyaç duyulması halinde ayda iki kez eğitim verilebilir. İç eğitimler çoğunlukla müşteri memnuniyeti ile ilgilidir ve her eğitim oturumu yaklaşık 40 dakika sürer. Hizmet kalitesi ile ilgili yılda bir kez dış eğitimler verilmektedir. Son olarak, aileye ait olmayan otel, bazı çalışanların diğerleriyle aynı standartlarda olması için bireysel eğitimler vermektedir. Eğitimler İK müdürü ve / veya eğitim konularında uzman dış eğitmenler tarafından verilmektedir. Ancak, aileye ait bir otelde, eğitim gereksinimleri ve eğitim uygulamaları için değerlendirme sistemi, sistematik olmayan eğitim programları açısından çok zayıftır. Eğitimler çok nadiren yönetim kararına dayalı olarak verilmektedir. Ayrıca, aileye ait otelde, eğitimlerin bir kısmı İK müdürü tarafından, diğer kısımları departman yöneticileri tarafından (örneğin güvenlik müdürü tarafından verilen güvenlik prosedürü ile ilgili eğitim) verilmektedir ve daha sonra pozisyon İK departmanına eğitim geri bildirimleri aktarılır. Bu durumda, İK yöneticisinin eğitim geçmişi yoktur ve görev yaklaşımı gibi genel eğitimler verecek kadar nitelikli değildir. Aileye ait otelde verilen diğer eğitimler, ön büro ve servis çalışanları için diksiyon ve görünüm, yiyecek ve içecek bölümleri için masa düzeni gibi eğitimler olup yine departman yöneticileri tarafından aile oteli olmayan otellere göre daha amatör bir şekilde verilmektedir.

Performans değerlendirme

Performans değerlendirme çalışanların sarf ettiği efor ve performanslarının ölçülmesinde ve yeteneklerinin geliştirilmesinde, mevcut performanslarının artırılmasında ve buna bağlı olarak ödülün belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. Ayrıca işletmelerde düzenli olarak uygulandığında bireysel ihtiyaçları tanımlamak için motivasyon aracı olarak da kullanılmıştır (Alnogbi, 2011). Performans değerlendirmesi, özellikle eğitimlerden önce ve sonra çok önemlidir ve işletmelerin çalışanlarının güçlü ve zayıf yanlarını bilmesi onlar için çok yararlıdır. Bu ifadeye bağlı olarak, aileye ait olmayan otel, otel içi yükselmeler için performans değerlendirmesini yaz başlangıcı ve yaz sonu dönemlerinde yapar. Ayrıca, çalışanların tutumlarındaki tutarlılık, disipline bağlı ve diğer konularda performansları ve işleri konusunda nasıl ciddi oldukları konuları da değerlendirilebilir. Daha sonra, çalışanların performansı İK yöneticisi tarafından değerlendirilirken, aynı zamanda çalışanlar İK yöneticisini veya eğitimi sağlayan uzmanı değerlendirmektedir. Bu eğitimin kalitesini artırmak için önemli bir değerlendirilmedir. Buna ek olarak, çoğunlukla iyi performans için geri bildirim sağlamaya ve kötü performansı eleştirmekten kaçınmaya çalışıyorlar. Aileye ait olmayan bir otelde İK

yöneticisi değerlendirmesi, alt değerlendirme ve akran değerlendirmesi gibi çeşitli performans değerlendirme yöntemlerine rağmen, aileye ait otel, çalışanların potansiyel gelişim gereksinimleri için bir performans göstergesi olarak bir süpervizör yaklaşımı uygulamaktadır. Performans değerlendirmesi, haftalık bölüm toplantıları sırasında, eğitimden sonra veya iş sırasında resmi ve düzenli olarak yapıлып bölüm müdürleri ve yönetim kararına dayanmalıdır. Çünkü bu değerlendirmeler personelleri üst pozisyonlara taşıyacaktır.

Organizasyon kültürü

Çalışan yönetimi politikaları ve prosedürleri çalışan davranışını etkiler ve buna bağlı olarak organizasyonların performansı bir bütün olarak etkilenir. Ayrıca, doğru organizasyonel ortamın geliştirilmesi gerekmektedir. Bu ortamın ve kültürün bir parçası olarak, uzun süreli istihdamın değerini teşvik eden bir aidiyet veya karakterize kültür duygusu yaratmak önemlidir. Ancak, işten ayrılma endüstri için bir sorun olarak görülmezse, aidiyet kültürü desteklenmeyebilir (D'Annunzio-Green, Maxwell ve Watson, 2004).

Her iki kategorideki oteller, merkezi olmayan liderlik veya yönetim tarzına sahiptir ve amirlerine, yöneticilerine ve en önemlisi genel müdürlerine karşı yüksek saygının yanı sıra bir hiyerarşi yoktur (Aileye ait olmayan otellerde belli hiyerarşik pozisyonlar dışında). Bu durumda, çalışanlar daha samimi bir ortamda çalışma ve kuruluştaki kalma niyetlerini artırma şansına sahiptir. Aynı liderlik tarzına rağmen, aileye ait olmayan otelin yapısal farklılıkları nedeniyle, aileye ait otelden daha kurumsal bir yapıya, daha sistematik, hiyerarşik ve resmi bir ilişkiye sahiptir.

İletişim

Çalışanlar ve işverenler arasındaki ilişkilerin ve iyi iletişimin bir şirketin rekabet avantajı kazanma potansiyelini güçlü bir şekilde etkileyebileceğine ve çalışanların kuruluş içinde kalmaya daha istekli olduğuna dair genel bir yaklaşım vardır (De Cieri ve Kramar, 2008; Alnoqbi, 2011). İşten ayrılma eğilimi literatüründeki tartışmalardan biri, yönetim ve çalışanlar arasındaki iletişim eksikliğinin iki taraf arasında bir engel oluşturması ve çalışanların motivasyonunu ve organizasyonda kalma niyetini azaltmasıdır (Alnoqbi, 2011). Mevcut bir organizasyonda iş bırakma eğiliminin çalışanlar ve yöneticiler arasındaki iletişimle doğrudan bağlı olduğu bilinmektedir. İşyerinde etkili iletişim bir işletmenin başarısının ayrılmaz bir parçasıdır; şirket içinde ve müşterilerle ilişkileri geliştirir ve çalışan katılımını ve bir ekibin genel etkinliğini artırır (Thornberry, 2003). Öte yandan, çalışanlar etkili bir şekilde iletişim kurmadığında, sonuçlar işletmeye zarar verir. ABD'li Gartner firmasının yaptığı araştırma, iş hatalarının % 70'inin zayıf iletişimden kaynaklandığını göstermektedir. Bu istatistik, iletişimin iş eğitimi için ne kadar önemli olduğunu ve işyerinde hataların oluşmasını önlemek için neden net talimatlar ve konuşmalara daha fazla vurgu yapılması gerektiğini kanıtlamaktadır (Gartner, 2020). Personel memnuniyeti ve başarısı yüksek olan işyerleri bunu iyi iletişimle birleştirdiği taktirde iş bırakma niyetinin azaldığı görülmektedir. Organizasyonlarda etkili bir iletişim, çalışanların performansını artırır ve üretkenlik yaratır. İş başında iletişim ve iş tatmini ile performans arasındaki etkileşimi dikkat çekicidir ve bu iki değişken arasında son derece anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Zara ve Garvis, 2000).

Bir organizasyonda çalışanlar ve işveren arasındaki iletişimin önemini kabul etmek için, aileye ait olmayan otel, eğitimler, barbekü partileri, personel gecesi ve bazı spor aktiviteleri düzenleyerek ve ayın çalışanını seçerek ve bu tip olayları kutlayarak iletişimde daha aktif görünmektedir. Öte yandan, aile tarafından işletilen otel kısıtlı sayıda organizasyon yaparken, genellikle yılda sadece bir kez personel gecesi düzenlemektedir. Genel olarak, her iki kategorideki oteller, çalışanların işten ayrılma oranını düşürmeye yardımcı olan iletişimin önemini farkındadırlar. Aileye ait olmayan otel iyi iletişim için daha fazla çaba gösterirken, aileye ait otel daha az çaba harcar. Ancak biçimsiz ve dostça çevre ve aile atmosferi olması nedeniyle aile işletmesi olan otelde iletişim ve ilişki daha güçlüdür.

Maaş ve ödüllendirme sistemi

Maaş, çalışanları motive etmek için en etkili faktörlerden biridir ve çalışanı organizasyonda tutmak için önemli bir husustur. Bir kuruluşun ödeme sistemi strateji uygulaması için önemli bir faktördür, çünkü çalışanlara ödeme yapmak için kullanılan teknikler çalışmalarının kalitesini, üretkenliklerini, oteldeki misafirlere karşı tutumlarını iş yerinde esnek olma ve öğrenme isteklerini de etkilemektedir (Milkovich ve diğerleri, 1991; Alnogbi, 2011). Çalışanların çaba sarfederek kullandıkları zamanı, enerjiyi aldıkları ödemeyi diğer çalışanların zaman, çaba ve enerji ile karşılaştırarak ödeme aldıkları önemli bir faktör vardır. Çalışan algısına göre, adil ödeme sistemi onları tatmin ediyor. Öte yandan, haksız ödeme onları memnun etmemekte ve bu durumda çalışanlar arasındaki rahatsızlığa sebep olmakla birlikte, organizasyona ve misafirlere karşı olumsuz tutumları ve organizasyondan ayrılma niyetini artırmaktadır (Ryan ve Sagas, 2009).

Çalışanlara yönelik tutarlılık ve ciddiyete göre, çalışanların maaşlarında %10'luk bir artış ekleyerek, aileye ait olan ve aileye ait olmayan otel arasında çalışanların maaşında sistematik bir artış sağlamak açısından açık bir benzerlik vardır. Ayrıca, bulgular her iki kuruluş arasında da olumsuz bir benzerlik olduğunu göstermiştir; farklı departmanlardaki aynı pozisyonlar arasında haksız ödeme veya evli çalışanlara ve / veya bekar çalışanlara daha fazla ödeme yapma ve aynı pozisyonda olan bekarlara daha az ödeme gibi haksız maaş stratejisi yine olumsuz bir örnektir.

Organizasyonlarda ödül sistemlerinin uygulanış şekli finansal veya finansal olmayan farklılıklar gösterebilir, ancak tüm ödül sistemlerinin nihai amacı çalışanları motive etmek üzerine kurulmalıdır. Ödül sistemi, aileye ait olmayan bir otelde çalışanların daha aktif ve cesaret verici görüldüğünü ve ödül sisteminin; performans değerlendirmelerinden sonra ayın çalışanı seçilmesi gibi uygulamalarla çalışmaktadır. Ayın çalışanı altın, gümüş ve bronz olarak kategorize edilebilir, böylece her ay üç çalışan seçerler ve yönetim tarafından bazı hediyeler, sertifikalar ve tatiller sağlanır (Vermeeren ve diğerleri, 2014). Ödüllendirilen çalışanlar farklı yollarla seçilebilir; bunlardan biri çalışanların meslektaşlar tarafından değerlendirilmesiyle aynı bölümden “akran değerlendirmesi” olarak bilinmektedir. Ayrıca çalışanlar müşteri memnuniyeti ile değerlendirilir; belirli bir çalışanın performansından bahsettikleri müşterilerin mektupları veya anketleri sonucu değerlendirmeler gerçekleştirilebilir. Sonuncusu genel müdür tarafından yapılan iyi çalışanları seçmek için gözlem ve performans değerlendirme şeklindedir.

Ancak, ödül sistemi aileye ait otelde pek de aktif değildir. Her ay bir departmandan ayın çalışanı olarak bir kişi seçilmesi ve hediye verilmesi ödülü ile kısıtlı kalan bir sistemdi. Aileye ait olmayan otellere kıyasla, ödüllendirilen çalışanlar, herhangi bir performans değerlendirme süreci uygulamadan yöneticilerinin veya aile üyesi patronlarının kendi çalışanlarını değerlendirmekle birlikte departman yöneticileri tarafından seçilmiştir. Doğal olarak, bir süre sonra, diğer çalışanlardan gelen bazı şikayetler ve aralarında ortaya çıkan bazı çatışmalar nedeniyle, ayın çalışanın seçilmesine son verilmiş ve aile tarafından işletilen otelde bu tip ödül sistemleri kaldırılmıştır.

Ödüllendirme sisteminin önemli noktalarından biri, ödüllendirilen çalışanları ve kendileri bu sistemi fırsat olarak gören diğer çalışanları motive etmesidir. İki otel arasında ödüllendirme sistemi açısından çok ciddi bir fark vardır. Aileye ait otel yönetimi, çalışanlarının çok mutlu olduğunu düşündükleri için ödüllendirme sistemini görmezden gelmektedir. Öte yandan, aileye ait olmayan otel, çalışanlarını daha mutlu ve motive etmek için ödül sistemi üzerinde tam bir konsantrasyon ve çabaya göstermektedir.

Çalışma şartları

Çalışma ortamı ve işyerindeki çalışanları etkileyen, çalışma saatleri, fiziksel şartlar, yasal haklar ve sorumluluklar da dahil olmak üzere, çalışma ortamı olarak tanımlanan tüm çalışma koşullarıdır. Wen ve arkadaşları (2013) çalışanların işten ayrılma kararını etkileyebilecek temel motivasyon değişkenlerinden rekabetçi maaş, iyi denetim ve kişiler arası ilişkiler, iş özerkliği, daha iyi çalışma ortamı, eğitim ve gelişim ve iş güvenliği olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma koşulları birçok açıdan kategorize edilebilir; iyi denetim, çalışanlar arasındaki ilişki, iş otoritesi, iş güvenliği, çalışma saatleri, fiziksel yönler, yasal haklar ve sorumluluklar, akıl sağlığı, ayrımcılık vb. Her iki kuruluşun da güvenli çalışma koşullarına sahip olduğu düşünülmüştür; temizlik departmanı gibi tehlikeli temizlik ve zehirli maddelerin kullanımı ile ilgili eğitimler ve bakım departmanı harici iş güvenliği eğitimleri almaktadır.

Fiziksel koşullar, çalışanların performansını doğrudan etkileyen çalışma şartları onlar için uygun olmalıdır. Aileye ait olmayan otel, işinin fiziksel durumu ve yetenekleri ile eşleşmemesi durumunda çalışanları daha uygun bir konuma aktararak fiziksel koşulların sorunlarını başarıyla ele almaktadır. Bununla birlikte, veri toplama sırasında, aileye ait otelde fiziksel koşullar hakkında bir açıklama yapılmamıştır, ancak aileye ait otelde çalışma programlarının hazırlanmasında haksız bir muamele olduğu tespit edilmiştir. Çalışma programları bölüm başkanları veya amirler tarafından düzenlenir ve bazı çalışanlara yaşam tarzları, medeni durumları veya A veya B vardiyalarında evli çalışanlar / bekar çalışanlar veya öğrenci çalışanlarının part time programlar olmak üzere düzenlenir. Bu düzenlemenin, aileye ait olmayan otel, bu tür bir düzenlemenin etik olmayan bir düzenleme olarak buldu. Aileye ait olmayan otele göre, bu tür düzenlemeler düşük mevsimlerde veya önemli bir durum karşısında kabul edilebilir, ancak yüksek mevsimlerde mümkün değildir. Genel olarak, bazı çalışanlar için yapılan olumlu muamelelerin bazıları, kuruluşlardaki diğer bazı çalışanlar için haksız muamele anlamına gelebilir. Bu turizmde en çok karşılaşılan problemlerden birisidir (Solmaz, 2019). Bu nedenle, küçük çalışan grubu bu uygulamalardan memnun olsa da, çalışanların çoğu mutsuzdur ve daha sonraki aşamada, bu etik olmayan tedaviler nedeniyle veya yetenekleri, fiziksel ve

genel çalışmanın uygunluğunu göz ardı ederek kuruluşlar iyi performanslarını ve tutarlı çalışanlarını kaybedebilirler.

Eşit istihdam fırsatları

Eşit istihdam fırsatı yaş, din, ırk, renk, özürlülük, cinsiyet, gebelik, ulusal köken, medeni durum ve sağlıkla ilgili meselelerdir. Alnoqbi (2011), çalışma ortamlarının yasadışı ayrımcılık ve tacizden arınmış olmasını sağlamak için eşit istihdam fırsatının kullanılabileceğini ifade etmiştir. Bu, her çalışan için adil olan çalışma ortamı politikalarının, uygulamalarının, davranışlarının ve kurallarının olduğu anlamına gelir. Tüm çalışanlara organizasyon tarafından eşit saygı gösterilmeli ve değer verilmelidir. Bu açıklamaya göre bulgular, her iki otelin de çalışanlarını farklı milletlerden işe alarak kültürel farklılıkları desteklediğini gösterir. Aileye ait olmayan otel, Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Nijerya ve İrlanda ve diğerlerinden çalışanlara sahiptir. Aileye ait otel ise, Türkiye, Pakistan, Filipin, Türkmenistan, Rusya, Makedonya ve diğer ülkelerden çalışanlara sahiptir. Tüm bu çalışanlar ayırım gözetmeksizin çalışmakta ve aynı olanaklara sahiptir. Bununla birlikte, engelli kişileri işe almayı tercih etmeyen aileye ait olmayan otelin aksine; aileye ait oteller bazı engelli insanları otelde çalıştırmaktadır. Örneğin, temizlik departmanında zihinsel engeli bir çalışan, sağlıklı bir çalışanın desteğiyle işini gayet düzgün yerine getirebilmektedir. Bu örnek bahçe, havuz, servis gibi örneklerle de çoğaltılabilir.

4. SONUÇ

Her iki otelde de insan kaynakları departmanı uygulamaları adına en büyük önem arz eden konu, işten ayrılmayı en aza indirgeyen mekanizmalar olarak işe alım, seçim, oryantasyon ve sosyalleşme, ödeme stratejileri, iyi ve güvenli çalışma koşulları, eşit istihdam fırsatları ve kültürel farklılıklar uygulamalarına verilmiştir. Öte yandan, bu araştırma aileye ait olmayan bir otelin, oryantasyon ve sosyalleşme, eğitim ve geliştirme, performans değerlendirme, ödül sistemi ve iletişim açısından çalışanların işten ayrılmasını düşürmede İKY uygulamalarında daha stratejik bir bakış açısı benimsediğini göstermektedir. Bu bulgular çeşitli sonuçlara işaret etmektedir. Birincisi, otellerde çalışanın işten ayrılma hızı konusunda genel bir farkındalık var gibi görünüyor. Farklı işletme tipleri oldukları için çalışanların iş yerlerinden ayrılmaya karar verdikleri birçok farklı gerekçe vardır; bu nedenle kuruluşlar her işten ayrılma vakası için kuruluştaki çalışana tutamazlar. Her iki otel de kuruluşlarının işten ayrılma oranını sağlamadığı için, işten ayrılma oranı kurum kuralları dahilince gizli tutulduğundan, kuruluşların Girne'deki diğer oteller arasında düşük çalışan ayrılma oranına sahip olduklarını ifade ettiler. Gerçek işten ayrılmaya sebep olarak ortak neden, yeni açılan otel ve kumarhaneler gibi işletmelerin daha iyi ücretler sunuyor olmasıdır. İK yöneticilerine göre, her iki otelde de İKY uygulamaları ile gerçek işten ayrılma nedeni arasında ilişki yoktur. İşe alım tercihleri açısından iki otel arasında önemli bir fark yok gibi görünüyor. Her iki otel de özellikle denetleme ve şef pozisyonları için içsel işe alım yapmayı tercih edip, nadiren dış işe alımları tercih ederken, sadece yönetim pozisyonları için bu yöntemi uyguluyorlar (ki genelde bu pozisyon için de alttan yetişen personel tercih edilmektedir). Bu nedenle, her iki otel de çalışanlarını kurumlarında kalmaya ve şirket

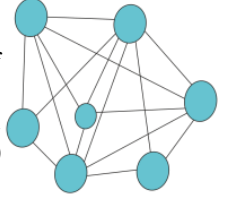
İçerik işe alım stratejileri yoluyla üretkenliklerini artırmaya motive etmek açısından başarılı görünmektedir. İK uygulamalarının çoğu, birbiriyle ortak unsurlar içerir. Kuruluştaki istikrarlı çalışanlar için yıllık ödemeyi artıran hemen hemen aynı ödeme stratejilerine sahiptirler. Her iki otel de tehlikeli temizlik malzemeleri, bakım çalışanlarının güvenliği, iş planlaması ve çalışanlar için fiziksel koşullar açısından çalışma koşullarının güvenli olduğundan emindir. Ayrıca her iki otel de eşit istihdam fırsatlarını, kültürel farklılıkları desteklemekte ve birçok farklı ülkeden çalışana sahiptirler. Ancak, aileye ait olmayan otel, aileye ait otelden bir veya birkaç farkı olan başka unsurlar da vardır; çalışanlarla iletişim yolları, doğru performans değerlendirmelerini sistematik ve profesyonel bir şekilde uygulamak, daha verimli ödüllendirme sistemi vb. Ayrıca aileye ait olmayan otel uygun ve sistematik eğitim ve gelişim fırsatları ve sonrasında performans değerlendirmesi sağlamaktadır. Öte yandan, otellerin çalışanların memnuniyetsizliğinin ve ayrılma eğiliminin gittikçe artan iki ana sorunu vardır; Girne'de rekabeti artıran çok sayıda yeni otel açması nedeniyle çalışanlar kendilerine yeni fırsatlar ve daha iyi maaşlar aramaktadır. Ayrıca, artan eğitim standartları ve çalışanların beklentileri, esas olarak operasyonel departmanlarda arzu edilen iş imkanlarının ve daha az arzu edilen vardiya çalışmaları pozisyonlarının eksikliğine neden olmaktadır.

Özetlemek gerekirse, değişkenlerin çalışanın işten ayrılma hızı üzerindeki etkisi her iki otelde de karşılaştırılabilir olmuştur; ancak birincil ayrım, aile şirketi olmayan otelde kabul edilen yönlendirme ve sosyalleşme, eğitim ve gelişim, performans değerlendirme, ödül sistemi ve iletişim süreçlerinde yatmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçları, daha gayri resmi yapı ve daha dostça ortam sonuçlarının daha sadık ve tutarlı olmasına rağmen, çalışanın işten ayrılma hızını azaltmak için İK stratejilerinin kullanılması açısından, ailenin sahip olmadığı otellerin ailenin sahip olduğu otellerden daha proaktif olabileceğini göstermektedir. Her iki otelde de kullanılan insan kaynakları stratejileri, kuruluşların farklı organizasyonel yapıları ve kültürleri nedeniyle biraz farklı olsa da, doğal olarak İK uygulamalarına verilen önem ve önceliklerde çalışan işten ayrılma amacını azaltmada farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca, her iki oteldeki işgücü piyasasının durumu nedeniyle uygulanan İKY stratejileri üzerinde de etkisi vardır.

KAYNAKÇA

- Alnoqbi, W. (2011). The Relationship between Human Resources Practices and Employee Retention in Public organizations: Exploratory Study conducted in the United Arab Emirates. PhD Thesis, Edith Cowan University.
- Cheng, A., & Brown, A. (1998). HRM strategies and labour turnover in the hotel industry: A comparative study of Australia and Singapore. *The International Journal of Human Resource Management*, 9(1), 136-154.
- D'Annunzio-Green, N., Maxwell, G. A. & Watson, S. (2004). *Human Resource Management: International Perspective in Hospitality and Tourism*, Cornwall: Thomson.

- Denvir, A. & McMahon, F. (1992). Labour Turnover in London Hotels and the Cost Effectiveness of Preventative Measure. *International Journal of Hospitality Management*, 11 (2), 143-154.
- Jahani, K. (2014). Measurement of Leisure Traveller's Satisfaction: Evidence from North Cyprus Hotel. MS Dissertaion, Eastern Mediterranean University.
- Mathis R.L. and Jackson J.H. (2011). *Human Resource Management*. South-Western Cengage Learning, – 13th ed. – ISBN: 053845315X, 9780538453158
- Milkovich, G., Gerhart, B., & Hannon, J. (1991). The effects of research and development intensity on managerial compensation in large organizations. *The Journal of High Technology Management Research*, 2(1), 133-150.
- Orfin, K., Sidorkiewicz, M., & Tokarz-Kocik, A. (2015) Human Resource Management in Chain Hotels on the Example of the Radisson Blu Hotel in Szczecin. *Ekonomiczne Problemy Turystyki nr*, 3 (31), 287-301.
- Peterson, S. L. (2004). Toward a Theoretical Model of Employee Turnover: A Human Resource Development Perspective. *Human Resource Development Review*, 3(3), 209-227.
- Ryan, T., & Sagas, M. (2009). Relationships between pay satisfaction, work-family conflict, and coaching turnover intentions. *Team Performance Management*, 15(3/4), 128-140.
- Siebert, S., Peng, F., & Maimaiti, Y. (2011). HRM Practices and Performance of Family-Run Workplaces: Evidence from the 2004 WERS. IZA Discussion Paper No. 5899.
- Solmaz, Seyit. (2019). Türkiye de Turizm Eğitim-Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*. 12. 853-866. 10.17719/jisr.2019.3282.
- Thornberry, N. (2003). Corporate entrepreneurship: teaching managers to be entrepreneurs, *The Journal of Management Development*, 22(4), 329-344.
- Vermeeren, B. & Steijn, B. & Tummers, L. & Lankhaar, M. & Poerstamper, R. & van Beek, A. (2014). HRM and its effect on employee, organizational and financial outcomes in health care organizations. *Human Resources for Health*. 12. 35. 10.1186/1478-4491-12-35.
- Wen, C.P., Huey, K.W., Li, L. J., Ying, O.S. & Kee, T.Y. (2013). The Impact of HRM Practices on Employee Turnover Intention in Utar. Bacheolar Dissertation, University of Tunku Abdul Rahman.
- Woods, R.H., Johanson, M. M. & Sciarini, M. P. (2012). *Managing Hospitality Human Resources*. Michigan; AHLA.
- Zahra, S., D. Garvis (2000). International corporate entrepreneurship and firm performance: the moderating effect of international environmental hostility”, *Journal of Business Venturing*, 15(5), 469-492.
- Zopiatis, A., Constanti, P. & Theocharous, A.L. (2014). Job Involvement, Commitment, Satisfaction and turnover: Evidence from hotel employees in Cyprus. *Tourism Management*, 41, 129-140.

Türkiye’de Paranın Aktarım Mekanizmaları

Fehime GÜNBEĞİ¹

Manuscript information:

Received: October 21, 2020

Revised: October 26, 2020

Accepted: October 27, 2020

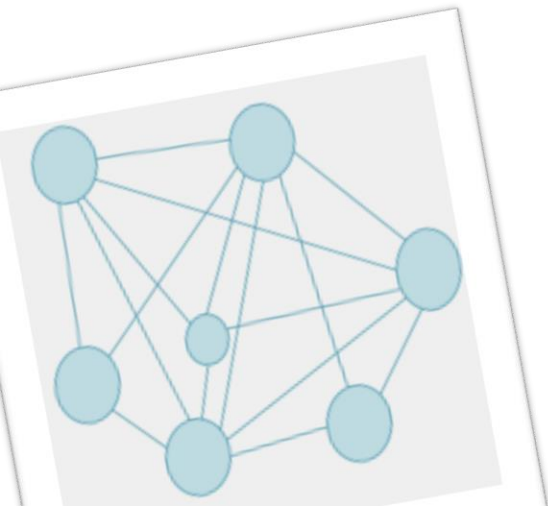
Author 1

Doktora Öğr., Bandırma Onyedii
Eylül Üniversitesi, İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi, İktisat
Anabilim Dalı,
Bandırma, TÜRKİYE
E-mail:
fehimegunbegi@balikesir.edu.tr

Öz

Para politikası başta para arzı ve talebi olmak üzere çeşitli değişkenler üzerinde etkiler yaratarak ekonomideki fiyat ve üretim seviyesini etkilemeye çalışan bir iktisat politikası türüdür. Bu şekilde para politikalarının uygulanmasıyla çeşitli kanallar çerçevesinde ekonominin hem finansal hem de reel kesimi etkilenmeye çalışılır. Genel bir ifade ile Merkez Bankaları tarafından kullanılan çeşitli araçlarla finansal piyasalar üzerinden ekonominin reel göstergelerinin etkilenmesi sürecine “parasal aktarım mekanizması” denir. Başka bir ifade ile parasal aktarım mekanizması para politikası uygulamalarının reel ekonomi üzerinde yarattığı etkilerin ne şekilde ve nasıl gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Parasal aktarım mekanizmasının işleyiş süreci ile ilgili iktisatçılar arasında farklı tezlerin ileri sürülmesi Merkez Bankaları tarafından uygulanacak para politikalarını da tartışmalı bir hale getirmektedir. Çünkü parasal aktarım mekanizmasının işleyişine ilişkin yapılan varsayımlar para politikası tercihlerini de yakından ilgilendirmektedir. Çalışmamızda Türkiye ekonomisinde 2006:01-2019:12 dönemine ait DM1: Para Arzı, DFAİZKRE: Ticari Kredilere Uygulanan Faiz Oranı, DBIST: Borsa İstanbul 100 Endeksi, DKREDİ: Toplam Kredi Hacmi, DKUR: Reel Efektif Döviz Kuru, DTÜFE: Tüketici Fiyatları Endeksi, DSUE: Sanayi Üretim Endeksi verileri kullanılarak Vektör Otoregresyon (VAR) Analizi yapılmıştır. VAR yöntemi, analize dahil edilen bütün değişkenleri birlikte ele alarak, sistem bütünlüğü içinde incelerken aynı zamanda kesin bir biçimde içsel ve dışsal değişken ayrımı yapmamaktadır. Ekonometrik modelin şekillendirilmesi aşamasında, modelin oluşumuna etki edecek katı bir iktisadi teorinin varlığı kabul edilmezken aynı zamanda iktisat teorisinin öne sürdüğü varsayımların ve kısıtlamaların, modeli etkilemesine de izin verilmemektedir. Dolayısıyla analize konu olan değişkenler arasında bir ön kısıt söz konusu olmaz. Bu durum modelin kuruluş aşamasında yapılabilecek bütün varsayımların olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaktadır (Özgen ve Güloğlu, 2004, 95).

Anahtar Kelimeler: Merkez Bankası, para politikası, aktarım mekanizmaları, VAR, etki-tepki analizi

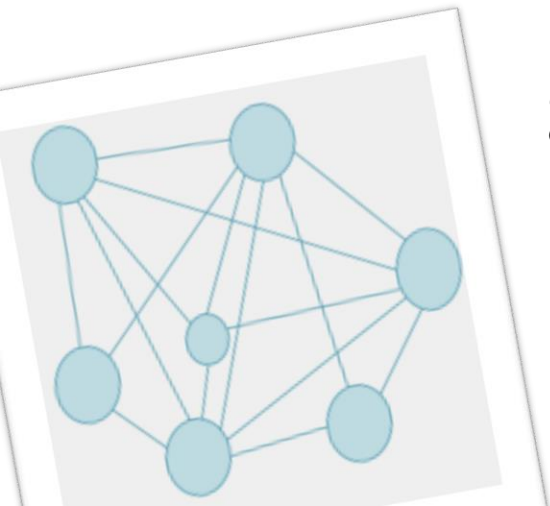
Abstract

Monetary policy is a type of economic policy that tries to affect the price and production level in the economy by creating effects on various variables, especially money supply and demand. In this way, with the implementation of monetary policies, it is tried to affect both the financial and real sectors of the economy within the framework of various channels. In general terms, the process of affecting the real indicators of the economy through financial markets through various instruments used by the Central Banks is called the "monetary transmission mechanism". In other words, the monetary transmission mechanism reveals how and how the effects of monetary policy practices on the real economy take place. Putting forward different theses among economists about the functioning process of the monetary transmission mechanism makes the monetary policies to be implemented by the Central Banks into a questionable situation. Because the assumptions made regarding the functioning of the monetary transmission mechanism are closely related to monetary policy preferences. In our study, analysis has been performed using the data of Turkey's economy in 2006: 01-2019: of 12 semester DM1: Money Supply, DFAİZKR to: Applied to Commercial Loan Interest Rate, DBIST: Borsa Istanbul 100 Index, DKRE were: Total Loans, DKR: Real Effective Exchange Rate, DTÜF: Consumer Price Index ,DSUE: Industrial Production Index. While the VAR method handles all variables included in the analysis and examines them within the system integrity, it also does not make a strict distinction between internal and external variables. At the stage of shaping the econometric model, the existence of a solid economic theory that will affect the formation of the model is not accepted, and at the same time, the assumptions and constraints put forward by the economic theory are not allowed to affect the model. Therefore, there is no pre-constraint among the variables subject to analysis. This situation eliminates the negative effects of all assumptions that can be made during the establishment phase of the model (Özgen & Güloğlu, 2004, 95).

Keywords: Central Bank, monetary policy, transmission mechanisms, VAR, impact-response analysis

Cite as:

Günbegi, F. (2020). Türkiye’de paranın aktarım mekanizmaları. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 98 – 112

1. GİRİŞ

İktisat literatüründe parasal aktarım mekanizmasının işleyiş sürecine ilişkin birçok görüş bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da sürekli olarak bunlardan birini seçerek politikalarını bunun üzerine kurgulamak gibi bir seçim riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Burada politika tasarım sürecinde ortaya çıkan **seçim riski** Merkez Bankasının ekonomide geçerliliği olmayan parasal aktarım mekanizması üzerine kurguladığı para politikalarının başarısız olması durumunu ifade etmektedir. Söz konusu seçim riskinin azaltılması için en etkili yöntem Türkiye’de parasal aktarım mekanizmasının işleyiş sürecine ilişkin bilgi birikiminin genişletilmesine katkı sağlamaktır. Öyle ki Türkiye’de parasal aktarım mekanizmasının işleyiş sürecine ilişkin ne kadar geniş bir bilgi birikimine ulaşılabılırsa Merkez Bankası politika tasarım sürecinde kendisine rehberlik edebilecek önemli bir bilgi birikimine sahip olur ve böylece seçim riski azalır.

Yukarıda ifade edilen temel amaç çerçevesinde bu çalışma Türkiye’de parasal ve reel ekonomi arasındaki etkileşimin temel niteliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bunun için öncelikle çeşitli parasal aktarma kanalları üzerinden paranın reel ekonomi üzerine yarattığı etkiler modellenmiştir. Bu çerçevede 2006-2019 dönemine ait verilerden yararlanılmıştır. Ekonometrik yöntem olarak VAR (Vector Autoregressive) modeli çerçevesinde geliştirilen Etki-Tepki Fonksiyonları (Impulse-Response Functions) Analizinden yararlanılmıştır. Çalışmamızda EViews 10 paket programı kullanılmıştır.

2. PARASAL AKTARIM MEKANİZMASI KANALLARI

Merkez Bankaları uyguladıkları çeşitli politikalar ile ekonomideki üretim ve fiyat seviyesini etkilemeye çalışırlar. Tarihsel süreçte para politikası uygulamalarında araçların seçimine ilişkin önemli değişimlerin yaşandığı gözlemlenmiştir. Merkez bankaları 1970- 1980 tarihleri arasında rezerv miktarı veya parasal taban gibi değişkenleri kullanırken, 1990’lı yıllarda faiz oranının kullanıldığı görülmektedir. 2000’li yıllardan sonra ise para politikası araçlarının çeşitliliği artmış ve farklı politika araçları uygulanmaya başlanmıştır (TCMB, 2013). Özellikle 1980’li yıllardan beri merkez bankaları para politikalarının ekonomiyi hangi kanallardan ve ne derecede etkilediğini ortaya koymak ve bunları kamuoyu ile paylaşmak için parasal aktarım mekanizması yaklaşımını kullanmaya başlamıştır (TCMB, 2006). Para politikası uygulamaları ile toplam talep unsurları üzerinden üretim ve fiyat seviyesini etkileme süreci parasal aktarım mekanizması olarak ifade edilmektedir. Parasal aktarım kanalları, üç aşamalı gelişme olarak tanımlanabilir. Parasal aktarım mekanizmasında ilk aşama, politika teorisinin faiz oranları ve döviz kuru üzerindeki etkisi çerçevesinde değerlendirilir. İkinci aşamada fiyat hareketleri, hane halkları ve işletmelerin harcama kararlarını etkiler. Üçüncü aşamada ise üretim ve istihdamda meydana gelen değişimle ücret ve fiyatların yeniden ayarlanması gerçekleşir (Angeloni vd. 2003, 92).

Parasal aktarım mekanizması çerçevesinde para, ekonomiyi doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki kanaldan etkilemektedir. Klasik iktisatçılar tarafından ileri sürülen ve Monetaristler tarafından da savunulan teze göre para arzındaki artışlar doğrudan geçiş mekanizması ile ekonomiyi etkilemektedir. Keynesyen ve Neoklasik Sentez yaklaşımları ise dolaylı geçiş mekanizmasını savunmaktadır. Bu yaklaşımlara göre para miktarındaki artışın etkisi faiz oranları yoluyla dolaylı olarak ortaya çıkmaktadır (Aslan, 2009, 585-587). Para politikası uygulamalarının ekonomiyi hangi kanallardan nasıl etkilediğinin önceden bilinmesi Merkez Bankası açısından büyük önem taşır. Başka bir ifade ile merkez bankalarının etkin para politikası araçlarını seçerek hedeflerine ulaşabilmeleri, uygulanan politikaların ekonomi üzerindeki etkilerinin doğru değerlendirilmesiyle mümkündür. Buna paralel olarak parasal aktarım mekanizmalarının irdelenmesi iktisadın önem verdiği konuların başında gelmektedir.

Parasal aktarım mekanizması iktisatçılar tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Taylor, parasal aktarma mekanizmasını para politikası uygulamaları ile reel hasıla ve enflasyon üzerinde etki yaratma süreci olarak tanımlamaktadır. Ireland, parasal aktarma mekanizmasını para politikası değişimlerinin üretim ve istihdam gibi reel değişkenleri nasıl etkilediğini göstermektedir. Bütün bu tanımlardan görüldüğü gibi parasal aktarım mekanizması kısaca para politikası ile reel ekonomi arasındaki etkileşimi göstermektedir. Böylece parasal aktarım mekanizması iki kısımdan oluşan bir süreç olarak ifade edilebilir. İlk kısımda para politikası uygulamaları faiz oranı, hisse senedi değeri ve döviz kuru gibi çeşitli finansal göstergeleri etkilemektedir. İkinci kısımda ise finansal göstergelerdeki değişiklikler üretim ve istihdam seviyesi gibi reel ekonomik verileri etkilemektedir (Çiçek, 2005, 82).

Parasal aktarım mekanizması ile ilgili çalışmalar para politikasının faiz oranları dışında birçok kanalla reel ekonomiyi etkilediğini göstermektedir. Buna göre ilk çalışmalarda para politikalarının etkisine ilişkin daha çok faiz oranları üzerinde durulurken daha sonraki süreçte kredi ve varlık fiyatları gibi çeşitli kanallarla toplam talep üzerinden reel ekonomide yarattığı etkiler tespit edilmiştir. Bu şekilde daha geniş bir bakış açısı ile parasal aktarım mekanizmasının üç aşamadan oluştuğu belirtilebilir (TCMB, 2013, 2):

- Birinci aşamada, para politikası uygulamalarında meydana gelen değişikliklerin faiz oranları, varlık fiyatları, beklentiler, krediler ve döviz kuru gibi değişkenlere aktarımı belirlenmektedir.
- İkinci aşama söz konusu değişkenlerin yurtiçi ve ithal mallara olan talepleri nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.
- Üçüncü aşamada ise toplam talepteki değişmelere bağlı olarak yurtiçi fiyatlar ve milli gelirin seviyesinin nasıl değiştiği gösterilmektedir.

Para politikasının reel ekonomi üzerine yarattığı etkiler yukarıda belirlenen aşamaları içine alacak şekilde çeşitli kanallar üzerinden analiz edilmektedir. Paranın reel ekonomi üzerine etki yarattığı kanallar çeşitli biçimlerde sınıflandırılmıştır. Mishkin (1995) parasal aktarım kanallarını faiz kanalı, döviz kuru kanalı, varlık fiyatları kanalı ve kredi kanalı olarak ayırmıştır. Bernanke (1993) genel olarak faiz ve kredi kanalları çerçevesinde paranın etkilerini

belirlemiştir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası faiz kanalı, varlık fiyatları kanalı, beklentiler kanalı ve döviz kuru kanalı şeklinde bir sınıflamaya gitmiştir.

2.1.Faiz Kanalı

Faiz kanalı, Keynesyen iktisat yaklaşımı çerçevesinde paranın reel ekonomik etkiler yarattığını gösteren bir modeldir. Bu çerçevede faiz kanalı aşağıdaki şekilde ifade edilebilir (Mishkin, 2000, 280):

$$M \uparrow \rightarrow r \downarrow \rightarrow I \uparrow \rightarrow Y \uparrow$$

M: para miktarı (para arzı)

r: faiz oranı

I: yatırım harcamaları

Y: toplam hâsıla (milli gelir)

Buna göre (*M* ↑) ile gösterilen bir parasal genişlemeyle birlikte reel faiz oranında bir düşüş (*r* ↓) yaşanacak bu da sermayenin maliyetini azaltarak yatırım harcamalarında (*I* ↑) artışa neden olacaktır. Yatırım harcamalarındaki artış ise toplam talep ve hasılda (*Y* ↑) artışla sonuçlanacaktır.

2.2.Döviz Kuru Kanalı

Uluslararası finansal aktivitelerin artması ve esnek döviz kuru sisteminin uygulamasının yaygınlaşması ile birlikte döviz kurunun önemi artmıştır. Bu duruma paralel olarak parasal-reel ekonomik etkileşim sürecinde döviz kuru etkin bir değişken olarak ortaya çıkmıştır. Böylece döviz kuru üzerinden önemli bir parasal aktarım kanalı oluşmuştur. Döviz kuru kanalının etkisi, uygulanan para politikasının sıkı ya da gevşek olmasına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Sıkı para politikası uygulandığında artan faiz oranlarına bağlı olarak kurlar düşmekte ve net ihracat dolayısı ile toplam talep ve milli gelir azalmaktadır. Genişlemeci para politikası uygulandığında azalan faiz oranlarına bağlı olarak kurlar yükselmekte ve net ihracat dolayısı ile toplam talep ve milli gelir artmaktadır (Taylor, 1995).

Döviz kuru kanalının genişlemeci para politikaları çerçevesinde net ihracat yolu üzerinde toplam talebi artırarak milli geliri artırıcı etkileri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

$$M \uparrow \rightarrow i \downarrow \rightarrow S\check{C} \uparrow \rightarrow E \uparrow \rightarrow NX \uparrow \rightarrow Y \uparrow$$

Para arzındaki artış (*M* ↑) faiz oranlarının düşmesine (*i* ↓) dolayısı ile de ülkeden sermaye çıkışlarına (*S*↓) yol açar. Bu durumda faiz oranlarındaki düşüş nedeni ile ülkedeki yerli para üzerinden finansal yatırım talebi düşmekte ve yurt dışındaki yatırımlara yönelmektedir.

Böylece yabancı yatırımcıların ellerindeki ulusal paraları dövizle değiştirme yolunu tercih etmeleri durumunda ülkedeki döviz azalmakta ve bunun sonucunda ulusal para değer kaybederek kurların yükselmesine ($E \uparrow$) yol açmaktadır. Bu durumda yerli mallar yabancı mallara göre daha ucuz hale geleceğinden ihracat artarken ithalat azalır. Böylece net ihracatın artmasına bağlı olarak ($NX \uparrow$) toplam talep ve milli gelir ($Y \uparrow$) yükselir (İngiltere Merkez Bankası, 2012).

2.3.Varlık fiyatları kanalı

Merkez bankaları tarafından uygulanan para politikalarının varlık fiyatları üzerinden toplam talebi etkileyici sonuçlar doğurması mümkündür. Buna göre faiz oranındaki değişiklikler, finansal varlıklar ve beklenen getirileri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Artan varlık fiyat ve getirileri yatırım ve tüketim gibi toplam talep unsurlarını etkilemektedir (Orhan ve Erdoğan, 2013, 81). Dolayısıyla varlık fiyatları kanalı, paranın aktarım mekanizmasında merkezi bir rol üstlenmiştir. Para politikası uygulamaları, finansal varlıkların, dayanıklı tüketim mallarının ve hisse senetlerinin fiyatlarını etkilemektedir. Bu durum varlık fiyatlarında meydana gelen hareketlerin harcama, üretim ve istihdam yoluyla önemli etkiler yarattığının göstergesidir (Ireland, 2005, 4-5).

2.4.Kredi Kanalı

Kredi kanalı para politikasının reel ekonomiye aktarılma sürecinde üstlendiği rolü açıklamaya çalışan önemli bir süreçtir. Kredi kanalı yaklaşımına göre bankalar hem para hem de kredi yaratma sürecini üstlendiği roller ile paranın reel ekonomiye etki yaratmasında etkili olabilmektedir. Kredi kanalı, bankaların ve banka kredilerinin finansal sistemde üstlendiği özel işlev üzerinde yoğunlaşmaktadır. Boivin ve diğerleri (2010) kredi kanalını “Banka Kredi Kanalı” ve “Bilanço Kanalı” olmak üzere iki başlık altında incelemiştir.

2.5.Banka Kredi Kanalı

Para politikası çerçevesinde belirlenen para arzı banka kredileri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Şöyle ki bankacılık sistemindeki mevduatları azaltan sıkı para politikasının ardından, krediler ile diğer aktiflerin birbirleriyle ikame edilemez özellikleri dikkate alındığında, bankalar kredi arzlarını azaltarak portföylerini yeniden ayarlamak zorunda kalmaktadırlar. Kredi arzında meydana gelen bir azalma ise bankaya bağımlı borçlular açısından dış finansman priminin yükselmesi anlamını taşımaktadır. Sonuçta bankaya bağımlı müşteriler açısından krediler azalmakta bu durum harcamaların azalmasıyla sonuçlanabilmektedir (Gündüz, 2001, 16).

Bernanke ve Blinder tarafından 1988’de yapılan çalışma, merkez bankalarının çeşitli biçimlerde bankaların kullanabilecekleri rezerv ve mevduat miktarını etkileyebildiklerini ortaya koymuştur. Dolayısıyla merkez bankaları, bankaların kullandırabilecekleri kredi

miktarına da etki etmektedir. Üstelik bu etki, geleneksel faiz oranı kanalının oluşturduğu etkiden oldukça fazladır. Hane halkı ve küçük işletmeler açısından açık piyasada menkul kıymet ihracı yoluyla da borçlanmak çok maliyetlidir. Bu yüzden hane halkı ve küçük işletmelerin banka kredilerine olan bağımlılığı daha fazladır. Sonuçta banka kredilerinde yaşanacak herhangi bir sıkıntının reel etkileri daha da fazla hissedilecektir. Özetle banka borç verme kanalı, banka kredisinin özel niteliğini ve bankaların ekonominin finansal yapısında üstlendiği rol üzerine yoğunlaşmaktadır (Walsh, 2003, 324-325).

2.5.1. Bilanço kanalı

Bilanço kanalı, kredi piyasasındaki asimetrik bilgi sorununun varlığından kaynaklanmaktadır. Finansal piyasalarda oluşan işlemlerde bir tarafın diğer tarafa oranla daha fazla bilgiye (veya daha az bilgiye) sahip olması asimetrik bilgi olarak adlandırılır (Fidan, 2011, 43). Finansal piyasalarda var olan bilgi asimetrisi yüzünden fon sunanlar “ters seçim” ve “ahlaki tehlike” riskleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda söz konusu risklerden kaçınmak için kredi veren kuruluşlar az sayıda güvenilir müşteriye kredi açmayı tercih etmektedirler. Bu durum finansal piyasalarda reel ekonomik faaliyetleri finanse edecek fon miktarının aşırı derecede daralmasına yol açacaktır. Dolayısıyla asimetrik bilginin ortaya çıkardığı tehlikeler finansal sistemin etkin çalışmasını engelleyerek kriz olasılığının yükselmesine neden olabilmektedir (Müslümov ve Aras, 2003).

2.6. Beklentiler Kanalı

Para politikasının ekonomiyi etkileme mekanizmalarından biri de beklenti kanalıdır. Beklenti kanalı uygulanan politikaların gelecekte ekonomide yaşanacak gelişmelere ilişkin ekonomik birimlerin beklentilerinde oluşturduğu değişimler aracılığıyla çalışır. Para politikası aracılığıyla uygulanan kararlar ekonomik birimlerin geleceğe yönelik büyüme ve enflasyona ilişkin beklentileri farklı biçimlerde şekillendirir. Buna bağlı olarak para politikası uygulamaları cari dönemdeki üretim ve tüketim faaliyetlerini değişik biçimlerde etkiler. Gerçekten de Merkez Bankasının uygulayacağı gevşek ya da sıkı para politikası çeşitli biçimlerde üretici ve tüketicilerin beklentilerini etkileyerek reel ekonomi için farklı sonuçlar doğurabilir. Bu durumda uygulanan politikanın niteliğinden daha çok ekonomik birimlerce nasıl algılandığı önem kazanır.

Merkez Bankasının genişlemeci para politikası uygulaması sonucunda faiz oranlarının düşmesi neticesinde ekonominin canlanacağı beklentisine giren üretici ve tüketiciler geleceğe güvenle bakabilirler. Buna uygun olarak da üretim ve tüketimin artması sonucunda ekonomi canlanır ve büyüme oranı artar. Başka bir ifade ile para politikası aracılığıyla ortaya çıkabilecek ekonomik canlanma yönündeki beklentiler ve buna bağlı olarak gelişen güven artışı toplam talebi ve milli geliri arttırıcı yönde etki yapabilir. Merkez Bankalarının genişlemeci para politikası uygulamalarını tercih ederken amaçladıkları sonuçlar da bu yöndedir.

3. VERİLERİN ANALİZİ

3.1.Durağanlık Analizleri

Zaman serilerinin kullanılabilmesi için serilerin durağan olması gerekir. Dolayısıyla zaman serilerinin taşınması gereken en önemli özellik durağanlıktır. İstatistiksel özellikleri zamana göre değişmiyorsa (beklenti, varyans, otokorelasyon) zaman serisinin durağan olduğu söylenir. Durağanlık analizleri, serinin durağan olup olmadığını ölçmeye yaramaktadır. Serinin durağan olması, zamanla değişmeyen istatistiksel özelliklere sahip olması anlamını taşımaktadır. Durağan olmayan dizilerle yapılan analizlerde şokların kalıcılığı sonsuz olacaktır.

Eğer bir zaman serisi durağansa, ortalaması, varyansı ve kovaryansı zaman içinde değişmez. Başka bir ifadeyle bir zaman serisinin durağan olması, zaman içinde varyansın ve ortalamasının sabit olması ve iki dönem arasındaki ortak varyansı bu ortak varyansın hesaplandığı döneme değil yalnızca iki dönem arasındaki uzaklığa bağlı olan olasılıklı bir süreci ifade etmektedir (Gujarati, 2011, 713).

Ekonometrik modellemede en önemli aşama, analiz edilen zaman serilerinin birim kök testleri yoluyla entegrasyon düzenini belirlemektir. En yaygın uygulama alanı bulan Dickey-Fuller (DF), Philips-Peron (PP), Kwiatkowski-Phillips-Schmidt-Shin (KPSS) testlerinden uygun olanın seçimi, öncelikle analistin öznel yargısına dayanır. Ekonometri, ekonomik değişkenlerin ve bunların karşılıklı ilişkilerinin modellenmesi için tek bir denklem veya çoklu denklemler regresyon modelleri kullanır. Temel amaç, zaman serisi denkleminin durağanlığı veya çoklu denklem modelleri durumunda doğrusal kombinasyonların durağanlığıdır. Pratikte söz konusu koşul sağlanamamaktadır. Çünkü ekonomik zaman serilerinin çoğu durağan değildir. Bu nedenle, analitik model yapımı, entegrasyon sırasının veya farklılaşma sırasının tanımlanmasını gerektirir. Ekonomistler bunu belirlemek için çok çeşitli yöntemler kullanmaktadırlar. En basit yöntem, zaman serisi grafiklerinin değerlendirilmesidir. Zaman serilerinin durağan dışı olarak sınıflandırılması durumunda, ilk farkları analiz edilir. İlk farklarının da zaman serileri durağan değilse, o zaman ikinci farkları analiz edilir. Ancak bu yaklaşım aşırı derecede risklidir. Bu yüzden, probleme resmi olarak yaklaşmak ve istatistik testler kullanmak gerekir (Arltova ve Fedorova, 2016, 47-48).

3.2.Vektör Otoregresyon (VAR) Analizi

VAR yöntemi, analize dahil edilen bütün değişkenleri birlikte ele alarak, sistem bütünlüğü içinde incelerken aynı zamanda kesin bir biçimde içsel ve dışsal değişken ayrımı yapmamaktadır. Ekonometrik modelin şekillendirilmesi aşamasında, modelin oluşumuna etki edecek katı bir iktisadi teorinin varlığı kabul edilmezken aynı zamanda iktisat teorisinin öne sürdüğü varsayımların ve kısıtlamaların, modeli etkilemesine de izin verilmemektedir. Dolayısıyla analize konu olan değişkenler arasında bir ön kısıt söz konusu olmaz. Bu durum modelin kuruluş aşamasında yapılabilecek bütün varsayımların olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaktadır (Özgen ve Güloğlu, 2004, 95).

Her değişkenin bir diğer değişkene bağlı olduğu makroekonomik bir sistemde, bir ekonometrik modelin yapısal biçimini tanımlamak mümkün değildir. Bu tanımlamayı yapmak için ek bilgiye ihtiyaç vardır. Geleneksel ekonometride bu bilgilerin mevcut olduğu varsayılmaktadır. Ya da bazı değişkenlerin denklemlere dahil edilmediği yöntemler kullanılmaktadır. Ancak VAR yönteminde ekonometrik analize dahil edilen bütün değişkenlerin içsel (endojen) olduğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla VAR(p) fonksiyonu için VAR yöntemi, X vektörünün her bir bileşeni, p seviyesine kendi geciktirilmiş değerlerine doğrusal olarak ve diğer bütün değişkenlerin gecikmeli değerlerine p seviyesine kadar bağlıdır. Bu nedenle başlangıç noktası, ekonometrik modelin indirgenmiş şeklidir. Artık böyle bir modelde Granger Nedensellik ilişkisinin tespiti de kolay olacaktır. Dolayısıyla modern yaklaşımlarda, VAR yöntemi ekonometrik zaman serilerini analiz etmek için çok önemli bir rol üstlenmiştir (Kirchgassner ve Wolters, 2007, 125-126).

3.3.Etki-Tepki Fonksiyonu Analizi

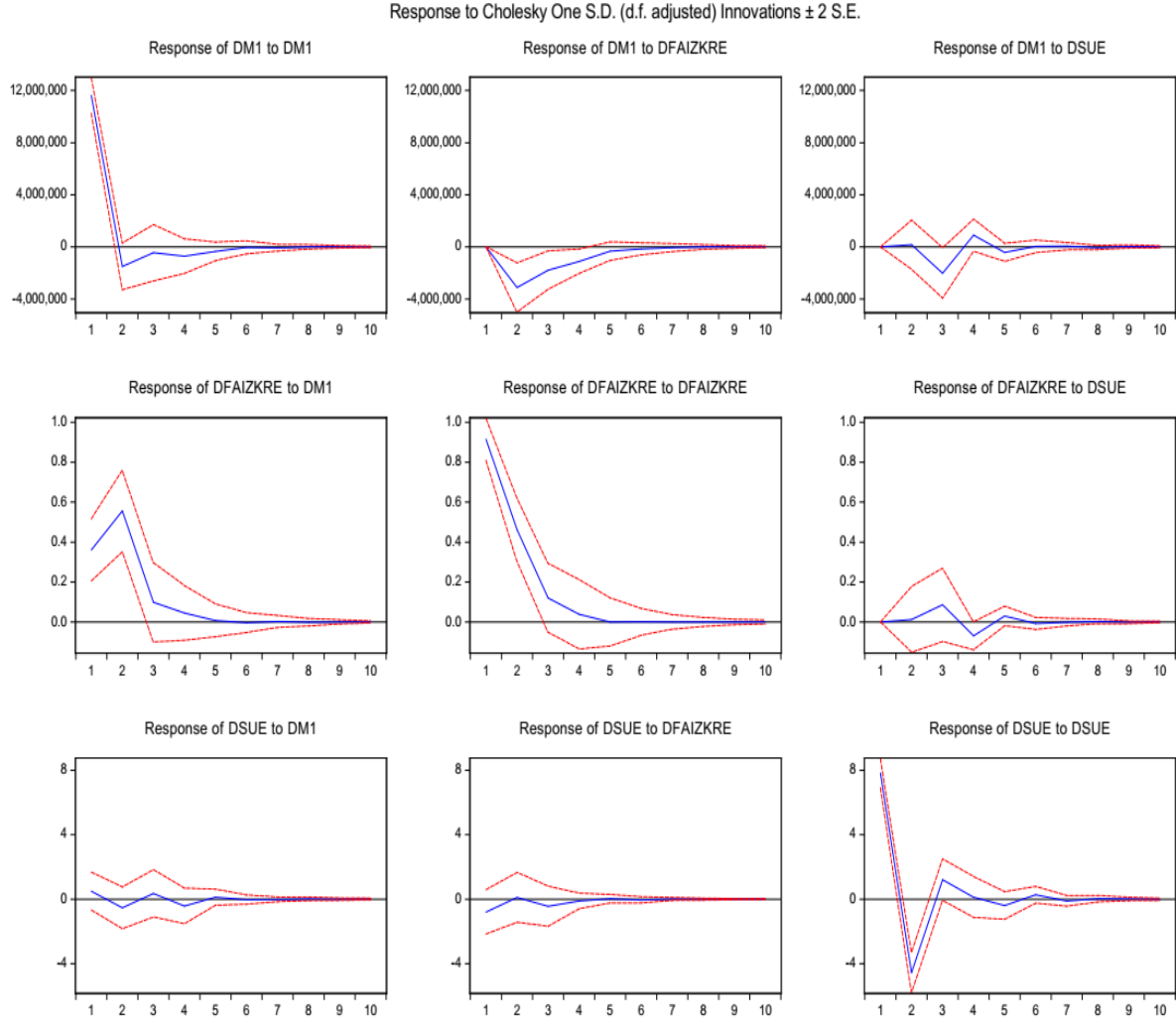
Etki-tepki analizi, değişkenlerin birinde meydana gelen şok veya yeniliğin diğer değişkenlerin bir kısmı veya tümü üzerindeki etkisini izlemek için kullanılır. Etki- tepki analizinde amaç, sistemin bir şoka verdiği tepkiyi göstermektir (Lüetkepohl, 2005, 51).

Etki-tepki analizi, herhangi bir değişkene verilen şokun diğer değişkenlerde meydana getirdiği tepkilerin analizine yarayan bir yöntemdir. Bu yöntemle bir hata terimine verilecek şokun VAR modeli üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılır. Sonuçta değişkenler arasındaki ilişki tespit edilirken hangi değişkenin politika aracı olarak kullanılacağı da ortaya çıkacaktır.

4. UYGULAMA

Bu çalışma Türkiye’de parasal ve reel ekonomi arasındaki etkileşimin temel niteliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada kullanılan değişkenler 2006:01-2019:12 döneminde Türkiye ekonomisine ait verilerden oluşmaktadır. Veriler TCMB EVDS’den alınmıştır. Değişkenler birim kök testleriyle analiz edilmiş ve durağan olmadıkları gözlemlenmiştir. Değişkenlerin birinci dereceden farkları alındığında serilerin durağanlaştıkları tespit edilmiştir. Birinci farkları alınarak oluşturulan seriler şu şekildedir: DM1: Para Arzı, DFAİZKRE: Ticari Kredilere Uygulanan Faiz Oranı, DBIST: Borsa İstanbul 100 Endeksi, DKREDİ: Toplam Kredi Hacmi, DKUR: TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru, DTÜFE: Tüketici Fiyatları Endeksi, DSUE: Sanayi Üretim Endeksi

Seriler etki tepki analizine tabi tutulmuştur. Analizlerden elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekildedir.

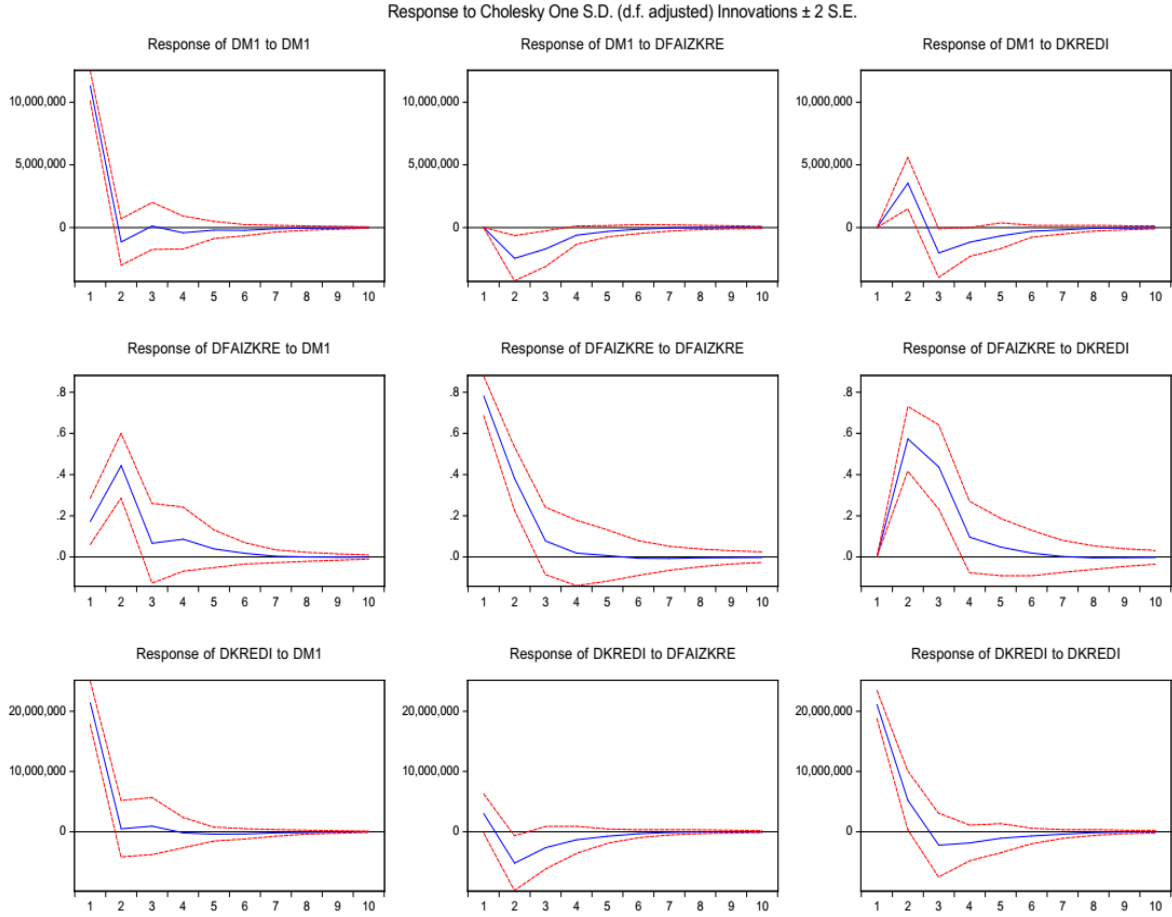

Grafik 1: Faiz oranı kanalının etki tepki fonksiyonları

DFAİZKREDİ’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DM1’de 2.döneme kadar azalış, 2.dönemden sonra artış, 4.dönemden sonra artış etkisini yitirerek devam etmiştir.

DM1’ de meydana gelen bir standart sapmalılık şok karşısında DFAİZKRE’ de 1.dönemden 2. Döneme kadar artış, 2.dönemden 3.döneme kadar hızlı bir azalış, 3.dönemden sonra artış eğilimine girerek yatay seyir izlemiştir.

DM1’ de meydana gelen bir standart sapmalılık şok karşısında DSUE’ de 2.döneme kadar bir azalış, 2.dönemden sonra artış, 5.dönemden sonra etkisini yitirerek yatay seyir izlemiştir.

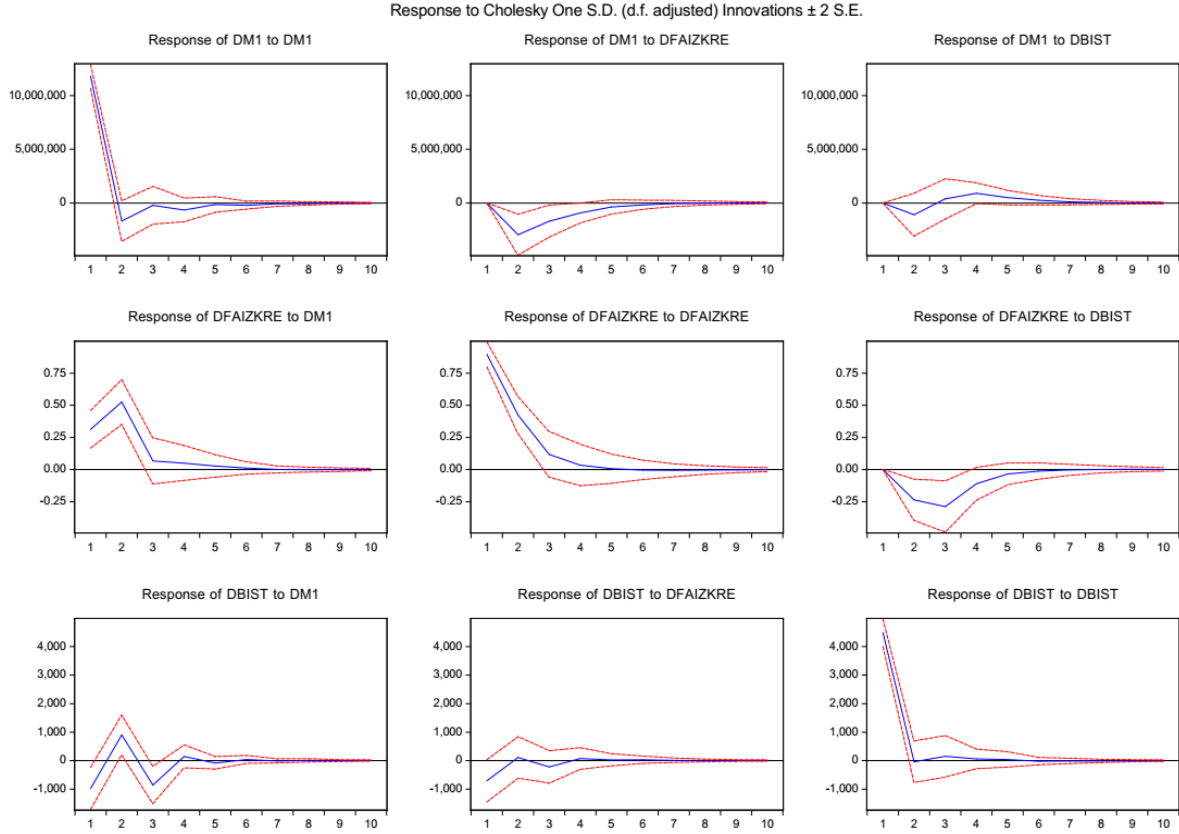
Grafik 2: Kredi kanalının etki tepki fonksiyonları

DFAİZKRE’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında, DM1’ de 2.döneme kadar azalış, 2.dönemden 4.döneme kadar artış, 5.dönemden sonra yatay bir seyir izlemiştir.

DKREDİ’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DM1’ de 2.döneme kadar artış, 2.dönemden 3.döneme kadar hızlı bir azalış, 4.dönemden sonra etkisini yavaş yavaş yitirerek yatay seyir izlemiştir.

DM1’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DFAİZKRE’ de 2.döneme kadar artış, 2.dönemden 3.döneme kadar azalış, 3.dönemden sonra artış eğilimine girerek etkisini yitirmiştir.

DKREDİ’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DFAİZKRE’ de 3.döneme kadar hızlı bir artış, 3.dönemden 4.döneme kadar azalış, 4.dönemden sonra artış eğilimini sürdürerek devam etmiştir.

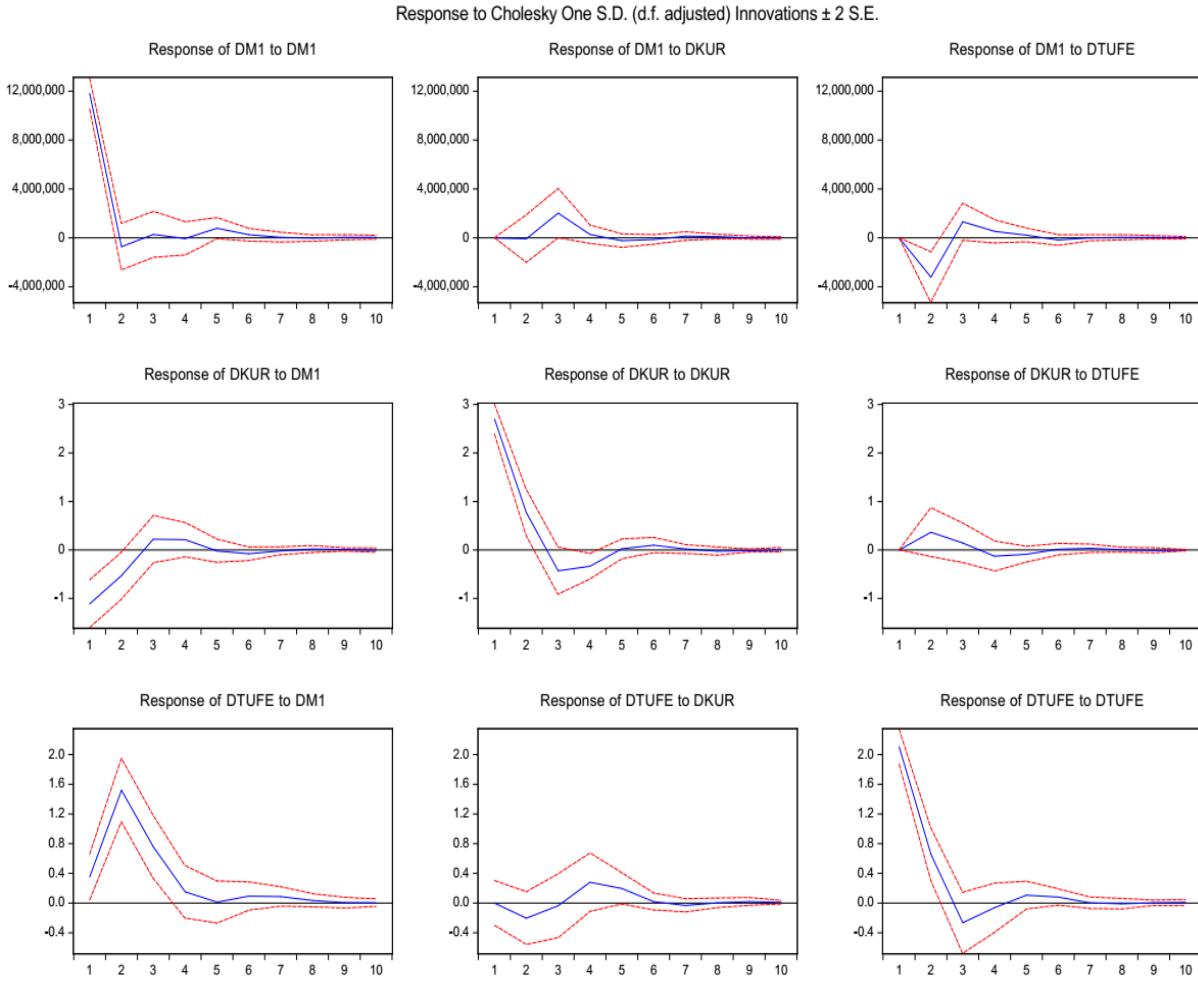
Grafik 3: Varlık fiyatları kanalının etki tepki fonksiyonları

DFAİZKRE’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DM1’ de 2.döneme kadar azalış, 2.dönemden sonra artış eğilimine girerek yatay seyir izlemiştir.

DM1’de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DFAİZKRE’ de 2.döneme kadar artış, 2.dönemden 3.döneme kadar azalış, 3.dönemde tekrar artışa geçerek yatay seyir izlemiştir.

DBİST’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DFAİZKRE’ de 3.döneme kadar azalış, 3.dönemden 4.döneme kadar artış eğilimine girerek yatay seyrine devam etmiştir.

DM1’ de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DBİST’ de 1.dönemden 2.döneme kadar artış, 2.dönemden 3.döneme kadar azalış, 3.dönemden 4.döneme kadar artış eğilimine girerek yatay seyrine devam etmiştir.

DTÜFE’de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DM1’de 2.döneme kadar azalış, 2.dönemden 3.döneme kadar artış, 4.dönemden sonra yatay seyir izlemiştir.

DM1’de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DKUR’da 3.döneme kadar artış, 3.dönemden 4.döneme kadar artış eğilimi yatay seyir, 5.dönemden sonra etkisini yitirmiştir.

DM1’de meydana gelen 1 standart sapmalılık şok karşısında DTÜFE’de 2.döneme kadar hızlı bir artış, 2.dönemden 4.döneme hızlı bir azalış, 4.dönemden sonra artış eğilimine girerek yatay seyir izlemiştir.

5. SONUÇ

Etki tepki fonksiyonlarından elde edilen sonuçlara göre faiz oranı kanalının krediler aracılığıyla etki yarattığı söylenebilir. Para arzının artırılmasıyla faiz oranlarının düşmesi toplam kredi hacmini arttırmakta ancak toplam kredi hacmindeki bu artışın üretim seviyesi üzerinde uzun vadeli bir etki oluşturduğuna dair herhangi bir sonuca ulaşamamıştır.

Yine etki tepki fonksiyonlarından elde edilen sonuçlara göre kurların reel üretim üzerindeki etkisinin anlamsız olduğu ancak kurların fiyatlar genel seviyesini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca analiz sonuçlarından varlık fiyatları kanalının çalıştığına dair herhangi istatistiki bir veri elde edilememiştir.

KAYNAKÇA

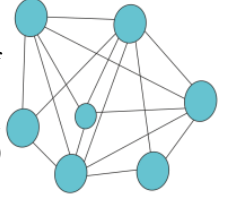
- Angeloni, Ignazio, Kashyap, Anil, Mojon, Benoit. (2003). “Monetary Transmission In The Euro Area”, Uk: Cambridge University Press
- Arltova, Marketa Ve Fedorova, Darina. (2016). Selection Of Unit Root Test On The Basis Of Length Of The Time Series And Value Of Ar(1) Parameter, Statistika 96(3).
- Aslan, M. Hanifi. (2009). Para Teorisi Ve Para Politikası (1. Baskı), Bursa: Alfa Aktüel Yayınları
- Bank Of England. (2012). The Monetary Transmission Mechanism
- Bernanke, S. Ben, Blinder, S. Alan. (1988). Credit, Money And Aggregate Demand, The American Economic Review, Vol.78 No:2, Papers And Proceedings Of The One-Hundredth Annual Meeting Of The American Economic Association Pp.435-439
- Boivin, Jean, Kiley, T. Michael, Mishkin, S. Frederic. (2010). How Has The Monetary Transmission Mechanism Evolved Over Time? Nber Working Paper No. 15879
- Çiçek, Macide. (2005). Türkiye’de Parasal Aktarım Mekanizması: Var Yaklaşımıyla Bir Analiz, İktisat, İşletme Ve Finans, 233,82-105
- Fidan, Mehmet Maşuk. (2011). Kobi Kredi Piyasasında Asimetrik Bilgi Ve Ahlaki Tehlike: Laleli Örneği, Maliye Finans Yazıları, Yıl:25 Sayı 90
- Gujarati, Damodar N. (2011). Temel Ekonometri, (Çev. Ümit Şenesen, Gülay Günlük Şenesen), İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Ireland, Peter N. (2005). The Monetary Transmission Mechanism, Working Paper Series. Federal Reserve Bank Of Boston, No.06-1
- Kirchgassner, Gebhard, Wolters, Jürgen. 2007. Introduction To Modern Time Series Analysis, Springer
- Lütkepohl, helmut. (2005). New introduction to multiple time series analysis , springer
- Mishkin, Frederic S. (2000). Para Teorisi-Politikası (Çeviren: İlyas Şıklar, Ahmet Çakmak, Suat Yavuz), İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi
- Mishkin, Frederic S. (1995). Symposium On The Monetary Transmission Mechanism, The Journal Of Economic Perspectives Vol 9, No. 4, Pp. 3-10
- Müslümov, Alövsat, Aras, Güler. (2004). Kredi Piyasalarında Asimetrik Bilgi Ve Bankacılık Sistemi Üzerindeki Etkileri, İktisat, İşletme Finans Dergisi, Sayı 222, 55-65
- Özgen, Ferhat Başkan, Güloğlu, Bülent. (2004). Türkiye’de İç Borçların İktisadi Etkilerinin Var Tekniğiyle Analizi. Odtü Geliştirme Dergisi, 31(1), 93-114

Taylor, John B. (1995). The Monetary Transmission Mechanism: An Empirical Framework, Journal Of Economic Perspectives-Volume 9, Number 4, Pages 11-26

TCMB, 2013. Parasal Aktarım Mekanizması Kitapçığı

Walsh, Carl E. (2003). Monetary Theory and Policy, The MIT Press Cambridge, London, England

Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örnekleme

Feride OKTAY¹

Manuscript information:

Received: October 6, 2020

Revised: October 20, 2020

Accepted: October 21, 2020

Author 1

Doktora Öğr., İletişim Fakültesi,
Girne Amerikan Üniversitesi,
KKTC

E-mail: feride3444@icloud.com

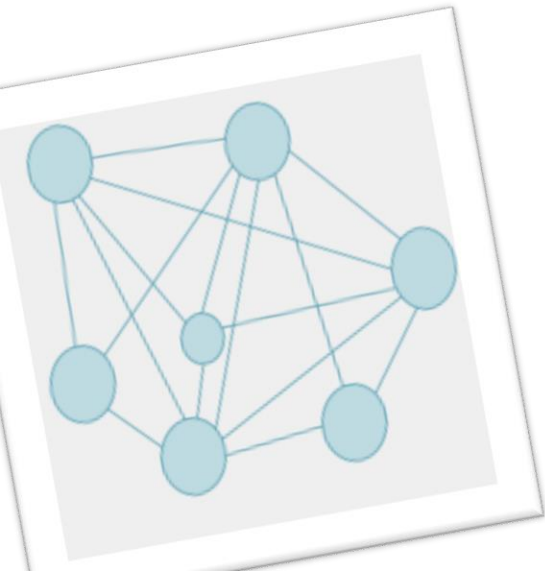
Öz

Okul öncesi eğitimin çocuk, ebeveyn ve okul arasındaki iletişimin, çocuğun okulla olan ilişkisini etkilediği görülmüştür. Buna paralel olarak çocuğun okula olan bağımlılığı, başarısı gibi uzun vadeli tüm etkilerin okul-ebeveyn arasındaki ilişki ile doğru orantılı olduğu gözlenmiştir. Ebeveynler içinse, okulla olan iletişimin süreklilik sağlanması, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirip en önemli süreç olan okul öncesi eğitim dönemlerinde birebir iletişim halinde kalarak çocuklarıyla olan ikili ilişkilerin gelişmesine olanak sağlamıştır. Tüm bu iletişim ağının gelişmesi için okul öncesi eğitim kurumlarında da okul-aile birlikleri oluşturulup okul-ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimin güçlendirildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Okul Öncesi Eğitim, Kreş, Okul-Ebeveyn İlişkileri, Ebeveyn-Çocuk İletişimi, Okul-Aile Birlikleri

Cite as:

Oktay, F. (2020). Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örnekleme. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 113 – 122

GİRİŞ

Çocukların ilk öğretmenleri ebeveynleridir. Okula başlayana kadar geçen süreçte çocuklarının her türlü gelişim ve eğitimlerinden sorumludurlar. Çocukları okula başladığında bu sorumlulukları öğretmenlerle paylaşırlar. Ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda sahip oldukları sorumlulukları, okul öncesi eğitimde planlı okul-ebeveyn iletişimi ile sürekli ve etkin hale getirilebilir. Çocukların eğitiminde okul, aile, öğretmen ve eğitim sistemi gibi değişik faktörler etkili olmaktadır. Okul ve aile arasındaki iletişimin eksik olması veya yeterli düzeyde olmaması öğrencilerin eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum öğrencilerde başarının düşmesi, küçük yaşlardan itibaren zararlı alışkanlıkların edinilmesi, okuldan soğuma gibi sıkıntılı durumlara neden olabilmektedir.

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde ebeveyn-okul iletişimi, çocuk-ebeveyn ve öğretmen arasındaki etkili iletişimin eğitim sürecine katkısı üzerine bilgiler verilmiştir.

1.OKUL VE AİLE İLETİŞİMİ

İnsanlar sosyal birer varlık oldukları için, içinde bulunduğu topluma ayak uydurmak zorundadırlar. Bu ise kesinlikle iletişimle sağlanmaktadır. Bireyler, anne karnından başlayarak dış dünya ile sürekli iletişim ve etkileşim halinde bulunmaktadır. İletişim sayesinde hayatı öğrenmekte ve sosyal yaşamın etkili bir parçası olabilmektedirler. Tam tersi durumda çevresiyle etkili bir iletişim kuramayan bireyler hayattan soyutlanmakta toplum tarafından kabul görememektedirler. Çocuklarıyla ilk iletişim kuran ve onları hayata hazırlayan kişiler anne-babaları yani velileridir. Sokrates'in dediği gibi “Çocukların ilk ve en etkili öğretmenleri anne-babalarıdır.” Özellikle okul öncesi dönemde, anne-babaların çocuklarına yönelik ilgi ve tutumları, onlarla iletişim şekilleri, çocuklarına verdikleri eğitim, çocukların kişilik gelişimini etkilemektedir. Kişilik gelişiminde kritik dönem olan okul öncesi dönem başarıyla atlatıldığı takdirde, ilerleyen dönemler başarıyla atlatılabilmektedir. Aileler, çocuklarının toplumsal hayata uyum sağlamaları için ön koşul becerileri kazandırarak ve kişilik gelişimine katkı sağlayarak okula göndermektedirler. Yalnız şu var ki veliler çocuklarını okula gönderdikten sonra asla onlarla iletişimini koparmamalı, kendileri de eğitim sisteminin birer parçası olarak olmalıdırlar. Çelenk (2001: 30) ‘in yaptığı bir araştırmaya göre öğretmenlerin; “okul ile işbirliği içinde çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişmesini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünde oldukları saptanmıştır. Çocukların eğitiminde okul, aile, öğretmen ve eğitim sistemi gibi değişik faktörler etkili olmaktadır. Okul ve aile arasındaki iletişimin eksik olması veya yeterli düzeyde olmaması öğrencilerin eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum öğrencilerde başarının düşmesi, küçük yaşlardan

İtibaren zararlı alışkanlıkların edinilmesi, okuldan soğuma gibi sıkıntılı durumlara neden olabilmektedir.¹

Okul ve aile iletişiminde etkili iletişimin oluşabilmesi için okulun aileden ve ailenin de okuldan beklentilerinin çok açık ve net bir şekilde belirlenmesi, öğretmenlerle velilerin baş başa görüşmelerine olanak sağlayacak zaman ve mekan düzenlemelerinin yapılması, okul yöneticileri ve öğretmenlerin düzenli aralıklarla veli toplantıları yapması ve sosyal etkinlikler düzenlemesi, okulun herhangi bir problemi olduğunda velilerin de konuyu sahiplenerek, bu problemi çözmeye yönelik çalışmalarda bulunması, okul yönetimine velilerin de aktif olarak katılmalarının sağlanması gerekmektedir. Okul aile arasındaki iletişimi arttırılabilmek için posta, telefon, internet, dergiler, gazeteler ve benzeri gibi birçok iletişim araçlarından yararlanılmalıdır. Ailelerin, okulda gerçekleştirilen değişik etkinliklerden ve çocuklarının okuldaki performansından haberdar edilmesi gerekmektedir.²

1.1.Öğretmen-Çocuk İletişimi

Okul çağı çocuğun aile yuvasından dışarı çıkıp dünyaya açıldığı toplumsal çevreye katıldığı ilk yerlerden biridir. Okula gelene kadar, çocuğun dünyasında anne-baba birinci rol modelken; okul hayatına başlamayla birlikte, öğretmen anne babanın yerini alacaktır. Bu noktadan hareketle, öğrencilerinizle iyi ilişkiler kurmaya özen göstermeliyiz. Çünkü öğrencilerin öğretmenlerini sevmeleri ile derslerinde ki başarının arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Eğitim amaçlarına ulaşılması açısından derste öğrenilenler kadar öğrencilerle kurulacak olan ilişkilerde önem kazanmaktadır. Öğretmenler olarak, öğrencilere karşı göstereceğimiz tutum ve davranışlarında kuracağımız iletişim biçiminde birtakım hususlara dikkat etmemiz gerekmektedir. Öğrencilerimizin hatalı yönleri olabilir. Bu hatalara dayalı olarak öğrenciyi tahammül etmek zor olabilir. Ancak öğrencinin size karşı yansıtılmış olduğu kişiliği kabul ettiğinizde sizleri dinlerler. Eğer öğrencilerinize yönelik eleştirileriniz varsa ve hatalarını düzeltmeye yönelik çabalarınızda, onlara yönelik kuracağımızın en etkili iletişim yolu mutlaka onların olumlu davranışlarını, olumlu yönlerini, özelliklerini fark ederek, vurgulamak olmalıdır. Öğrencilerinizin suçları, hataları ne olursa olsun sınıf veya herhangi bir topluluk önünde onları utandırdığımızda veya teşhir ettiğimizde aramızda kurulu olan köprüleri yıkabiliriz. Bu nedenle bu hususlara dikkat etmeli, öğrencilerimizi uyarmamız gereken noktalar olursa bunları birebir paylaşmalıyız. Unutmayalım ki öğretmenlerimizin asıl görevleri öğrencilerin hatalarını yakalamak değil doğrularını yakalamaktır. Öğrencilerinize bize ve arkadaşlarına yardımcı olabilecekleri fırsatlar yaratmak, onlarla sosyal iletişim kurmayı önemsemek ve arkadaşları ile aralarında kuracakları sosyal ilişkileri teşvik etmek gerekir. Böylece öğrencilerinize kendisinin önemli olduğunu hissettirmiş olup aynı zamanda kendisine olan güvenini de kazanmasını sağlarız. Bütün insanlar söyleyeceklerinin önemli ve kendilerine özgü olduğuna inanırlar. Bu sebeple öğrencilerimizin söylediklerini dinleyin ve hatta ona kendi söylediklerini geri bildirimlerde bulunarak tekrarlayın. Böylece anlamış

¹ Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Y.2015, C.1, S.2, s.69-82

² Bilgin Başaran Adak, Ticaret ve Sanayi Odası İÖO Rehber Öğretmeni

olduğunuzu açıkça belirtmiş olursunuz. Bu iletişim sonunda onların sizin söylediklerinize önem verme ihtimalleri artar. Çocuklar gelişimlerinin gereği olarak pek çok şeyi eksik ve hatalı yapabilirler. Bu durum hem gelişimin hem de eğitimin doğası gereğidir. Eğer onlardan her şeyi doğru yapmalarını beklersen eğitimin mantığına aykırı bir istekte bulunmuş oluruz. Bazı çocuklar özellikle zor çocuk olabilir. Ancak çocuklar hangi davranışlarda bulunurlarsa bulunsunlar onların kalıcı kişilik özelliklerine yönelik, hakaret ve lakaplarda bulunmamalıyız. Sen kalın kafalısın, geri zekalı mısın, salak vb. ifadeler çocuklarımızın kalıcı kişilik özelliklerine yönelik olarak söylenmiş ifadelerdir. Bu durum tüm çocukları olumsuz etkileyecektir. Bu tarz ifadeler çocukların kendilerine olan öz saygılarının düşmesine, akademik başarısızlığın artmasına ve sosyal ilişkilerinde bozulmaya yol açar. Ayrıca çocuğun öğretmene karşı duyduğu saygı ve sevginin azalmasına da neden olur. Tüm bu durumlar öğretmen ve öğrenci arasındaki etkili iletişimi olumsuz etkileyeceğinden eğitimin kalitesini de olumsuz etkileyecektir.³

1.2.Ebeveyn-Çocuk-Öğretmen Arasındaki İletişim

Öğretmenin çocuklardan beklentisi ile birlikte sizin de çocuğunuzdan beklentiniz öğretmeni yönlendirmede önemli bir faktördür. Çocukların okula başlaması ile belirgin bir şekilde hem akademik hem de sosyal gelişimleri hız kazanır. Bu süreçte çocuğa destek veren ilk yetişkin de öğretmendir. Ebeveyn öğretmen ilişkisi zaman zaman karmaşık bir hal alabilse de, aslında belli bir çerçeve içerisinde sürekliliği olması gereken bir durumdur. Bu iletişim sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için bazı noktalara dikkat edilmesi gerekir.

Ebeveynlerin hem çocuklarından hem de okuldan beklentilerini net bir şekilde belirlemesi gerekir. Öğretmen ile okul süresince yapılacak iş birliği çocuğun hem akademik hem de kişilik gelişimi açısından çok önemlidir. Fakat bunu çocuğa fark ettirmeden ve sağlıklı bir şekilde organize edebilmek için neler yapılabilir. Özellikle akademik süreç öncesinde yani daha çok okul öncesi dönemde çocuklarınızın ne şekilde öğrendiğini, işitsel mi, dokunsal mı, görsel mi ilişki kurduğunu ve dikkat süresi gibi teknik konularda bilgi sahibi olmaya çalışın. Bu ilkökul ile birlikte tüm okul süresince hem öğretmeni bilgilendirme hem de çocuğa ödev yaptırabilme konusunda işinizi çok kolaylaştıracaktır. Bu konu aslında ebeveyn öğretmen ilişkisi açısından en zor alandır çünkü zaten gün içerisinde yoğun bir program ile çocukları eğitmeye çalışan öğretmenlerin gün sonunda ya da hafta sonları ebeveynler ile görüşmeye pek sabrı ve tahammülü kalmayabilir. Bu öğretmenler açısından oldukça anlaşılır bir noktadır. Ebeveynler açısından ise öğretmen ile iletişim kurabilmek günlük rutinler içinde küçük zamanlar yaratmak ile mümkün olabilir. Çocuğu okula bırakırken ya da alırken öğretmen ile görüşmek gibi. Bu noktada başka bir öneri de bunu öğretmen ile açık ve net bir şekilde konuşmaktır. Yani öğretmenin günlük programı içerisinde uygun olduğu zamanlar ne zamanlar ve hangi vakitlerde sakın ve sağlıklı bir görüşme yapılabilir bunların beraber tespit edilebilmesi önemlidir. Bu açık iletişim şeklinin gerektirdiği bir tarzdır. Çocuğun gelişimi açısından

³ www.muallimhane.com

öğretmen öncelikli kaynak gibi görünse de aslında elinizdeki en önemli ve öncelikli kaynak çocuğun kendisidir. Bu sebeple çocuk ile tüm iletişim kanallarınızın açık olması ve çocuğunuzla konuşabilmeniz önemlidir. Okuldaki sorunlar, yaşadığı yeni heyecanlar, öğrendikleri ya da onu zorlayan şeyleri mutlaka konuşmalı ve olayları çocuğunuzun gözünden görebilmeyi öğrenmeniz önemlidir. Ebeveyn – öğretmen ilişkisi bazen açık bazen de çocuğa fark ettirmeden kurulabilse de son noktada iş birliği yapılması gereken kişi çocuktur. Ebeveyn öğretmen iş birliği sürekli iletişim kanallarının açık olmasını ve her iki tarafında paylaşımcı olması ile mümkün olur. Akademik gelişim okul süresince hem öğretmenlerin hem de velilerin önceliği gibi görünse de aslında şu her zaman hatırlanmalıdır ki, mutlu çocuklar daha çabuk ve severek öğrenirler. Bu noktada hem ebeveynler hem de öğretmenler çocukların akademik süreçlerini takip ettikleri kadar psikolojik süreçlerini de takip etmeli ve bu konuda da sürekli irtibat halinde olmalıdır. Sınıfta yaşanmış evden bağımsız bir olay ya da evde yaşanmış okulla ilgili olamayan bir olay çocuğun tüm öğrenme, sosyalleşme ve bilişsel süreçlerini etkileyebilir. Aslında çocuğun gelişiminde hiçbir alan birbirinden tamamen bağımsız değildir. Çocuklar eğitim hayatına başlamaları ile birlikte günlerinin en verimli saatlerini okulda geçirirler. Bu sebeple okulda geçirilen zaman ve kazanılan tecrübeler asla küçümsenmemeli ve süreç sürekli takip altında tutulmalıdır. Çocukla kol kola, beraberce ve onu destekleyerek okul sürecine destek verilirse çocuk hiç bir zaman takip ediliyormuş hissine kapılmaz, üzerinde baskı hissetmeden akademik ve sosyal bir gelişim gösterebilir.

Eğitim süresince temel iletişim ebeveyn ve öğretmen arasındaymış gibi görünse de aslında sağlıklı bir çocuk gelişimi ve akademik ilerleme için iletişimin ‘Ebeveyn-çocuk-öğretmen’ arasında olması gerekir. Bu üçgenin her bir kenarı önemli ve değerlidir. Herkesin birbirini anlamaya hevesli ve açık iletişim halinde olması bir bütün olarak önem arz eder. Bu kenarlardan birinin zayıf olması çocuğun eğitim sürecini olumsuz manada etkileyecektir.⁴

2.OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE OKUL-AİLE İLETİŞİMİ

Okul ve ev ortamının değerleri, disiplin yöntemleri, tutumları birbirinden ne kadar farklı olursa çocuklar o derecede tutarsızlık yaşarlar. Bu durum ise onların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle çocukların içinde yaşadığı bu iki ortam birbirini çok iyi tanımalıdır. Öğretmen aileye uygulanan eğitim programı ve okul hakkında detaylı bilgi vermeli, çocuğun gelişimi ile ilgili düşündüklerini aile ile düzenli aralıklarla paylaşmalıdır. Ayrıca öğretmen ailenin okulda yapılan çalışmaları evde hangi yönlerden destekleyebilecekleri konusunda yönlendirici olmalıdır. Okulun başladığı ilk günlerinde aileleri daha yakından tanımak, ilgi alanlarını öğrenmek, sınıfta bunları paylaşmak isteyip istemeyeceklerini tespit etmek amacıyla birkaç sorudan oluşan bir form hazırlayıp, ailelerden bunu doldurmalarını isteyebilirsiniz. Okuldan Veliye, Veliden Okula İletişim iki yönlü olduğunda sağlıklıdır. Bu okul öncesi eğitim için de geçerli bir kuraldır. Okuldan veliye olduğu gibi veliden de okula bilgiler aktarılmalı, paylaşımlar yapılmalıdır. Buna imkan veren ortamları hazırlamada ise size görevler

⁴ Beyza Yaşar, Psikolog

düşmektedir. Sadece bir sorun olduğunda değil; çocuk olumlu bir şey yaptığında, önemli bir gelişim gösterdiğinde bireysel görüşmeler ya da yazışmalar aracılığıyla bunlar karşılıklı olarak paylaşılmalıdır.

Her çocuk için bir iletişim defteri oluşturabilirsiniz. Böylelikle hem siz, hem de veli paylaşmak istediklerini buraya yazabilir. Bu defter her gün götürülüp, getirilebilir. Bugün Ege arkadaşlarıyla birlikte legoları kullanarak bir uzay istasyonu yaptı. Ege çalışma sırasında oldukça dikkatli ve sabırlıydı. Arkadaşları ile işbirliği içinde çok güzel çalıştılar. Sonunda ortaya çıkan üründen her biri çok mutlu oldu. Sınıftaki diğer arkadaşlarının da övgüsünü almak Ege'yi çok mutlu etti. Her ne kadar her çocuk için kişisel notlar hazırlamak zor olsa da, aileler çocuklarına özgü notlar aldıklarında önemsendiklerini ve öğretmen ile işbirliği içinde çalıştıklarını hissederler. Öğretmen sınıf dışında yer alan duyuru panolarını kullanarak aileleri haberdar etmek istediği konuları bu panolara yazabilir. Çocuklarını okula getirirken ya da okuldan alırken, aileler bu notları okuyup, sınıf içindeki gelişmelerden haberdar olabilirler. Bu sayede birebir görüşmeler yapılamasa da aileler bilgilendirilmiş olur. Aynı şekilde veliler de kendi notlarını buraya ilâştirebilirler. Evde okumaları için ailelere kitaplar önerilebilir, hafta sonları çocuklarıyla beraber uygulayabilecekleri aktivite önerileri hazırlanabilir. Velilerden bunlara ilişkin geri bildirimler alınabilir ve bu geribildirimler doğrultusunda farklı öneriler geliştirilebilir. Öğretmen çocukların okulda yaptıkları kitapları, resimleri, ya da diğer çalışmalarını eve götürmelerine izin verebilir.

Bu sayede aileler çocukların okulda yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi sahibi olabilir, çocuklarının becerilerinin gelişimini daha yakından takip edebilirler. Aynı şekilde çocukların evde yaptıkları çalışmalardan örnekler sınıfa gönderilebilir. Öğretmen de bunları diğer çocuklar ile paylaşabilir. Ailelere haftalık ya da aylık bültenler gönderilerek ev ile okul arasında bir bilgi ağı oluşturulabilir. Bültenler sayesinde aileler, öğretmenin çocuklarından ne beklediğini öğrenir, sınıf içinde çocuklarının yaptıklarından haberdar olur. Öğretmen sınıfta yapılan projelerin, çalışmaların amaçlarını ailelerle paylaşabilir. Sınıfta yapılan etkinlikler ve projeler ile eğitim programının hedefleri arasındaki bağlantıyı ailelere açıklayabilir.⁵

2.1. Kreş-Ebeveyn İletişimi

Her eğitim kademesinde öğrenci ile ilgili bilgi almak, onu tanımak ve gelişiminde anne baba ile işbirliği yapmak açısından “veli görüşmeleri” son derece önemlidir. Öğretmenin bu konuda aile ile iyi ilişkiler geliştirmek için çaba harcaması ve veli görüşmelerinden gereken yararları sağlaması beklenir. Veli görüşmelerinde temel yaklaşım “çocuğun gelişimi ve uyumu konusunda nasıl işbirliği yapabiliriz?” genel sorusu çerçevesinde biçimlendirilmelidir. Bu işbirliği önce veli ile sınıf öğretmeni arasında kurulur, giderek uzman, yönetici, diğer öğretmenler ve ailedeki diğer kişilerin katılımıyla genişler. Anne-babaların okul yıllarına ait anıları, okula karşı tutumlarını etkiler. Eğer bu anılar iyi değilse ilişki kurmakta güçlükler ortaya çıkabilir. Bu güçlükler, ancak öğretmenin çocuğun iyiliği için çalıştığını anne-babanın

⁵ Zülal Yılmaz, Okul Öncesi Öğretmeni

kabul etmesiyle ortadan kalkar. Önemli rol öğretmene düşmektedir. Anne-babanın sosyal, ekonomik ve kültürel düzeyi ilişkiyi düzenleyen etmenlerdendir. Anne-babalar çocukları için iyi şeyler duymak isterler. Bu nedenle görüşmeye daima çocuklar konusunda iyi haberlerle başlamak ilişkiyi olumlu yönde etkileyecektir. Anne babaya; öğretmenin çocukları ile ilgilendiğini hissettirmesi önemlidir. Okulda çocuğun yaptığı işleri ara sıra eve götürmesine izin verilmelidir. Bunlar anne-babayı mutlu kılacaktır. Anne-baba okula geldiğinde daima güler yüzle karşılanmalı ve çocukları konusunda yanlış davranışları varsa bunlar yüzlerine vurulmamalıdır. Okul-aile ilişkilerinde velilerde görülen bazı genel tutumlar söz konusudur. Öğretmenin bu tutumları fark ederek ilişkinin olumsuz yönde gelişmesini önleyici bir yaklaşımı benimsemesi gereklidir. Veli görüşmelerinde rehberlik anlayışına çok ters bir uygulama ne yazık ki bir çok okulda “veli toplantıları” adı altında sürüyor. Veli toplantılarına giderken hangi anne-baba sıkılmaz, kaygılanmaz, gerginlik duymaz? Nedeni nedir? Birçok okulda uygulama şöyledir: Veliler bir sınıfa toplanır, çocuklarının sıralarına oturtulur ve öğretmenler öğrencinin ismini okuyunca veli ayağa kalkar ve “suçla yargılanır” Veli, bütün diğer velilerin huzurunda çocuğu ile ilgili şikayetleri dinlemek zorun da kalır. Çok az veli bu yargılanmadan “göğsü kabarak” çıkar. Gerçek şu ki çoğu veli bu toplantıdan örselenmiş bir halde çıkar ve bunun acısını da evde çocuktan çıkarır. Veliler kim bilir kaç kez bu olumsuz yaşıntıyı yaşamamak için veli toplantısına gitmemiş ya da büyük bir gerginlikle gitmiştir? Peki veli toplantıları nasıl olmalıdır? Kuşkusuz farklı uygulamalar yapan okullar vardır. Burada bir alternatif olarak şöyle bir yol önerilebilir: Veliler sınıfa, ya da bir salona toplandıktan sonra okul müdürü ve öğretmen önce genel açıklamalar ile okulun velilerden beklentilerini ortaya koyar ve velilerin okuldan beklentilerini söylemelerine fırsat verir. Alınacak bazı kararlar varsa velilerin birbirleriyle konuşup etkileşip bir sonuca varabileceklerini belirterek bunun için uygun bir ortam hazırlanır. Bu amaçla velilere çay içip konuşabilecekleri (aynı sınıfta veya başka bir salonda) bir yer gösterilir. Veliler çay içip birbirleriyle sohbet ederken, her veli sırayla öğretmenin masasına gelip çocuğu hakkında kısa görüşmeleri yapar, bilgi alır. Böylece çocuğu hakkındaki durumu bir mahkeme salonu gibi, herkesin huzurunda değil, sadece kendisi öğrenmiş olur. Bu yaklaşım velilerin rahatlamalarını sağlayabileceği gibi birbirleriyle etkileşimlerine fırsat verir, okula karşı yapıcı önerilerin, işbirliğinin gelişmesi için uygun bir ortam yaratır. Bu çay-pasta ikramının ayakta ve velilerin hareketli bir durumda, etkileşimlerini sağlayacak bir şekilde olması tercih edilir. Düzenlemede velilerin görüş ve katkıları alınabilir. Bu uygulama değiştirilebilir, daha iyi uygulamalar gerçekleştirilebilir. Önemli olan veli toplantılarında veliyi rahatsız eden durumların ortadan kaldırılarak veli toplantılarını daha olumlu ve daha işlevsel hale getirmektir. Yabancı ülkelerde öğretmenin veli ile görüşmesinde çocuk da hazır bulunur. Bu, yine rehberlik ve psikolojik danışma ilkeleri açısından gerekli bir koşuldur. Çünkü iki kişinin, yanlarında olmayan üçüncü kişi hakkında konuşması etik kurallar açısından doğru değildir. Ancak böyle üçlü bir görüşmede son derece özenli, olumlu ve yapıcı davranmak çok önemlidir. Eleştirilerin de suçlayıcı ve savunma yaratıcı biçimde olmaması gerekir. Böyle bir görüşmede ilgili üç taraf da bir arada bulunacağı için beklentiler daha açık olarak ortaya konulup işbirliği yapılabilir. Eğer öğretmen bu görüşmeyi hiçbir tarafı rencide etmeden yapma konusunda kendine güveniyorsa uygulayabilir. Ancak öğretmenlerin bu

konuda yetiştirilmeleri, psikolojik danışma uzmanlarından müşavirlik desteği almaları uygun olur.⁶

Kreş ve ebeveyn iletişiminde kreşlerde çeşitli iletişim planı uygulanmaktadır. Örneğin; Eğitim-öğretimin sağlıklı ve etkin olarak işleyebilmesi ancak okul-öğrenci-veli birlikteliği ile mümkündür. Öğrencilerimizin başarılarını yükseltmek, gelişmelerini sizlere aktarabilmek ve gereken önlemleri almak için, yıl içinde düzenlenen bireysel veli toplantılarımızdaki paylaşımlarımız bizler için çok önemlidir. Dönem ortalarında, anne ve baba ile birlikte yapılan bireysel veli toplantılarında yaş gruplarına göre oluşturulan rehberlik değerlendirme raporları ve çocuklarımızın bireysel gelişimi ile ilgili detaylar veli ile paylaşılır. Ayrıca her dönem düzenlenen genel veli toplantılarında okulun eğitim anlayışı, genel sınıf çalışmaları ve branş derslerimizle ilgili aktarımlar yapılır. Öğrencilerin gelişim süreçlerinin daha yakından takip edilebilmesi amacı ile belirli aralıklarla “Gelişim-Gözlem ve Değerlendirme Raporları” velilerimize gönderilir. Yıl içinde çocuklarımızın gelişim süreçlerinde velilerimize daha faydalı olabilmek için her seferinde farklı konuların ele alındığı görüş ve düşüncelerin aileler tarafından rahatça paylaşıldığı seminerler ve anne-baba okulu programları düzenlenmektedir. Her ayın ilk günü eğitim programı ve yemek listesi e-posta ile sizlere ulaştırılır. Amacımız; sorun yaşanmadan önce veya sorun varsa tanımlayıp en kısa sürede kaliteli bir yaklaşımla çözümü uygulamak için veliler ile sağlıklı bir iletişim kurabilmektir.⁷

2.2. Kreş-Ebeveyn İletişiminin Çocuk Üzerindeki Etkisi

Çocuğun bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini sağlamak, aynı zamanda uyumlu ve etkin bir yaşam sürmesi için gerekli olan temelleri sağlıklı bir şekilde oluşturmaktır. Böylece çocuğun doğuştan getirdiği yetenek ve kişilik özellikleri geliştirilerek kendini gerçekleştirme sağlanır.⁸ Çocuğun 0-3 yaş dönemini kapsayan ilk eğitimi aile içinde başlar. Ailenin yapısı, sosyal-ekonomik düzeyi, psikolojik-sosyal-kültürel etkinlikleri çocukları olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Ailenin eğitim anlayışı, çocuktan ve okuldan beklentileri çocuğun gelişmesine büyük ölçüde yansır. Çocuğun gelecekteki kişisel özellikleri, başarısı, ilişkilerindeki davranış tarzı, yaratıcılığı erken çocukluk dönemindeki eğitimine büyük ölçüde bağlıdır. Okul ailede görülen duygusal ve sosyal-kültürel yoksunlukları bir ölçüde telafi edilebilir.⁹ Bazı çalışan annelerin okul öncesi eğitimine alternatif olarak seçecekleri yaşlı bir aile büyüğünün veya hizmetli olarak bir bakıcının gözetimine verdikleri çocuk çoğu kez ehli olmayan ellerde büyütülmekte veya yalnızlığa itilmektedir. Hatta bazı durumlarda çocuk kardeşleriyle yalnız bırakılıp sokaklarda büyümektedir. Burada çocuğun can güvenliği ve sağlığı da söz konusudur¹⁰. Okul öncesi eğitimi sadece çalışan annelerin çocuklarına değil tüm çocukların

⁶ Yeşilyaprak, Binnur (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (14. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara

⁷ www. kumlukres.com

⁸ Bilir, Ş. (1993) "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları" 1. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara

⁹ Çetinsoylu, N.A. (1998) "İki Farklı Sosyal Çevrede Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne- Babalarının Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi, M.Ü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

¹⁰ Kağıtçıbaşı, Ç. (1981) Çocuğun Değeri. Gözlem Matbaacılık,

eğitimi ve gelişimsel ihtiyaçlarına cevap verme durumundadır. Ailenin eğitim seviyesi yüksek olduğu ve çalışmadığı durumlarda da çocukların kendi yaşlarıyla birlikte olup oynayabilecekleri ortamlar yine okul öncesi eğitimi çerçevesinde gerçekleşebilir. Bu ortamda edineceği toplumsal davranış kalıpları, alışkanlıklar ve tutumlar onu yetişkin olarak uyumlu yaşantıya hazırlayacaktır¹¹. Avrupa Çocuk Hakları Sözleşmesi çocukların sosyal-ekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında meydana gelen gelişim farklılıklarının asgari seviyeye indirilmesini yani eşit fırsat sağlanmasını yasal olarak kabul etmiştir. Buna göre toplumumuzun her kesimindeki çocukların potansiyel yeteneklerini en üst seviyede geliştirme imkanını yaratmak zorundayız. Bunu sağlamak için çocuğun çevresinin desteklenmesi, uyarıcılar bakımından zenginleştirilmesi gereklidir.¹² Kurumlarda uygulanan yönetim, okul aile işbirliği, öğretmen-çocuk ilişkileri çağdaş eğitim anlayışı kapsamına girmektedir. Günlük program akışı içinde çocukların kişisel gereksinimlerine göre cevap verebilme esnekliği yine eğitimsel değerler arasında görülmektedir. Ayrıca her öğrencinin birey olarak ele alınması ve özel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi dikkate alınmalıdır.¹³

SONUÇ

Okul ve aileler karşılıklı olarak samimiyet, hoşgörü, sevgi, saygı, güven gibi olumlu duygulara sahip olarak, öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini en üst seviyeye taşımak için birlikte çalışmalıdır. Okul başarısının ön koşulunun okul-aile dayanışması olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda okul aile iletişimi ön planda tutulmalı ve çocuğun okula ve öğretmenlerine olan sürdürülebilir bağımlılığı etkili iletişim ile sağlanmalıdır. Aile ve okul çocuğu aynı doğrultuda ve aynı zamanda desteklediklerinde gelişimleri çok daha sağlıklı olur. Bu anlamda düzenli aralıklarla veli toplantılarının düzenlenmesi, velilerin yapılan etkinliklerden haberdar edilmesi, veli ziyaretlerinden rahatsızlık duyulmaması, çocuğun gelişiminin düzenli olarak takip edilmesi ve velilere bildirilmesi önemlidir. Velinin ilgisiz ve duysarsız olması gibi aile özellikleri ve tutumlarının okul-aile iletişimini ve aile katılımını olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmen-veli iletişiminin yanında öğretmen-çocuk iletişimi de çocuğun sağlıklı bir birey olarak gelişimi için önemlidir.

İletişimin eğitim alanında, özellikle ilk basamak olan kreş çağında veli-öğretmen-öğrenci arasında güçlenerek ilerlemesi, ilerisi için özgüven sahibi, ne istediğini bilen, ailesi ve çevresiyle iyi ilişkiler kurabilecek, mesleki ve sosyal alanda başarılı birey yetiştirilmesinde önemi oldukça büyüktür. Bu anlamda karşılıklı kurulan iletişimin ağının geliştirilip sürdürülebilir bir yapı halinde ilerlemesi için öz verili olunmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

¹¹ Bekman, S. (1991) "Erken Çocukluk Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitime Genel Bakış" Okul Öncesi Eğitim Dergisi Sayı 42

¹² Oktay, A., (1992) "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Okulöncesi Eğitimi" Yapa 8. Okulöncesi

¹³ Demirel, Ö. (1989) Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri-Yapa 6. Okulöncesi Semineri, İstanbul

KAYNAKÇA

Adak, B.B., Ticaret ve Sanayi Odası İÖO Rehber Öğretmeni

Bekman, S. (1991) "Erken Çocukluk Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitime Genel Bakış" Okul Öncesi Eğitim Dergisi Sayı 42

Bilir, Ş. (1993) "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları" 1. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara

Çetinsoylu, N.A. (1998) "İki Farklı Sosyal Çevrede Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne-Babalarının Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi, M.Ü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Demirel. Ö. (1989) Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri-Yapa 6. Okulöncesi Semineri, İstanbul

Kağıtçıbaşı, Ç. (1981) Çocuğun Değeri. Gözlem Matbaacılık, İstanbul

Oktay, A. (1992) "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Okulöncesi Eğitimi" Yapa 8. Okulöncesi

Yaşar, B., Psikolog

Yeşilyaprak, B., (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (14. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara

Yılmaz, Z., Okul Öncesi Öğretmeni

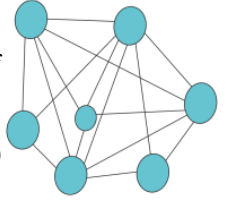
Dergi

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Y.2015, C.1, S.2, s.69-82

Elektronik Adresler

www.muallimhane.com

www.kumlukres.com

Narsistik ve Hazcı Tüketim Kalıplarıyla Gelen Huzursuzluk ve Diğerkâmlığın Yitimi Üzerine

On Restlessness Coming with Narcissistic and Hedonistic Consumption Patterns and Loss of Altruism

Ümit ÖZTÜRK¹

Manuscript information:

Received: October 22, 2020

Revised: November 3, 2020

Accepted: November 3, 2020

Author 1

English Language Instructor,

Dicle University, Ph.D. in

Sociology, TURKEY

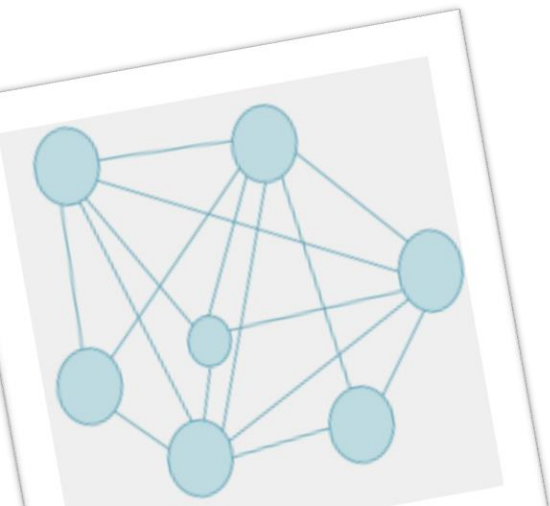
E-mail:

umut051453@yahoo.com

Öz

Günümüz toplumlarında ortaya çıkan tüketim kültürü ve bu tüketimin çelişkileri ısrarla sorgulanmaktadır. Sorgulanan konular arasında tüketim kültürünün ürettiği narsist ve hedonist yaşam biçimleri, huzursuzluk, manevi tatminsizlik hali ve başkalarının sorunlarına kayıtsız kalmak gibi hususlar literatürde önemli bir yer edinmektedir. Bireylerin bu konularda bilinçlendirilmesi eğitim politikalarıyla da doğrudan ilişkilidir. Eğitim politikalarının bu gibi konulara gereken önemi vermemesi halinde tüketim kültürünün hedonizme ve narsisizme davet ettiği bireyler hazcı, mefkûresiz ve ülküsüz bir kültür içerisinde yaşamaya mahkûm olacaklardır. İnsanlar maddi yönleri itibariyle tatmin edilirken manaya duyulan açlık artacak ve bu açlığı gidermek zorlaşacaktır. Bu sebeple, makalede mevcut tüketim kültürü karşısında diğerkâmlığı ve idealizmi ön plana çıkararak mutluluğun ‘neliğini’ sorgulayan eleştirel bir tüketim kültürünün inşa edilme imkânı tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tüketim toplumu, tüketim ideolojisi, narsisizm, hedonizm, huzursuzluk, diğerkâmlığın yitimi.

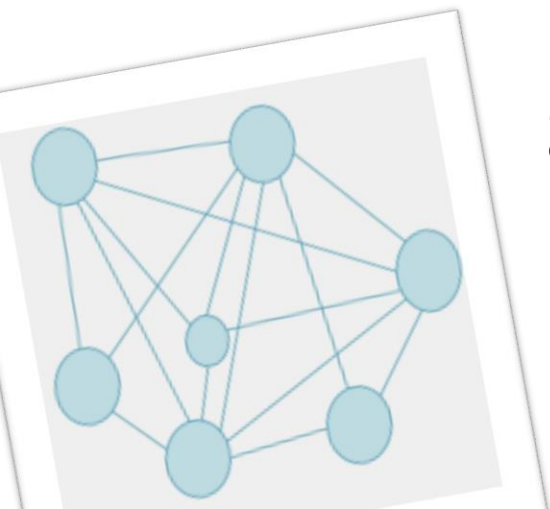
Abstract

In today's societies, consumer society and its dilemmas are insistently criticized. Among the issues which are criticized, narcissistic and hedonistic consumption patterns, restlessness, spiritual dissatisfaction and being indifferent to the problems of the others have an important place within the body of the literature. Raising awareness among the individuals regarding these issues is directly related to the educational policies, as well. Unless educational policies put particular emphasis on aforementioned subjects, individuals invited to narcissism and hedonism by the ideology of consumption will be obliged to live within a culture based on materialistic pleasure which is devoid of ideal and reflection. While people are satisfied in terms of their matter, spiritual hunger will boost and it will be more difficult to satisfy that. Therefore, in this article possibility of constructing a critical consumption culture which brings idealism and altruism into the forefront against to the existing consumption culture is discussed by asking the question of 'what is happiness?'

Keywords: Consumer society, ideology of consumption, narcissism, hedonism, restlessness, loss of altruism.

Cite as:

Öztürk, Ü. (2020). Narsistik ve hazcı tüketim kalıplarıyla gelen huzursuzluk ve diğerkâmlığın yitimi üzerine [On restlessness coming with narcissistic and hedonistic consumption patterns and loss of altruism]. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 123 – 135

“İnsanlar sevimlik için yaratıldılar, eşyalar ise kullanılmak için. Dünyadaki kaosun nedeni, eşyaların sevimlikleri ve insanların kullanılmalarıdır.”

Cemil Meriç

GİRİŞ

Heraklitos’un binlerce yıl öncesinden günümüze ulaşan sözleriyle ifade ettiğı gibi “*Aynı nehirde iki kez yıkanamazsınız*” çünkü “*her şey akar*” ve “*Değişmeyen tek şey de değişimdir*” ifadesi, değişmeyen tek şeyin değişimin bizzat kendisi olarak karşımıza çıktığı gerçeğini özetler. Bir bilim olarak ortaya çıktığı ilk dönemlerden itibaren sosyoloji disiplininin temel konularından birisini oluşturan “toplumsal değişme” kavramı değişimin bahsi geçen doğasından ötürü önemini hala korumaktadır. Zira toplumlar bir şekilde değişimin rüzgârından etkilenmekte ve tümüyle değişimin dışında kalamamaktadır (Bozkurt, 2009: 331). Kimlikler, inançlar, kültürler, değerler, geleneksel yapılar, kutsallar değişip farklılaşmaktadır. Toplumların ihtiyaçları ve tüketim kalıpları da bir şekilde değişimin rüzgârından nasibini almaktadır.

Geleneklerinin gücüne vakıf olamayan bir toplum söz konusu olduğunda da yine değişim kaçınılmaz hale gelmektedir. Toplumlar yenilikçilik sevdasıyla taklitçilik gibi kısır bir döngü içine düşmektedir. ‘Çağın gereğı bu, çağı yakalamak, çağa ayak uydurmak lazım’ gibi söylemlerle sunulan yeni tüketim kalıplarının alternatifsiz olduğu fikri toplumlara dayatılmaktadır. Toplumlar yeniliklerin denenmesi ve tüketilmesi gerektiğı fikrine boyun eğmeye mahkûm olmaktadır (Tatar, 2004: 2-3). Alternatifsizlik fikrine direniş gösterilmesi durumunda ise reklamlarda da dile getirildiğı üzere; tüketim ideolojisinin buyurgan retoriğı “modası geçmiş” ithamıyla “hala ebeveynlerinizden kalma ürünleri mi kullanıyorsunuz?” söylemini geliştirir. Yenilikçilik fikriyle toplumlar geleneksel üretim/tüketim kalıplarından uzaklaştırılır; aşırı tüketime ve israfa teşvik edilir.

Geleneksel toplumlarda veya Gluckman’ın ifadesiyle ‘kendilerini tekrarlayan toplumlarda’ gerçekleşen karar alma süreçlerinde aktörlerin çok fazla seçenek imkânı olmadığı için geleneğın sunduğı çözümler en iyi yol olarak kabul edilir. Bu sebeple aktörler aynı durumlarda aynı davranışları tekrar etme eğilimini sergiler. Buna rağmen endüstriyel toplumlarda ise alınacak kararların sayısı çoğalır ve bireylerin seçimlerine bağılı olarak farklı sonuçlar ortaya çıkar. Oyalayıcı bir yöntemle reklam rekabetini güçlendirmek için aynı ürün iki ayrı marka ve ambalajla piyasaya sürülür. Sözelimi her ikisi de “bembeyaz” yıkayan iki deterjan arasında bir seçim yapmak zorunda olan bir tüketicinin büyükannesi bir zamanlar çamaşırları için yerli üretim bir sabunu kullanmış ve büyük büyükannesi ise kendi deterjanını külden elde etmiştir (Mendras, 2009: 253-254). Modern üretim-tüketim usullerini ve tüketim metalarının sağladığı kolaylıkları inkâr etmek mümkün değildir. Bununla birlikte modern topluma geçiş öncesi

dönemlerin mevcut şartlarında kültürün ve geleneğin ürettiği çözümler bir şekilde ihtiyaçlara cevap vermiş ve vazifesini yerine getirmiştir. Bu bakımdan sırf yenilikçilik ve tüketim ideolojisini kutsamak adına eski tüketim kalıplarını küçümsemek doğru değildir.

İbn-i Haldun ve Rousseau’da Tüketim Kalıplarına Bakış

Geleneksel üretim ve tüketim kalıpları içerisinde zaruri ihtiyaçların karşılanması başat konumdayken modern tüketim kültürü ise kısa vadeli ve haz odaklı tüketim kalıplarını beraberinde getirmiştir. Tüketim kalıplarının tarihsel arka planına iki farklı düşünürün perspektifinden bakıldığında; İbn-i Haldun’un *hadariler* ve *bedeviler* ayrımı Rousseau’nun ise *yabani* ve *uygar* insan ayrımındaki benzerlik ilgi çekicidir. İbn-i Haldun’da bedeviler yerleşik hayat yerine göçebe özelliklere sahip kırsal veya sahra hayatını tercih eden küçük topluluklar halinde yaşayan insanları, hadariler ise yerleşik hayat ve medeniyetle ilişkilendirilen büyük topluluklar halinde yaşayan şehir insanlarını temsil etmektedir. Bedevileri insanın bozulmamış, ilk fitrat ve tabiat haline daha yakın bulan; dayanışmanın, yardımlaşmanın, insani değerlerin bedevi toplumlarda daha baskın olduğunu ifade eden İbn-i Haldun’a (1988: 420-421) göre bedeviler haz ve arzuların tatmininden ziyade zaruri ihtiyaçların teminine odaklanan üretim ve tüketim kalıplarına sahip olmuşlardır.

Roussaue (2003: 117) ise benzer bir üslupla yabani insanın karnını doyurduktan sonra tüm doğayla barış içinde ve tüm insanlarla dost olduğunu dile getirmiştir. Toplum içinde yaşayan uygar insanın ahlaki portresini ise şu şekilde tasvir etmiştir:

“En başta sorun yalnızca yaşamak için gerekeni sağlamaktır, ancak sonrasında her zaman gereksinim duyulandan fazlası istenir. Bunun ardından zevkler gelir, daha sonra daha büyük zenginlikler, bunun ardından uyruklar, daha sonra da köleler gelir ve toplumdaki insan hiçbir zaman huzura eremez; hep bir koşuşturma ve uğraş içindedir. En ilginç olan ise, gereksinimler ne kadar az doğal ve ne kadar ivedi ise, tutkular ve daha da kötüsü gereksinimleri tatmin etme isteği o kadar artar. Kahramanımız bu şekilde uzun bir lüks hayatta ve zenginlikleri ele geçirip birçok insanı mahvettikten sonra, dünyanın tek efendisi oluncaya kadar her şeyi yerle bir eder. İşte bu anlattıklarım insan hayatının değilse bile, her uygarlaşmış insanın kalbinin derinliklerinde yatan gizli isteklerinin kısa bir ahlaki portresidir.”

Günümüz toplumlarında ideal tipler olarak hem İbn-i Haldun’un bedevilerini hem de Roussaue’nun yaban haldeki insanlarını katışıksız ve saf formlarıyla bulmak zor olsa da her iki düşünürün de dikkat çektiği şey insanların üretim-tüketim kalıplarının zaruri olan ihtiyaçların teminine yönelmiş olmasıdır. Her iki düşünüre atıfla yapılan alıntılarda da bedevilerde veya yaban haldeki insanlar arasında kanaatkâr, doğayla ve insanlarla barışık olan tüketim formlarının hâkim olduğu görülmektedir. Şehirde ya da modern hayatta ise tahribatın, lüks ve israfın hüküm sürdüğü bir tür üretim-tüketim döngüsünün var olduğu anlaşılmaktadır. Daha da önemlisi Roussaue’nun da belirttiği üzere sürekli arzularının ve tutkularının kısır döngüsü peşinde koşan uygar insan “*hiçbir zaman huzura erememektedir*”. Ayrıca İbn-i Haldun’un

bedevileri “biz” duygusunun hâkim olduğu kamucu, paylaşımcı toplumsal grupların özelliklerini de yansıtmaktadır. Bununla birlikte hazariler ise “ben” duygusuyla hareket eden; paylaşımdan, samimi ve yüz yüze gerçekleşen ilişkilerden uzak bireyci toplulukları nazara vermektedir.

Duyguötesi Toplumda Hedonist ve Narsist Tüketim Kalıpları

“Ben” yerine “biz” algısının hâkim olduğu kamucu toplumlarda sahip olunan kaynakların yakınlar arasında paylaşımı esastır. Bireyci toplumlarda ise çocukların bile özel mülkiyet hakkı vardır. Tüketim kalıpları bireyin salt kendini destekleyen yaşam biçimleri şeklinde tezahür etmektedir (Hofstede & Hofstede, 2005: 92-97). Bireyin salt kendine dönük olarak gerçekleştirdiği tüketim pratikleri ise diğerkâmlığı ve başkalarının sorunlarına karşı duyarlı kalmak gibi değerleri zayıflatmaktadır. Zira kabaca ifade edilecek olursa mevcut tüketim kültürü ve tüketim ideolojisi bireylere haz odaklı (hedonist) ve kendini kutsayan (narsist) yaşam biçimlerini salık vermektedir. Modern, bireyci tüketim kalıpları diğerkâmlığı, paylaşmayı ve kanaatkârlık gibi değerleri büsbütün yok etmese de bir şekilde dönüştürmektedir. Böyle bir tüketim kültürü içerisinde küresel sorunlar haline gelen savaşlar, mülteci krizleri; açlık, kıtlık ve dengesiz beslenme gibi sorunlar yüzünden ölüme mahkûm olan insanların varlığına ilişkin mevzular karşısında insanlar hem keyiflerini kaçıracağı için hem de zihinler fazlaca karışık olduğu için düşünmemeyi tercih etmektedir. Çünkü her şeye rağmen hayat devam etmektedir ve birey bir şekilde bu tür sorunlar üzerinde kafa yormaktan uzaklaş(tırıl)maktadır.

Hristiyanlık özelinden ifade edilecek olursa; Daniel Bell’in ifadesiyle tüketim toplumunun etkisiyle oluşan hedonist ve narsist “haz odaklı” tüketim kalıpları “*gündüz püriten gece playboy*” tipini üretmiştir. Püriten etiğin öğretileri arasında önemli yeri olan çilecilik, tutumluluk, kanaat, çalışkanlık gibi değerlerin yerini sahtekârca sergilenen duyarlılıklar, riyakâr sevimlilikler, cinsellikte sınır tanımama, yaşlanma ve ölüm korkusu gibi narsistik hisler ve kabuller almaya başlamıştır. Ve daha da kötüsü insanlar “yas tutma yeteneğini” kaybetmektedir (Bozkurt, 2012: 66-81).

Toplumların yas tutma yeteneğini kaybetmesi, Mestroviç’in (1999:155-156) “duyguötesi toplum” olarak nitelediği aklileştirilmiş ve hissiyattan uzak paketlenmiş insancılık öğretilerinde ve kurumsallaşmış hoşgörü örneklerinin sergilendiği davranış biçimlerinde de oldukça aşikârdır. Duyguötesi toplumda insanların yaşadıkları travmalara ve insanlığın ıstıraplarına karşı ortaya konulan toplumsal tavır tipik olmakla birlikte muğlak bir hal almıştır. Örneğin bir TV muhabiri, çok sevdiği bir kimseyi veya bir yakınını savaşta veya bir doğal afette kaybeden bir kimseye “*kendinizi nasıl hissediyorsunuz?*” sorusunu yöneltmektedir. Bireyin soru karşısında acısını ifade ediş biçimi ise “*sihirli bir biçimde tipik ancak muğlak “çok kötü, yıkıldım” yanıtına dönüştürülmüştür*”. Yoksullara, evsizlere, gerçek ihtiyaç sahiplerine dönük eski yardım dernekleri gibi kurumların yardım götürme biçimlerinin veya eskiden insanların komşularına duydukları ilgi ve alakanın yerini de kurumsallaşmış bir

hoşgörü almıştır. Üstelik duyguötesi toplumda soykırımlar karşısında duyulan şok, bir soykırım endüstrisini de beraberinde getirmiştir. Metsroviç bu durumu şu sözlerle izah etmiştir:

“...Kamboçya’dan Ruanda’ya ve oradan da Bosna’ya uzanan soykırım örnekleri artık zamanla paketlenmiş bir insancılık öğretilerine göre ele alınan doğal afet benzeri olaylar haline gelmiştir. Örneğin Bosna’daki soykırıma tepki soykırımı durdurma gayretine girmek değil, eğer felaketten canlarını kurtarabilmişlerse, sağ kalan soykırım mağdurlarına insancıl yardım göndermekten ibaretti.”

Dokuz yıldır büyük güçlerin ve sözde barış garantörlerinin güdümünde çözülemeyen Suriye krizi ve *Suriye’nin balkanlaştırılması* hadisesi de duyguötesi toplumun ve duyguötesi ritüellerin günümüzde tekrarlayan en yakın örneklerinden birisidir (Öztürk, 2016). Zira çözümsüzlüğe mahkûm edilen bir coğrafyada her gün insanlar ölmekte, gemiler ve botlarla önce Türkiye gibi ülkelere ve sonrasında Batı’ya göç etmeye çalışan mültecilerin cesetleri karaya vurmaktadır. Her şeye rağmen günün rutin akışı içerisinde hayat devam ederken barışı inşa edeceklerini vadedenler sorumsuzluklarını örtbas etmek gibi bir uğraş içerisinde de değillerdir. Çünkü tüketim toplumunun ürettiği birey ‘mutlu robot’u oynamaktadır ve bu durumu sorgulayacak sosyolojik muhayyileden mahrumdur.

Wright Mills, yaşadığı dönemin Amerikan vatandaşlarını benzer bir şekilde düşünmeyen ‘mutlu robot’lar olmakla eleştirmiştir. Aydınlanma fikrine dayanan rasyonelliğin, akılcılığın ve özgürlüğün artmasıyla birlikte mutluluğun artacağı tezi gerçekleşmemiş; aksine insanları huzursuz hale getirmiştir. (Mills, 2000:165-176) İnsanlara düşen görev seçkinlerin sorumsuzluklarını boş verip sadece tüketmektir. Sözelimi Hiroşima’ya atılan atom bombasına ve sonucunda ortaya çıkan insanlık dramına sinik ve korkak bir şekilde seyirci kalmaktır (Slattery, 2010: 257). Aslında tüketim ideolojisinin işine gelen birey tipi tam da budur: Sorgusuz sualsiz bir biçimde düşünmeden tüketen; tüketim ideolojisine itaat eden duygusuz ve idealsiz bir birey olmak... Mutlu robotu oynayan birey huzurlu olmak için düşünmemelidir. Böylece tüketim kültürü toplumun bütün kesimlerini etkisi altına almayı hedefleyen başlı başına bir ideoloji olarak kendini var etmektedir.

Bu ideoloji karşısında tüketimin ve tüketen bireyin karşılıklı etkileşimi etkenlik ve edilgenlik bağlamında “*Tüketen İnsan mı?*” Yoksa “*İnsanı Tüketen Tüketim mi?*” (E. Albayrak ve A. Albayrak, 2010) sorusunu sormayı gerekli kılmaktadır. Zira hedonist ve narsistik tüketim kültürü bireylerin başkalarının ıstıraplarına duyarlılık göstermek ve diğerkâmlık gibi değerlerini de tükettirmektedir. Doğal olarak pandemi sonucunda ölen insanlar bile sıradan bir vaka sayısı olarak zikredilmekte, ülkelere düşen sadece bu duygu ötesi hale direnmeksizin sayı paylaşmaktadır.

Reklamlar

Tüketim toplumunda narsizmin farklı bir boyutundan daha bahsedilmektedir. Tüketim toplumunun en önemli ayağı olan ve sürekli yenilikçilik ve farklılık fikrini zihinlere pompalayan reklamcılık sektörü bireylerde kafa karışıklığına, tüketici narsisizmine yol

açmaktadır. Miller'ın da belirttiği gibi “*Tüketici narsisizminin mabedi öteki kişilerin aldığımız ve sergilediğimiz ürünleri fark ettiklerinin ve önemsediklerinin şüpheli taahhüdü üstünde*” yükselmektedir. Sahip olunan nesnelere, tüketilen ürünlerin etrafımızdakiler tarafından önemsenip önemsenmediği; onlarda uyandırdığı his gözümüzde fazlaca büyütülmektedir. Çoğu ürünün reklamı “*Öteki kişiler hangi ürünleri aldığımız, sergilediğimize ve kullandığımızı oldukça dikkat ediyorlar*” şeklindeki bir temel mesaj etrafında birleşmektedir. Ve bu mesajın gerçek olup olmadığını çözümlmek için temkinli bir tavır takınmak, şüpheciliği korumak zorlaşmaktadır. Zira bu mesaj gün içerisinde binlerce reklam ile dillendirilmeye devam etmektedir (Miller, 2012: 88-89).

Reklam tüketici için son derece önemli bir referans haline gelmiştir. Müşteriler, reklamı yapılmayan ürünleri alma mevzuunda kuşku duyarlar. Reklamlarla yenilikler popüler hale getirilir. Böylece tüketiciler için reklam, bir güven kaynağı teşkil etmektedir (Yavuz, 2012: 237). Reklamların kimler vasıtasıyla sunulduğu da oldukça önemlidir. Genellikle meşhur simalar, toplum tarafından model alınan şahıslar reklamlarda rol almaktadır. Böylece reklamcılık sektörü çocukları kullanarak masumiyeti, kusursuz model bedenleri sunarak bedenleri ve sanatçıları da kullanarak sanatı ve sanatçıyı mana ve muhteşimiyatıyla dönüştürmektedir.

Reklamlar imajları ve sembolleri aktarmanın en önemli aracı haline gelmiştir. Sözelimi bir reklamda “İmaj hiçbir şeydir, susuzluk her şey” mesajı verilse bile, reklam markayı bir sembol haline getirmektedir. Susuzluğu gidermek için salt “o” içeceği tüketmek önemli bir imaj olarak sunulmaktadır. Baudrillard'ın ‘Simülasyonlar’da (1983) ifade ettiği gibi semboller ve imajlar gerçekliğin yerini almaktadır. Asıl önemli olan imajdır. Bu durumda; ihtiyaca binaen satın alınan bir kıyafetin sıcak veya kuru tutması artık önemli değildir. Etiketler ve markalar daha önemlidir. Öyleyse bu durum bir ihtiyacın teminini değil; ihtiyaçmış gibi tüketilmesini ima etmektedir (Slattery, 2010: 470). Bu durumda havyar bir besin olmaktan çıkar, araba bir araç değildir veya oturulan semt iyi bir yer olduğu için değil bireyin kendisine benzeyen kişilerle beraber olmak için seçtiği lüksü, sosyal kategorileri ve toplumsal konumları ön plana çıkaran şeylerdir (Mendras, 2009: 257).

Tüketim ve Kimlik

Her istediğini tüketebilenlerle tüketemeyenler arasında tüketemeyenler açısından ortaya çıkan psiko-sosyal problemler de tüketim toplumunda ayrı bir sorunu beraberinde getirmektedir. Zira “*Yoksulluk tüketim toplumunda maddi yoksunlukların çok ötesinde, kişinin “özsaygısına” ve “özgüvenine” yönelik bir tehdit olarak anlam kazanmaktadır*”. Her ne kadar bu zor olsa da gençlere nazaran, yaşlılar açısından değerlendirildiğinde geleneksel tüketim kalıplarıyla tüketim toplumuna direnmek kolay olabilir; fakat yoksul gençler için tüketim kültürü karşısında bocalamamak zor gözükmektedir. Tüketim toplumunda genç ve yoksul olmak bireyler için kendilerini ifade edebilme ve varıl kesimin tüketim kültürüne dâhil olabilme mevzuunda zorluk çıkarmaktadır. Çünkü yoksulluk bir şekilde dışlanmaya yol açmaktadır. Gençler tüketim toplumunun dışında kalmakla bu topluma dâhil olabilmenin arafında

bocalamaktadır (Yamanoğlu, 2010: 75). Çünkü satın alınan ve tüketilen nesnelere insanların kimliklerini hatta varoluş gerekçelerini ifade etmektedir (Bocock, 2009: 74). İşte bu aşamada “*Tüketim toplumunun ontolojik mottosu tüketiyorum o halde varım*” haline gelmiştir (Bayhan, 2011). “*Hatta ne tükettiğini söyle, kim olduğunu söyleyeyim*” (Odabaşı, 2013: 84) sözü de tüketimin kimlikle olan ilişkisi ifade etmesi bakımından oldukça yerindedir.

Bu tutum Veblen’in 19. Yüzyıl Amerika’sının son çeyreğindeki ‘*aylak sınıfı*’ olarak tanımladığı zümrenin tüketim kültüründe de gözlemlenmiştir. Aylak sınıfı kavramı sırf gösteriş için tüketen elitleri, zenginleri ifade etmektedir. Veblen’in “gösterişçi tüketim” olarak ifade ettiği bu tüketim kültürü de insanlardaki narsist temayülleri yansıtır. Bireyler tükettikleriyle övünürler ve tüketmek varlıklarının gayesi haline gelmiştir (2007). Bununla birlikte var olmak için sadece tüketmek yetmez. Farklı olmak, farklı tüketmek ve bu farklılığı ortaya koymak da gereklidir. Çünkü tüketim kültürünün en önemli boyutlarından birisi de “farklılık yaratma” şeklinde işlemektedir (Odabaşı, 2013: 145). Yani farklılığın altının çizilmesi, “ben farklıyım şovu” önem kazanmıştır. O halde tüketim toplumunun varlıksal ilkesi olarak yukarıda zikredilen “*Tüketiyorum o halde varım*” ifadesini “*Farklı tüketiyorum o halde varım*” şeklinde ifade etmek de mümkün gözükmemektedir.

Bu durum oldukça doğaldır. Zira sembol ve imajların tüketimi, moda ve sosyal farklılaşma mekanizmasını ortaya çıkarmaktadır. Doğal olarak tüketimin temel mantığı diğerlerinden farklı olmak içindir (Mendras, 2009: 257). Bu durum öteki(ler) üzerinden yapılandırılan bir tüketim fenomeninin ispatı niteliğindedir. Batı toplumlarında son yüzyıl içerisinde güneşlenmeye ve güneş yanığı ciltlere dair benimsenen değişik tutumlar bu mevzuda ilginç bir örnek teşkil etmektedir.

Güneş yanığı ciltler toplumunda önceleri açık havada, tarla işlerinde çalışan düşük statülü insan imajını uyandırmıştır. Daha sonraları yazın ya da kışın tatilde güneşlenen yüksek statülü zengin insan imajı ortaya çıkmıştır. Zamanla çok sayıda insan solaryuma gitmek de buna dâhil olmak üzere tatile gitmeye ve güneşlenmeye maddi anlamda güç yetirebilmeye başlamıştır. İlerleyen zamanlarda ise yanık cildin cilt kanseri ile olan ilişkisi ve bu istenmeyen sonuçla özdeşleştirilmeye başlaması cazibesini büyük ölçüde yitirmesine sebep olmuştur (Wallace ve Wolf, 2012: 507). Elitlerin tüketim kültürüne ait olan, yüksek statüye ve varsılığa göndermede bulunan; herkes tarafından ulaşılamayan güneşlenmek ve güneş yanığı cilde sahip olmak popülerliğini kaybetmiştir. Sonuçta farklılığı yansıtan bir ürünün ya da kültürün tüketimi herkesçe ya da pek çoklarının ulaşılır olduğunda sıradanlaşmaya başlamaktadır. Öyleyse öteki(ler) üzerinden şekillenen farklılık şovu nereye kadar sürecektir? İnsanların narsist ve hedonist tutkuları ne ölçüde tatmin edilebilecektir? Tatmin edilemeyecektir çünkü Bocock’un da belirttiği üzere tüketiciler özlem duydukları, arzu ettikleri nesnelere elde ettiklerinde boşluğa düşme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar (2009: 75). Sonuç olarak tüketim arzusunun ve tüketime duyulan iştahın tatmin edilebilmenin zor olduğu gerçeğiyle yüzleşmek icap etmektedir.

“Sahip olmak” veya “olmak”

Baudrillard bu durumu açıklarken aşırı derecede karamsardır. O, tüketimin sınır tanımazlığını ileri sürer; doyuma, tatmine ulaşmanın imkânsızlığını vurgulayıp “*Hep daha fazlasını tüketmek istiyoruz*” der. Diğer yandan da tüketimin ehlileştirilebilme ihtimalini; ihtiyaçların karşılanmasına yönelik mutedil bir yol arayışını saçma bir ahlakçılığa kaçmakla itham eder (1992: 24-25). Baudrillard’ın mevcut tüketim kalıpları ve tüketim kültürü karşısında benimsediği karamsar tutum, tüketim kültürü karşısında inşa edilebilecek sorgulayıcı ve idealist bir tüketim ahlakının imkânını da saçma bir ahlakçılık uğraşı olarak görecektir. Bu görüş tüketimcilik ideolojisi karşısında bireyleri pasif varlıklar, nesnelere olarak konumlandırır.

Etkin bir ideoloji olarak tüketimin iddiası, yaşamın anlamlı kılınabilme imkânının önceden düzenlenmiş birtakım deneyimleri yaşayarak bir şeyleri satın alarak gerçekleştirilebileceğidir (Bocock, 2009: 57). Gerçekten de tüketimi putlaştıranlar, hayatın anlamını Ritzer’in “*tüketim katedralleri*” (2011) olarak nitelendirdiği mekânlarda arayanlar; kısacası tüketim bir din gibi içselleştiren insanlar Baudrillard’ı tasdik etmektedir. Mevcut tüketim kültürü bir din olmasa da modern toplumda büyük bir karşılığı vardır. Mutluğu aşırı tüketimde arayanlar Baudrillard’ın dediği gibi hep daha fazlasını tüketmeye devam edeceklerdir. Buna rağmen bu karamsar tutum, sosyal bilimlerin ve özellikle de felsefe ve sosyoloji gibi disiplinlerin ezber bozuculuğuna uygun düşmemektedir. Çünkü arzu duyulan bütün tüketim nesnelere elde edilse bile bazı şeyler bir şekilde hep eksik kalmaktadır.

Tüketim toplumu bireylerin maddi ihtiyaçlarını, hedonist ve narsistik açlıklarını belli bir ölçüde giderse bile bazı “*ontolojik ihtiyaçları karşılamada yetersiz*” kalmaktadır (Demirezen, 2010:108). Zira insan salt maddeden ibaret bir varlık değildir. Tüketim ideolojisinin de dayattığı üzere “*...çoğu insan mutluluğu zenginlikte ve maddî hazlarda arar; oysa bu büyük bir yanılgıdır. Gerçekte mutluluk büyük ölçüde bir ruh hâli ve manevî bir tatminden ibarettir*” (Kaya, 2010: 67). Yunus Emre de bir deyişinde “*Kemdürür [kötüdür] yoksulluktan nicelerin varlığı / Bunca varlık var iken geçmez gönül darlığı*” dizeleriyle; varsıllığın, bir takım maddi imkânlara ulaşabilme şansının manevî tatmini ve huzuru garanti edemeyeceğini dile getirmiştir.

Eric Fromm’un deyişiyle “*sahip olmak*” ve “*olmak*” ayrı şeylerdir. “Sahip olmak”, elde etmek insanın maddi olan yönünü ifade ederken; “olmak” ise insanın mana boyutuyla ilişkilidir. Fromm bu hususta geleceğe dair umutludur ve maddeden manaya yönelmesi gereken yeni bir toplumu, bu toplumdaki insanın özelliklerini ortaya koyar. Yeni insan tam manasıyla ‘ol’abilmek için ‘sahip olma’nın bütün formlarından vazgeçmeye istekli olmalıdır. Narsisizmden sıyrılarak insan doğasında var olan sınırlılıkları kavramaya çalışmalıdır. Mümkün olduğunca hırs ve nefret gibi duygularını asgari düzeye indirgemeye çalışmalıdır. Sevincin, neşenin kaynağının mal, mülk, servet edinmekte, biriktirmekte ve sorumsuzca tüketmekte değil; vermekte ve paylaşmakta olduğunun farkına varmalıdır (2008: 139).

Sürekli sahip olma hissi insanlara paylaşmayı, küçük şeylerle, küçük miktarlarla mutlu olmayı, hemcinslerine karşı saygılı ve duyarlı olmayı unutturacaktır. Hatta farklı bir bakış açısıyla ele alınacak olursa “*...mutsuzluk sınırlı imkânlarla sınırsız istekleri karşılayamama olgusundan*

kaynaklanmaktadır. O halde imkânlarla istekler arasında makul bir denge kurmadıkça; gerçekleşmesi güç hayallerden vazgeçip mevcutla yetinmeyi ve küçük şeylerle mutlu olmayı öğrenmedikçe mutluluk denilen o hayâl perisine kavuşmak mümkün olmayacaktır” (Kaya, 2010: 67). Bu açıdan “madde ve mana”, “istekler ve imkânlar”, “hayaller ve sınırlılıklar” arasındaki dengenin kavranması ve kavratılması hem bireysel hem de toplumsal mutluluk açısından önem arz etmektedir. Bu sebeple tüketim toplumunun sosyolojik tahlili ve çelişkileri tartışmalarla gündemde tutulmalıdır. Aksi takdirde tüketim ideolojisi eksiklik sanrıları üreterek insanların hayatında gedikler açmaya ve kişiler arasında birtakım kıskançlıklar üretmeye devam edecektir.

Eksiklik Sanrıları

Günümüz toplumlarının arz, nicelik, değer ve çeşitlilik gibi bağlamlarda süreklilik gösteren bir büyüme mantığı üzerine inşa edildiği görülmektedir. İhtiyaç bir kere ortaya çıktığında bir zorunluluk olarak telakki edilmeye başlar ve ihtiyacın karşılanamaması halinde bireyler hayal kırıklığına kapılabilir. Oysaki bu ihtiyaç bizzat toplum tarafından üretilmektedir (Mendras, 2009: 256-257). Zamanla toplum tarafından üretilen ihtiyaçların karşılanması insanların varlık gayesi haline gelmektedir. Sözelimi tüketim ideolojisi, normalde sahip olduğu bedensel özellikler ve imkânlar içerisinde kendisiyle barışık olan bireylere dudaklarının daha dolgun olması veya kırışıklarının gerdirilmesinden de ötede sınır tanımayan bazı fikirleri empoze etmektedir. Neticede beden sosyolojisi ve tüketim toplumu bağlamında düşünülecek olursa; reklamlarda sunulan kusursuz bedenlere benzemek gibi sınır tanımayan arzuların tatmini uğrunda bir sürü ürün ve hizmet tüketilmektedir.

Bedeni yaşlanmaya karşı koruma, vücut geliştirme gibi amaçlarla yapılan diyetler; kullanılan ilaçlar ya da spor malzemeleri, hepsi belirli tüketim kalıplarına uymayı ve bazı malzemelerin teminini gerektirmektedir. Böylece hayatın manasının ve mutluluğunun bedenini belli bir şekilde girmesiyle ortaya çıkacağı hissi uyandırılmaktadır. Oysaki tüketimin unuttuğu bir gerçek vardır: ölmek ya da yaşlanmak, yakışıklı ya da güzel olmak da hayatın bir gerçeğidir. Üstelik “...hepimiz süper modeller ya da vücutlarını geliştirmiş şampiyonlar gibi görünemeyiz ve sonuçta hepimiz öleceğiz” (Wallace & Wolf, 2012: 503).

Bauman’ın da belirttiği gibi sosyoloji bireylerin rutin kabullerini sarsar ve insanlara hiç düşünmedikleri mevzuları ya da eski bilgilerini tekrar gözden geçirme, masaya yatırma fikrini verir. Sosyoloji insanların keyfini kaçırır. Sosyoloji sanatını öğrenip sosyolojik düşünme becerisinde ustalaşan kişiler daha az manipüle edilebilir hale gelebilirler. Hayata ve topluma dair sorgulayıcı, bütünlüklü, eleştirel bir tavır geliştirebilirler. “*Sosyoloji “sakinler” arasında kimsenin bırakın yanıtlamayı, sorulduğunu bile hatırlamadığı sorular sorarak rahat ve sessiz hayat tarzını bozar. Bu gibi sorular belli olan şeyleri bulmacalara dönüştürür; bildik olanı bilmedikleştirir*” (2010: 24-26).

Sosyolojik düşünmek, sözelimi bir sürü oyuncuğu olan ve maddi ihtiyaçları eksiksiz bir şekilde karşılanmasına rağmen bir çocuğun doğaya kaçışını; kirli bir bez bebekle ya da patlamış bir topla oynama özentisini anlamaya çalışmalıdır. Her ne kadar bu durum bir yönüyle elde

edilemeyen şeye duyulan arzuyla ilişkili olsa da diğer yönüyle de rutin kalıpların, sıradanlaşan nesnelere bıkınlığından kaynaklanmaktadır. Modern toplumsal alışveriş kuramcılarında George Homas, bu dengesizlik halini değersiz görünse de az bulunan, zor ulaşılan şeylerin arz-talep dengesi içerisinde değerli olması halinde bireylere güç sağlamasıyla ilişkilendirmiştir (Wallace ve Wolf, 2012: 433). Homas bu konuda Operet Bestecileri Gilbert ve Sullivan'ın şu dizeleriyle bizi düşünmeye davet eder:

*Sonucu önceden söylemek kolay:
Elindeki kutsal herşey
Gümüş ve altından yapılmışsa
Bayağı kalaylı kapkaçağı özlersin
Giyecek bir şeyin yoksa
Altından ve ender ipekliden başka,
İlgi duymazsın artık altından giysilere,
Böylece, paçavranın artar değeri.*

Bu dizelerde Roussaue'nun portresini çizdiği uygar insanın tatminsizliğini okumak da mümkündür. Maddi doyum ve sürekli tüketim hiçbir zaman huzuru garanti edemeyecektir. Garanti edemeyeceği gibi; hedonizm ve narsisizm, nesilleri mefkûresizliğe ve hissizliğe sürükleyecektir. Mefkûreler tüketim ideolojisinden daha önemli gayeler haline gelmelidir. Böylece sahip olmanın veya gerçek anlamıyla olmanın farkına varılacaktır. Ve belki de insanoğlu zihnindeki eksiklik sanrılarında kurtulup gerçek ihtiyacının ne olduğunu kavrayacaktır.

Bitirirken

Eşyaya hemcinsinden daha çok değer veren ve başkalarının ıstıraplarına karşı duyarsızlaşan insan günümüz tüketim toplumunda bir anda ortaya çıkmış değildir. Her zaman olmuştur ve olmaya da devam edecektir. Bu gerçeğe rağmen eğitim ısrarla insan sevgisini işlemelidir. Cemil Meriç'in deyişiyle *“İnsanlar sevmek için yaratıldılar, eşyalar ise kullanılmak için. Dünyadaki kaosun nedeni, eşyaların sevimliliği ve insanların kullanılmalarıdır.”* İnsanı sevmek insanın mahiyetini kavramakla gerçekleşecektir. Modern duygu-ötesi durumu yaşayan birey insan sevgisini, yas tutma yeteneğini kaybetmiştir; insanlığın sorunları karşısında sinikleşmiştir. Zira hem bireyin kendine bakan yönüyle hem de bireyin ilişki içinde olduğu bireyler cihetiyle insan insanın nesnesi haline gelmiş ve doğal olarak insan nesneleşmiştir. Tolstoy'un *“Acı duyabiliyorsan, canlısın. Başkalarının acısını duyabiliyorsan, insansın”* sözünden mülhem, narsistik ve hedonist birey yalnızca kendine bakan yönüyle acı duyması sebebiyle canlıdır ve elbette bir hayat formuna sahiptir. Lakin başkalarının acısını duyan birey ise empatik düşünme yeteneği ve diğerkâmlık özelliğiyle insanı ve insan 'ol'ma keyfiyetini ayrı bir boyutta temsil eder. Çünkü bu boyut değer yüklüdür. Gerek resmi gerekse gayri resmi vasıtalarıyla eğitim kurumunun değer aktarmak gibi bir vazifesi ve iddiası vardır. Bu yüzden

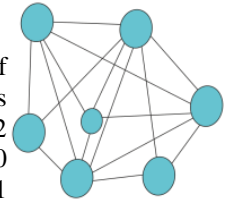
eğitim politikaları bünyesinde bu durumu sorgulayacak/sorgulatacak sosyoloji ve felsefe gibi derslerin eğitimdeki yeri daha fazla önemsenmelidir.

İnsanlık sayısız problemlerle karşı karşıya kalmaktadır ve sonuçta sosyal bilimler her şeyi çözebilecek bir tılsım değildir. Buna rağmen sorgulayıcı özelliğiyle mevcut tüketim kültürü karşısında empati duygusunu, diğerkâmlığı ve idealizmi ön plana çıkaran eleştirel bir tüketim kültürünün inşa edilme imkânına sağlayabileceği katkı bakımından farklı bir konumdadır. Bu sebeple sosyoloji ve felsefe dersleri yaygınlaştırılmalı; sürdürülebilir bir dünya bilinci, çevreye ve insanlığa karşı sahip olunması gereken sorumluluk bilinci bütünlüklü bir müfredatla aktarılmalıdır. İnsanın sadece maddeden ibaret bir varlık olmadığı, manevi yönüyle anlamlı bir bütün oluşturabileceği; haz odaklı, narsist bir yaşam biçiminin insanı bencilliğe, gagesizliğe sürükleyeceği ısrarla vurgulanmalıdır. Türk kültürü, irfanı ve edebiyatıyla söz konusu değerleri ve insan sevgisini önceleyen sayısız örneklerle doludur. Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Mevlâna ve Yunus gibilerin nefesleri bu kavrayışın Anadolu mayasında harç olmuş meşhur örnekleridir. Eğitim kurumlarımız bu mayayı aktaramadığı takdirde tüketim ideolojisi bir mefkûre olmayı sürdürecektir ve günümüz toplumları huzursuzluk içinde idealizmi ve diğerkâmlığı yitirecektir. Bu yüzden öncelikle eğitimin ‘neliğini’ tartışmak gerekmektedir. Toplumların eğitim seviyesi artmasına rağmen küresel yoksulluk, açlık ve hatta devam etmekte olan savaşlar gibi pek çok sorun bir türlü çözülememektedir. Çünkü mevcut eğitim rasyonaliteyi, akli ve pragmatizmi yüceltirken değerleri, diğerkâmlığı ve mefkûreleri tüketmektedir. Bu bakımdan Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk’un bir programda eğitimin ‘neliği’ hakkındaki “...Eğitimin önemli olması ifadesi beni rahatsız ediyor çünkü eğitim önemli değil, değerli. Çünkü değer dediğimiz şey, bir medeniyetin enerjisidir. Önem dediğimiz şey daha pragmatik bir şeydir daha önemsiz olabilir. Ama değer atfedilen zeminiyle kutsal bile olabilir...” sözü oldukça önemlidir. Son tahlilde, eğitim salt maddeci ve pragmatist bir bakışla istihdam vasıtası olarak görülmemelidir. Eğitim, meşru vasıtaların sınırları içerisinde kalarak ‘dünyadan nasibini unutmama’ması gereken insana maişetini temin etmenin ve eşyaya sahip olmanın yanı sıra eşyanın nesnesi olmaktan kurtulma hususunda bir vuzuh da kazandırabilmelidir. Böylece sevmek için yaratılan insan sevinecek, kullanılmak için yaratılan eşya kullanılacak ve insan nesne konumuna indirgenmeyecektir. Değer yüklü eğitim insanın insana bakışını değiştirebildiği nispette bireyler daha mutlu ve huzurlu hale gelecektir.

KAYNAKÇA

- Albayrak E. & Albayrak Ş., A. (2010). “Tüketen İnsan mı? İnsanı Tüketen Tüketim mi?”, *Tüketim ve Değerler*, Recep Şentürk (Ed), İstanbul Ticaret Odası.
- Baudrillard, J. (1992). *Selected Writings*, Mark Poster (Ed), Oxford: Polity Press.
- Baudrillard, J. (1983). *Simulations*, P. Foss, P. Patton and P. Beitchman (Transl.), USA: Semiotext(e).
- Bauman, Z. (2008). *Sosyolojik Düşünmek*, A. Yılmaz (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bayhan, V. (2011). “Tüketim Toplumunda Bireyin Ontolojik Mottosu: Tüketiyorum O Halde Varım”, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, Sayı 43.
- Bocock, R. (2009). *Tüketim*, İ. Kutluk (Çev.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

- Bozkurt, V. (2009). *Değişen Dünyada Sosyoloji*, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Bozkurt, V. (2012). *Endüstriyel & Post-Endüstriyel Dönüşüm Bilgi, Ekonomi, Kültür*, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Demirezen, İ. (2010). “Tüketim Toplumunun Oluşumu ve Din ile İlişkisi”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt 10, Sayı:3.
- Fromm, E. (2008). *To Have or To Be*, New York: Continuum.
- Hofstede, G. & Hofstede, G., J. (2005), *Cultures And Organizations: Software of The Mind*, New York, USA: McGraw-Hills.
- İbni Haldun (1988). *Mukaddime*, S. Uludağ (Hazırlayan), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaya, M. (2010). “İslam’da Kanaat Kültürü”, *Tüketim ve Değerler*, R. Şentürk (Ed.) İstanbul Ticaret Odası.
- Mendras, H. (2009). *Sosyolojinin İlkeleri*, B. Yılmaz (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mestrovic, S., J. (1999). *Duyguötesi Toplum*, A. Yılmaz (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Miller, G. (2012). *Tüketimin Evrimi- Cinsiyet, Statü ve Tüketim*, G. Vardar (Çev.), İstanbul: Alfa / Bilim.
- Mills, C., W. (2000). *The Sociological Imagination*, (Fortieth Anniversary Edition) New York, USA: Oxford University Press.
- Odabaşı, Y. (2013). *Tüketim Kültürü Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Öztürk, Ü. (2016). Balkanizations across the Globe: Regional Conflicts, Broken Identities and Syrian Refugees, *American International Psychology Bulletin*, Volume 20, No.1 Winter.
- Ritzer, G. (2010). *Büyüsü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek*, Ş. S., Kaya (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Rousseau, J., J. (2003). *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı ve Temelleri Üzerine*, H. Zengin (Çev.), İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Slattery, M. (2010). *Sosyolojide Temel Fikirler*, Ü. Tatlıcan ve G. Demiriz (Çev.), İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Tatar, T. (2004). Tüketim Toplumunda Tüketilen Kültür, *Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu*, Kocaeli.
- Wallace, R., A. & Wolf, A. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, Leyla E. ve M. R. Ayas (Çev.), Ankara: Doğu-Batı Yayınları.
- Yamanoğlu, M., A. (2010). “Tüketim Toplumunda Genç ve Yoksul Olmak”, *Kültür ve İletişim*, 13(2), Yaz.
- Yavuz, Ş. (2013) Türk Toplumunun Tüketim Toplumuna Dönüşümünde Reklamcılığın Rolü, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi- Sayı 36 / Bahar*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Süreli Elektronik Dergi.

Dual Training and Coronavirus: A Research in the Light of Digital Education Experience

Anita VARGA¹

Krisztina LÁSZLÓNÉ KENYERES²

Bence RÉTI³

Orsolya FALUS⁴

Manuscript information:

Received: July 24, 2020

Revised: November 1 2020

Accepted: November 5, 2020

Author 1

Dr. PhD; college associate professor; University of Dunaújváros, HUNGARY
E-mail: vargaa@uniduna.hu

Author 2

Director of Education; University of Dunaújváros, HUNGARY
E-mail: laszlonekenyeres.krisztina@uniduna.hu

Author 3

Student; University of Dunaújváros, HUNGARY
E-mail: retibence2020@gmail.com

Author 4

Dr. habil, PhD, Dr.jur.; Associate professor, Head of department; University of Dunaújváros, HUNGARY
E-mail: faluso@uniduna.hu,
dr.falus.orsolya@gmail.com

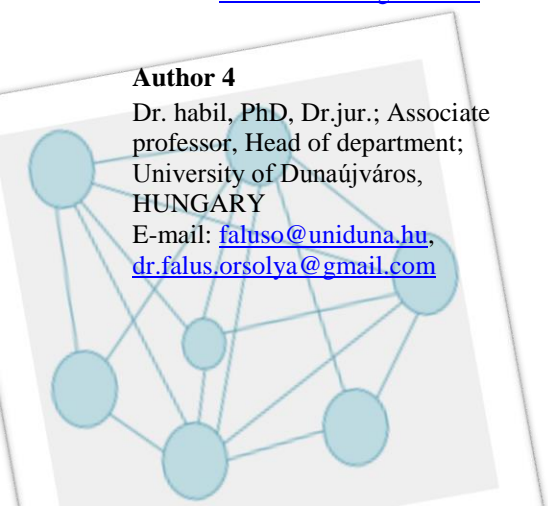
Abstract

The Dual Training System is a mode of training delivery which combines theoretical and practical training. It is called “dual” because the training happens in two venues – the university and the company. Within the framework of the EU-project EFOP-3.5.1-16-2017-00006 for the development of dual training at the University of Dunaújváros (UOD) in the period 2017-2021, a questionnaire survey was conducted in connection with the efficiency of the dual training of the University of Dunaújváros. The questionnaire was answered by the university’s dual training partners, faculty members and students. Based on the findings of research conducted during the COVID-19 epidemic, the researchers formulated proposals for the university that include a partial application of the digital form of education. The present study draws on the results, findings and lessons to be learned for the future in order to improve the quality of training, taking into account epidemiological considerations.

Keywords: Dual Training System; EU- project; efficiency; COVID-19; digital education.

Cite as:

Varga, A., Lászlóné Kenyeres, K., Réti, B., & Falus, O.(2020). Dual training and Coronavirus: A research in the light of digital education Experience *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 136 – 144

INTRODUCTION

The concept of dual training is defined in the Section 108 1.b. point of Act CCIV of 2011 on National Higher Education (hereinafter referred to as: Nft.). According to this, "dual training" means a special form of training in a demanding undergraduate course in the field of technical, informatics, agricultural, natural or economic sciences, or a master's degree in that field, in which the full-time, containing specific provisions for the training period, training methods, lesson, assessment of the acquired knowledge, according to the curriculum within the framework defined by the Dual Training Council, and the practical training takes place, at a qualified educational institution." Also the Nft. fixes the rules of student work, the remuneration of students (Section 44 of the Nft.); and the concept of a practice-intensive course [Section 85 (3)]. This practice-oriented, bachelor-level training, which was developed in Germany (Szabó 1997: 7.) aims to enter the world of work immediately, without several years of further training and without additional financial expenditure. In Hungary, this form of training quickly became popular due to the growing demand of the labor market, also due to the fact that it has a detailed and appropriate legal background. The domestic and international literature on the topic is also rich and constantly expanding (Berács 2017: 46–50., Graf, Powell, Fortwengel, Bernhard 2014: 55-57.). However, as a result of the COVID-19 pandemic, new circumstances have arisen in the course of training, which also offer the opportunity to outline new directions for training.

1. Research in the University of Dunaújváros

1.1. The responses of the dual partners

University of Dunaújváros (before 2016: College of Dunaújváros) is located in Hungary. Education center in Dunaújváros offers bachelor course Computer Engineer BSc, Engineering Business Management BSc, Communication and Media BA, Business Administration BA, Material Engineering BSc, Mechanical Engineer BSc, and master course Teacher of Engineering degrees. Nowadays our university is considered as one of the most dynamically developing higher educational institutions in Hungary. On national level UOD became the centre of higher education in the surrounding region, and as a results of our internationalization strategy followed over the past years, our institution is proud to have a wide international relations network in Europe and all around the world. Currently we offer 6 bachelor and 2 master programs entirely taught English, and nearly 10% of the total number of or students are international students arriving from all corners of the world.

One of the most important basic goals of the University of Dunaújváros is that its educational program and research activities primarily serve the satisfaction of the needs of the region's workforce and innovation needs. Based on the expectations of industrial partners and the labor market, the most important aspect is to strengthen practice orientation. The development of the training of the participants in the training takes place on a theoretical and practical level in a

complex system, in a coordinated and scheduled manner. The common set of the trainer and the participant in the training is to improve the professional quality of the created physical and mental result. Its strength is its regional embedding, which is manifested especially in its cross-sectoral cooperation with key companies. The university maintains close relations with industry partners, which organizations can be involved in the review of training programs, actively participate in the educational process. The University of Dunaújváros has a Dual Training Center, whose task is to promote training in the lives of students and companies within the university. Creates posters, leaflets and also organizes events for advertising purposes (Section 4 of the Rules of Procedure of the Dual Training Center).

In order to examine the effectiveness of training with an industrial background, a questionnaire was prepared for the external training partners of UOD in the spring of 2020 in the framework of the EU-project EFOP-3.5.1-16-2017-00006 (Development of Dual Training at the University of Dunaújváros in 2017-2021). The research team, which also involved our motivated student doing an internship at the Office of Studies, addressed the university's dual partners and asked about their experiences during the dual training.

Based on the opinion of the respondents (questions 1-5) the number, position and highest level of education of the instructors delegated to the training show a heterogeneous picture 87% of the professional mentors involved are men. In terms of their position, it can be said that the largest number of engineers, foremen, plant managers and maintenance managers are asked to perform mentoring tasks.

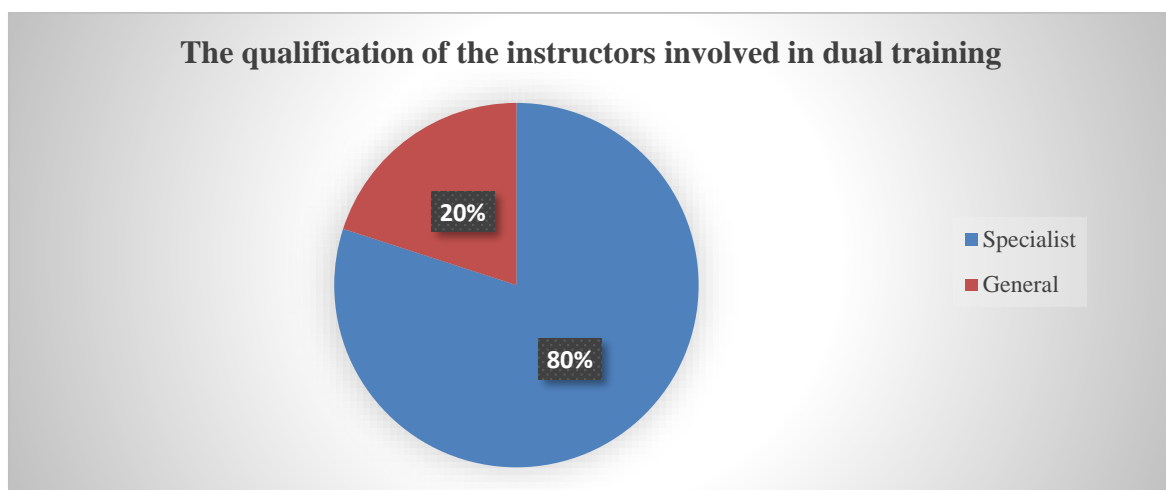

Figure 1. The qualification of the instructors involved in dual training

The specialist qualifications of the instructors are 80% in line with the basic period of the students participating in the dual training, and the positions are filled by higher-level professionals in the case of the employers concerned. The contact system of the trainers is extensive: in addition to the University of Dunaújváros, students of the University of Óbuda, the University of Pannonia, the University of Pécs, the University of Miskolc and the Corvinus University are also employed.

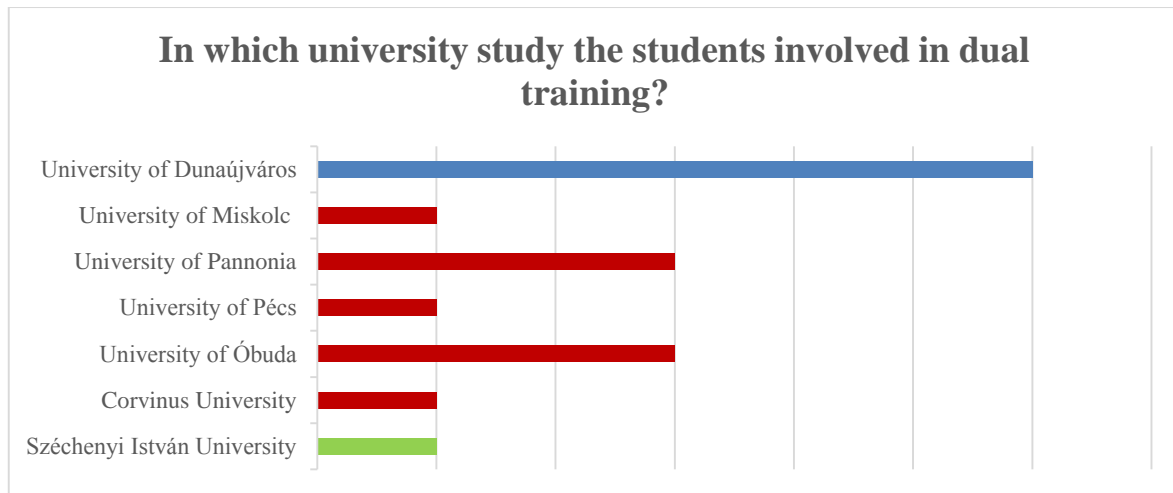

Figure 2. In which university study the students involved in dual training?

According to the professional partners, 90% of the students successfully integrated into the organizational unit of the chosen dual training institution.

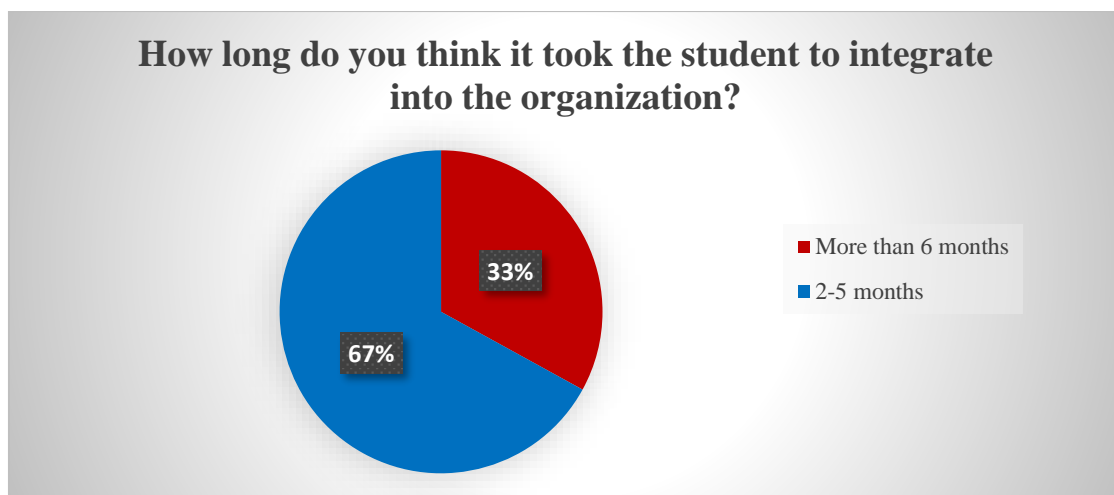

Figure 3. How long do you think it took the student to integrate into the organization?

When asked how long the delegated student needed to be able to do independent work, the majority of respondents chose the “6 months” alternative, however, in one case, the answer “at least 3 semesters” also appeared.

Question 11 of the questionnaire concerned the professional conditions of independent work. Respondents stated that 90% of the students were able to perform fully professional, independent work with mentoring coordination.

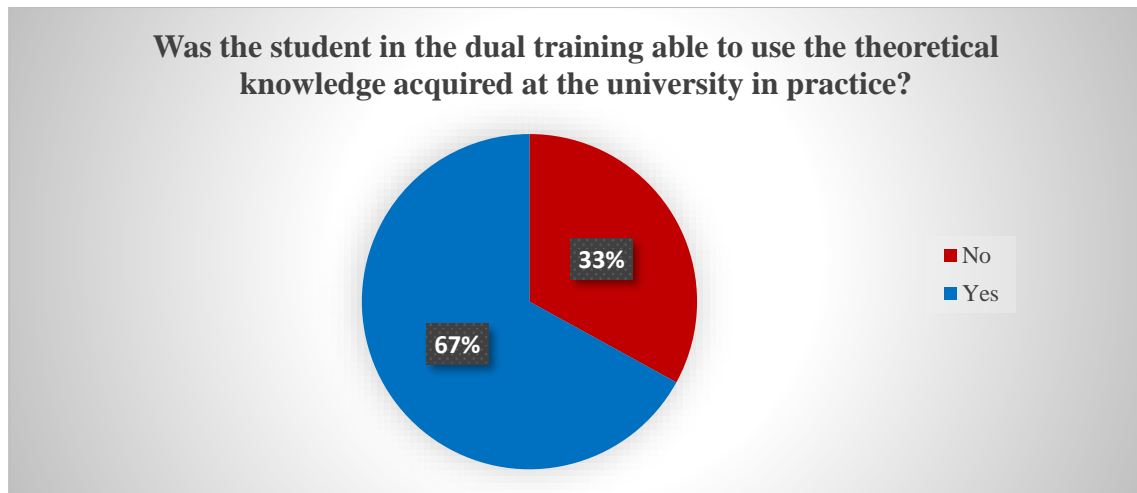

Figure 4. The practical application of the theoretical knowledge of a student in dual training

In response to question 17 of the questionnaire, it was stated that students will be able to use the knowledge gained in practice. In the field of IT, the respondents indicated the areas of computer network knowledge, UNIX basics and software development. The professional competencies of the students involved were strengthened in the use of tools, development processes, software architecture and teamwork.

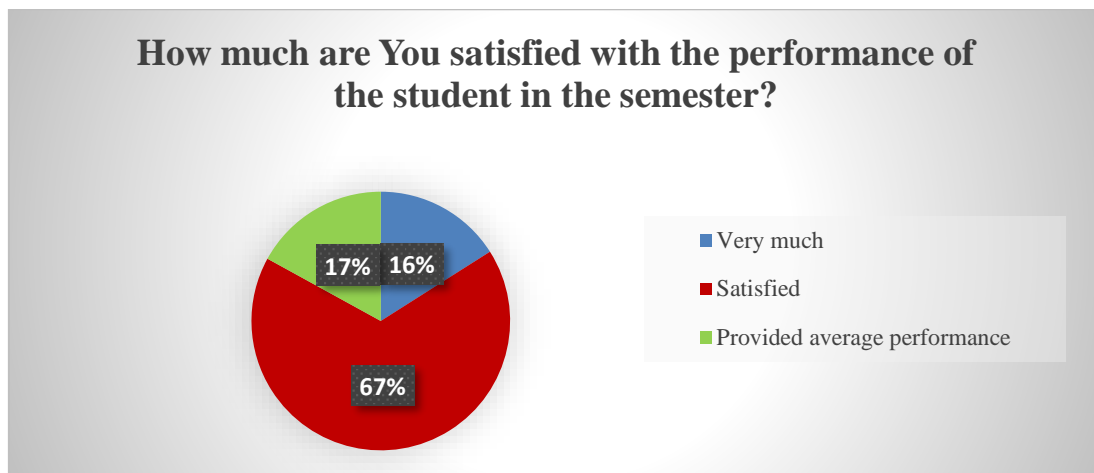

Figure 5. The satisfaction of the dual partner with the performance of the student

The training partners were predominantly (67%) satisfied with the performance of the students during the semester. 16% were very satisfied, while 17% said they were able to provide average performance. In their opinion, 67% of the students made adequate use of the knowledge acquired at the university. In line with the satisfaction of the training partners 100% of the respondents answered yes to the question of whether they would continue to employ participants in dual training.

In the dual training area, the instructor works with the trainees as a mentor. To the question of whether the mentoring process takes place during working hours or overtime, 100 % of the respondents chose the first alternative. It can be said that the education of the students participating in the dual training resulted in an additional benefit for the mentors, up to the amount of HUF 10,000 to HUF 81,000 on a semi-annual basis.

To the question of the chances of the dual training place being able to employ trainees full-time after the successful completion of their studies, respondents gave heterogeneous answers. However, the answer “definitely yes” was marked by only 10% of them. Dual training partners indicated a clear difference in the knowledge of dual and undergraduate students. While no significant difference was observed between students at the beginning of the training period, as the training time progressed, the difference increased in direct proportion in favour of participants in dual training. When asked how and to what extent the dual training partner felt that the level of knowledge of the students participating in the dual training had changed based on the experience of recent years, 67% of the respondents indicated the answer “showing an improving trend”.

1.2. Students' opinions on the possibilities of increasing efficiency

The questions asked to the students participating in the dual training focused on the professional requirements of the dual training partners, the quality and accuracy of the information provided by the training institution, and the assessment of the student's independent work. 42% of respondents felt that they were able to perform tasks that required self-employment relatively easily. 29% of them rated their own abilities in that field as average, while 29% thought it was not at all difficult for them to work independently. Only 43% of students found the professional requirements imposed on them by the training site to be particularly high. The opinion of the young people also showed that students would like to report to their university lecturers about the knowledge they have acquired in the training place, which would allow them to pass on knowledge about a topic to their peers, thus acquiring important skills such as independent opinion formation, communication skills, educator approach, the existence of which is a competitive advantage in the labour market today.

1.3. Evaluation of the responses of university lecturers participating in dual training

The lecturers of the University of Dunaújváros were asked about their opinion about the performance and workload of the students participating in the dual training, the advantages of the dual training form, and how the current epidemiological situation affects the mentioned training. According to the lecturers students in dual training are fully able to meet the requirements imposed on them as they study with their peers in the traditional training order. They are concerned, that that dual training is a so-called “plus opportunity” for students, which has existed since the beginning of their studies, as they can participate in the daily life of a company from the very first semester, seeing how it works. Thanks to this, students can deepen the theoretical knowledge acquired at the university through practical examples, and their acquired labor market knowledge makes it easier to complete related courses, such as Business

Economics, Entrepreneurship, Labor Market Knowledge and Management. University lecturers, without exception, saw that the performance of students in dual training at the university was clearly positively influenced by regular practical training. However, better performance comes at a price: a student in dual education is more burdened than his or her peers in traditional undergraduate education, as these students must also work for the dual partner, complete the assignments there, and meet their university study obligations. Lecturers had to list in general some of the advantages that they thought were more worthwhile for a graduating high school student to choose the dual form of training rather than general education. In addition to the acquisition of technological knowledge, the most frequently repeated benefits were the possibility of gaining professional experience, cash benefits, the establishment of an employment relationship, and contact capital.

In the study, we were also curious about whether the COVID-19 epidemic affects dual formation. Based on the unanimous opinion of the respondents, it can be said that the current circumstances do not simplify the meeting of the expected requirements. However, they all agreed that this is a highly employer- and work-area-dependent problem.

For those students whose work area or tasks can be solved by “home office” type work, the training place will presumably provide an opportunity for further employment in this form. However, there are also areas where practical tasks (such as machine maintenance) partially or completely preclude working from home. In other fields, on the other hand, there is no significant difference in the place of work - for example, in the case of an IT student, working from home is fully feasible.

We also looked for an answer to the question of what problems the students might encounter in the current epidemiological situation along the practical expectations. Without exception, the lecturers highlighted the cases when the students could not stay with the machines, measuring instruments and equipment in the factories of the training partners as a result of the factory shutdown, so they were not able to perform these tasks either.

The last question to the lecturer colleagues sought suggestions for improvement, but with a specific focus on the current epidemiological situation. Respondents were of the same opinion when they stated that during this extraordinary period, both the students concerned and their peers in general training need to be flexibly assisted in the effective acquisition of the expected skills and competences.

1.4. Recommendations based on the study

Students in dual training should be allowed to share their practical experience gained at the training site with their peers as part of the practical training. Within the framework of the Scientific Student Circle Conference course, it is necessary to allow space for independent research in addition to online consultation. It is worth exploring the possibility of which courses can be taken online, thus helping to ensure that going to the institution does not mean a waste

of time for students. The possibility of digital education was brought to the surface by the current epidemiological situation, which worked within the framework of the University of Dunaújváros in accordance with our experience, and so therefore it would be useful to incorporate this method into education permanently. If education is provided in digital form, for students in dual training, it is a company-specific question whether those involved need to participate in face-to-face consultations with their mentor at their training partner, or from home thanks to the “home office” option. If the answer is yes, not only can students save on travel costs between home and training, but they also meet the requirements of an environmentally conscious lifestyle, gain time for further study and research, and reduce the potential for further spread of the virus in the event of a subsequent epidemic.

CONCLUSION

In the case of specifically practice-oriented and problem-solving training, attempts have been made in the United States and Australia to reduce the number of hours of frontal education since the second half of the 1990s (Harisim, Starr, Teles, Turoff 1995) and then from 2000 to digital education. forms specifically in dual training (Hart 2000, Gilding, Martino 2001: 201-215). The COVID-19 pandemic proved the viability of the experiments. The domestic legal background is available, and the dual training partners, students and university lecturers all find it useful and want to finalize this good practice.

REFERENCES

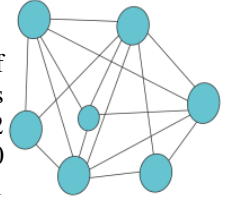
- Berács, J. (2017): A duális képzés modelljei, hazai helyzete (= The Models of Dual Training, and its Domestic Situation). In: Berács, J. – Derényi, A. – Kádár-Csoboth, P. – Kováts, G. – Polónyi, I. – Temesi, J. (2017) Magyar Felsőoktatás 2016. Stratégiai helyzetértékelés (=Hungarian Higher Education 2016. Strategic situation assessment) . Budapest, BCE-NFKK.
- Gilding, A., Martino, J. (2001): Learning about Online Learning in a Dual Sector University: Reflections, Issues and Challenges. <https://eric.ed.gov/?id=ED467937> (Accessed: 14 June 2020.)
- Graf, L., Powell, J., Fortwengel, J., Bernhard, N. (2014): Made only in Germany? Internationalization and Transfer of Dual Study Programs. Conference Transcript History of Vocational Education and Training (VET): Cases, Concepts and Challenges International Research Conference University of Zurich in cooperation with the University of Potsdam September 8th and 9th 2014.
- Harisim, L., Starr, R.H., Teles, L., Turoff, M. (1995): Learning Networks: A Field Guide to Teaching and Learning Online. Cambridge, Mass: The MIT Press.
- Hart, G. (2000): Online Learning. Melbourne: Global Education.

Szabó, G. (1997): A duális képzés rendszere és a projekt orientált képzés kapcsolata (= The Relationship between the Dual Training System and Project-oriented Training). Kandó Kálmán Műszaki Főiskola.

A Dunaújvárosi Egyetem Duális Képzési Központja Ügyrendje (=Rules of Procedure of the Dual Training Center of the University of Dunaújváros).

http://www.uniduna.hu/ervenyes-szabalyzatok-due/%C3%BCgyrendek/708-u-20_du%C3%A1lis_k%C3%A9pz%C3%A9si_k%C3%B6zpont_%C3%BCgyrendje_20190625/file ((Accessed: 14 June 2020.)

A Contemporary Management Practice: Mindfulness in the Work Settings^a

Fatma YESILKUS¹

Onur Basar OZBOZKURT²

Manuscript information:

Received: October 28, 2020

Accepted: November 1, 2020

Author 1

Corresponding Author, PhD
Student, Toros University,
TURKEY.

E-mail: fbyesilkus@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7749-9562

Author 2

Assoc. Prof. Dr.,
Tarsus University, TURKEY
E-mail:

onurozbozkurt@tarsus.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-2325-2433

Abstract

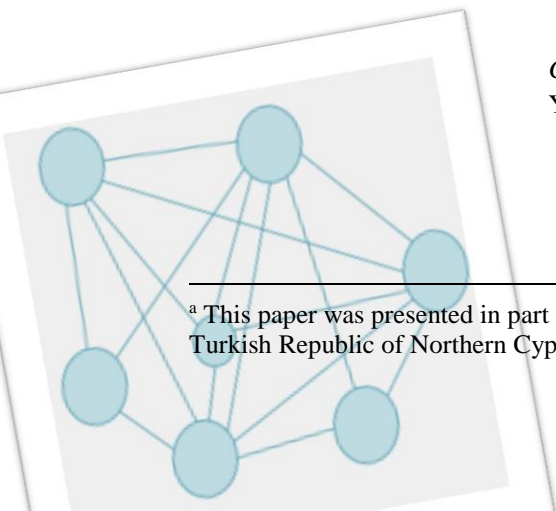
In recent years, the concept of mindfulness has become more salient in organizations that concern about the impact of the constant unpredictable change on the well-being and performance of employees. Mindfulness in organizations refers to the degree to which employees are mindful and aware in their workplace and is a practicable strategy to encourage employee performance and noteworthy organizational efficiency. It occurs when promoting awareness of vision, goals, and values of the organizations, integrating organization vision with the executive team, interacting regardfully and mindfully with internal and external customers, identifying the fundamental problems facing the organization, and creating an environment where employees interconnected each other and their voice is equally valued. In this respect, for organizations, mindfulness has a myriad of benefits that contain empathy and greater acceptance of colleagues, resiliency (response flexibility), improved working memory and task performance, increased self-determination, and more accurate affective forecasting (gut feelings). Therefore, the current study was carried out to understand the contributions of mindfulness to help both employees and managers for improving their core competencies in accordance with organizational efficiency and effectiveness and aimed at exploring the necessity of integrating mindfulness in the work settings as a contemporary management practice.

Anahtar Kelimeler: Mindfulness, Awareness, Mindful Organizing, Contemporary Management.

Cite as:

Yesilkus, F. & Ozborkurt, O. B.(2020). A Contemporary Management Practice: Mindfulness In The Work Settings. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 145 – 158

^a This paper was presented in part at the International Online Conference on Economics & Social Sciences, Kyrenia, Turkish Republic of Northern Cyprus, held on September 8-9, 2020.

INTRODUCTION

Organizations cope with the pressure to adapt and perform to constant unpredictable change, employees' stress, and direct or indirect costs to the organizations. In this sense, mindfulness becomes more salient since it is a noticeable strategy to manage and reduce stress and has benefits such as attention, cognition, and wellbeing (Bowers, 2018: 5). In other words, an increasing number of organizations are turning towards the phenomenon of mindfulness which commonly involves more awareness meditation as a fundamental approach. It is a various set of objectives in terms of enhancing employee wellbeing and emotional intelligence (gut feelings), reducing stress, and increasing performance (Reb and Choi, 2014: 1-2).

Mindfulness is explained as a non-reactive, moment-to-moment, and non-judgmental consciousness situation. It includes consciously paying one's attention to the present time in a non-reactive method (Brooker et al., 2013: 123). Mindfulness has a positively impact on performance indirectly through increasing levels of work engagement and psychological wellbeing and it is also a key to reduce stress and behavioral problems of employees (Coo- Calcagni, 2020: 10-26). Additionally, it significantly improves self-compassion and develops deeper connections, empathy, and work satisfaction (Penque, 2019: 40).

From this point of view, the study aims to examine the potential effect of mindfulness on employees, assess its benefits, support organizations at all stages of the mindfulness, and roll out mindfulness in the work settings as a contemporary management practice. Also, the present study will pilot for future research to understand what the best methods may be to boost mindfulness, wellbeing, employee resilience, and reduce the stress in the work settings. In this sense, we focus primarily on the definition of mindfulness and its applications, reveal the benefits of mindfulness, and how to increase mindfulness in the work settings.

Mindfulness

The phenomenon of mindfulness has gained more attention especially in psychological studies (Arendt et al., 2019: 1) and is a fringe subject of scientific research for psychotherapy, a way of collective wellbeing, substantially adopted educational practices, and a guide to building more resilient employees (Van Dam et al., 2018: 36). Rooted in Buddhist philosophy, the term mindfulness (Glomb et al., 2011: 117; Drain, 2018: 1) is an English translation of the Pali word (Siegel et al., 2009: 2) derived from the term "*Sati*". *Sati* links the aspects of attention, remembering, and awareness that are conducted with acceptance, friendliness, non-judgment, and kindness to oneself and other people (Passmore, 2019: 105). These key elements are central to mindfulness as integrating them to distinguish between mindfulness and other related states (Drain, 2018: 2).

Mindfulness is supposed to have a myriad of effects on human behavior and functioning (Brown et al., 2007: 211) and refers to an inherent human capacity that consists of open-minded consciousness and enrollment of intrinsic and extrinsic experiences, present-oriented awareness, and pre-conceptual information processing (Kelemen et al., 2020: 1814-1815). It is also defined as a method that aims to an equal number of observations of reality in the present without a judgmental behavior and with full acceptance and openness (Vásquez-Dextre, 2016:

42). Regarding these definitions, Table 1 demonstrates a large number of studies have been conducted related to conceptualization about the mindfulness phenomenon.

Table 1. The Systematic Literature Review of Mindfulness Phenomenon

Year	Author/s	Title	Source	Definition
1989	Langer	Mindfulness	Addison Wesley Longman	"Mindfulness is a flexible state of mind in which actively engaged in the present, noticing new things and sensitive to context, with an open, non-judgmental orientation to experience."
1996	Trunnell	Mindfulness and People with Stomas	Journal of WOCN	"Mindfulness is defined as being fully awake and is characterized as being non-judging, having a beginner's mind, being trusting, non-striving, accepting, and letting go."
1997	Langer	The Power of Mindful Learning	Addison-Wesley	"Mindfulness is a psychological state in which individuals engage in active information processing while performing their current tasks such that they are actively analyzing, categorizing, and making distinctions in data."
2003	Brown and Ryan	The Benefits of Being Present: Mindfulness and Its Role in Psychological Wellbeing	Journal of Personality and Social Psychology	"Mindfulness is an attribute of consciousness long believed to promote wellbeing."
2003	Kabat-Zinn	Mindfulness-Based Interventions in Context: Past, Present, and Future	Clinical Psychology: Science and Practice	"...mindfulness is the awareness that emerges through paying attention on purpose, in the present moment, and nonjudgmentally to the unfolding of experience moment by moment."
2005	Krieger	Shared Mindfulness in Cockpit Crisis Situation	Journal of Business Communication	"...mindfulness is both riveted to attention by the novelty of a situation while simultaneously distracted by its immediateness, intensity, and pervasiveness."
2006	Argote	Introduction to Mindfulness	Organization Science	"...mindfulness is conceived as involving attentiveness and the ability to respond flexibly to contextual cues."
2010	Dane	Paying Attention to Mindfulness and Its Effects on Task Performance in the Workplace	Journal of Management	"...it as a state of consciousness in which attention is focused on present-moment phenomena occurring both externally and internally".
2011	Davis and Hayes	What are the Benefits of Mindfulness? A Practice Review of Psychotherapy-Related Research	Psychotherapy	"...mindfulness is defined as a moment-to-moment awareness of one's experience without judgment."
2015	Shapiro et al.	What is Mindfulness, and Why Should Organizations Care About It?	In Mindfulness in Organizations: Foundations, Research, and Applications	"Mindfulness is fundamentally a way of being; it is a way of inhabiting our bodies, our minds, and our moment-by-moment experience."
2016	Sutcliffe et al.	Mindfulness in Organizations: A Cross-Level Review	Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior	"...it is the observation that mindfulness as a particular state of consciousness—one in which an individual focuses attention on present-moment events."
2017	Rodrigues et al.	Mindfulness in Mood and Anxiety Disorders: A Review of the Literature.	Trends in Psychiatry and Psychotherapy	"Mindfulness can be described as a process of sustained attention and awareness toward present-moment sensations and experiences with a nonjudgmental stance."
2019	Arendt et al.	Mindfulness and Leadership: Communication as a Behavioral Correlate of Leader Mindfulness and Its Effect on Follower Satisfaction	Frontiers in Psychology	"...mindfulness means fully paying attention to what is happening in the present moment, both to internal (i.e., emotions and thoughts) and external stimuli with an open, non-judging attitude."
2020	Sanyal and Ring	Integrating Mindfulness into Leadership Development	Journal of Management Education	"Mindfulness can be understood as a mental state achieved by focusing one's awareness on the present moment, while calmly acknowledging and non-judgmentally accepting feelings and thoughts."
2020	Behringer	Practical Uses of Mindfulness During Organizational Change	Master of Science in Organizational Dynamics Theses.	"...mindfulness is defined as being fully aware in the present moment..."

Source: Created by the authors

The Components of Mindfulness

Mindfulness is paying more attention to the purpose, present experience, and non-judgment behavior (Kabat-Zinn, 1994: 4) and symbolizes the three axioms of mindfulness such as “on purpose” or “intention”, attention, and attitude. In this respect, Figure 1 shows below the fundamental components of the mindfulness phenomenon.

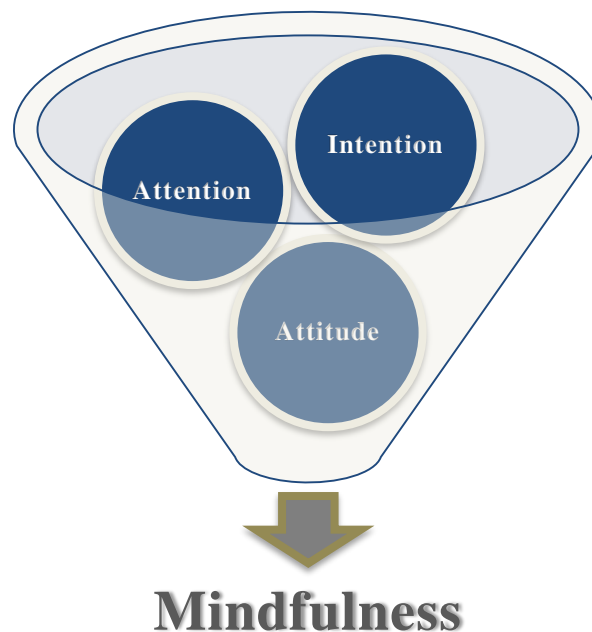

Figure 1. The Three Axioms of Mindfulness

As illustrated in Figure 1, intentions are adopted as dynamic and evolving, which permits them to transform and improve with extensive practices, insight, and awareness. The classification of intention as a core element of mindfulness is pivotal to comprehend the process as a whole and often addresses in the contemporary explanations. Besides, paying attention reflects to observe the acts of individuals' moment-to-moment and intrinsic and extrinsic experiences. Namely, it refers to eliminate all the methods of clarifying experience and assist to experience itself, as it presents itself in the here and now. Furthermore, it is vital to make the attitudinal quality of attention explicit and learn to attend to their own intrinsic and extrinsic experiences, without interpretation or evaluation, and practice acceptance (Shapiro et al, 2015: 3-5).

On the other hand, Dorjee (2010: 153-157) argues that mindfulness also consists of ethical discernment and wholesome emotions in addition to intention, attention, and attitude. Considerably, ethical discernment is an intercorrelated and inseparable component of evolvement and operation of mindfulness and refers to identify negative mental behaviors and patterns and alter them through the employment of other various mental faculties. Wholesome emotions are one of the fundamental factors in mindfulness and its application and a type of learning to relate to experiences in an open and accepting way.

Mindfulness in the Work Settings

Whilst mindfulness is linked to self-compassion in psychotherapy (Germer and Neff, 2019: 1), interest in mindfulness within work settings has increased exponentially over recent years (Vogus and Sutcliffe, 2012: 722; Hülshager et al., 2018: 261) and many organizations have begun to present a different type of mindfulness-based/infused training to their internal customers, namely employees. In this sense, mindfulness addresses critical issues that organizations and their employees face with multi-tasking, attention overload, and stress factors from complicated work systems and 24/7 connectivity (Reb et al., 2020: 3).

Although mindfulness is possible for individuals, it is also an integrated structure within and across the team members. It represents that multi-level concept, associated with benefits for the team members as well as for the organization as a whole, and employees may be trained relationally and socially in addition to contemplation and meditation in mindfulness strategy. When mindfulness is shared as a social practice in the organization and it permeates processes, routines, and work practices across the teams, then the organization transforms more resilient and operates more sustainably (mindfulnessinschools.org, Retrieved: 01.09.2020). Mindfulness is theorized in instrumental concepts to the degree that employees are concentrated more on improving individual performance and wellbeing through mindful thought and behavior and enhancing organizational success, performance, sustainability, and efficiency (Badham and King, 2019: 3).

Since an increasing number of organizations, today perform in a fast-paced business environment (Douglas, 2017: 5) and reacting to unpredictable constant change appears to be an essential norm. In this respect, mindfulness advances a phenomenon to the present that is more comprehensive and distinctive and it contributes the opportunity to “slow down” and manage the full range of experiences as they truly are (Marianetti and Passmore, 2010: 190). Indeed, it is attractive in moments of interior stillness that form opportunities to step out of this overwhelming flow, enhance and clarity of thought, resume the flow, recover the composure, and observe and pursue them with harmony (Passmore, 2009: 4).

Mindfulness in the work settings is concentrated more on a lucid apprehension of rising threats and on elements that interfere with such comprehension (Williams and Kabat-Zinn, 2011: 33; Gebauer, 2013: 205). Organizations that faced with the potential contingencies may spend (1) more time identifying the lack of the system, (2) more time standing the urge to clarify thinking about the world, (3) more time observing procedures and their implications, (4) more time enhancing resilience to operate unpredicted situations, and (5) more time determining local expertise and achieving an environment of deference to those experts (Weick and Sutcliffe, 2006: 515-516).

On the other hand, due to increasing and changing demands and challenges in the business environment, high-stress levels of employees may end up with decreased creativity, effectiveness, and efficiency in both employees and work settings' morale. Combined, these factors may cause decreased productivity and increased employee burnout and absenteeism (www.mindfulnessinstitute.ca, Retrieved: 30.08.2020). In this frame, mindfulness serves the

eventual to reduce work stress between employees who struggle with difficult and challenging work conditions. More mindful employees take part in the present moment, which separates them from the future and focuses their attention on the problems and issues at hand. Therefore, it maintains a clearly different perspective on personal resources for inclusion job resources and demands (Grover et al., 2017: 7-9). In other words, employees learn to step back from stressful situations rather than engaging in habitual negative thoughts and worrying behavior that escalate the stressful situation and develop their inner resources to take better care of themselves (Kent and McGuire, 2017: 16). Also, they appraise demands as less threatening and decrease work-related strain (Hansen, 2016: 9).

From this point of view, employees who practice mindfulness may have more extrinsic awareness, modest and realistic in the work settings; be more accepting and selfless of their work situation; have more optimistic interpersonal relations at work; be less worried about wealth and material acquisition; enjoy their work more and be more likely to derive meaning in life from more sources than just work; have a more intrinsic and fair evaluation; be better able to handle and stay calm in tough situations; be more likely to practice work conditions as challenges than threats, and be more adaptive in the workplace (Hunter and McCormick, 2008: 4). Considerably, mindful employees have a better understanding of the goals related to the organization; make that him/her to gain some interest, and keen involvement in the work setting in addition to aware them of the context and perspective of actions (Langer and Moldoveanu, 2000: 2).

Cultivating Mindfulness in the Work Settings

Mindfulness interrogates the stability, predictability, and rationality of the systems and looks for recent methods to cope with the unpredictable constant change, cognitive biases, irrationality, and impermanence. Thus, enhancing mindfulness pushes executive managers to reconsider principal wisdom about organizing as well as the role of leadership and management (Gebauer, 2013: 207). In this sense, Figure 2 offers strategies on how to increase mindfulness at work.

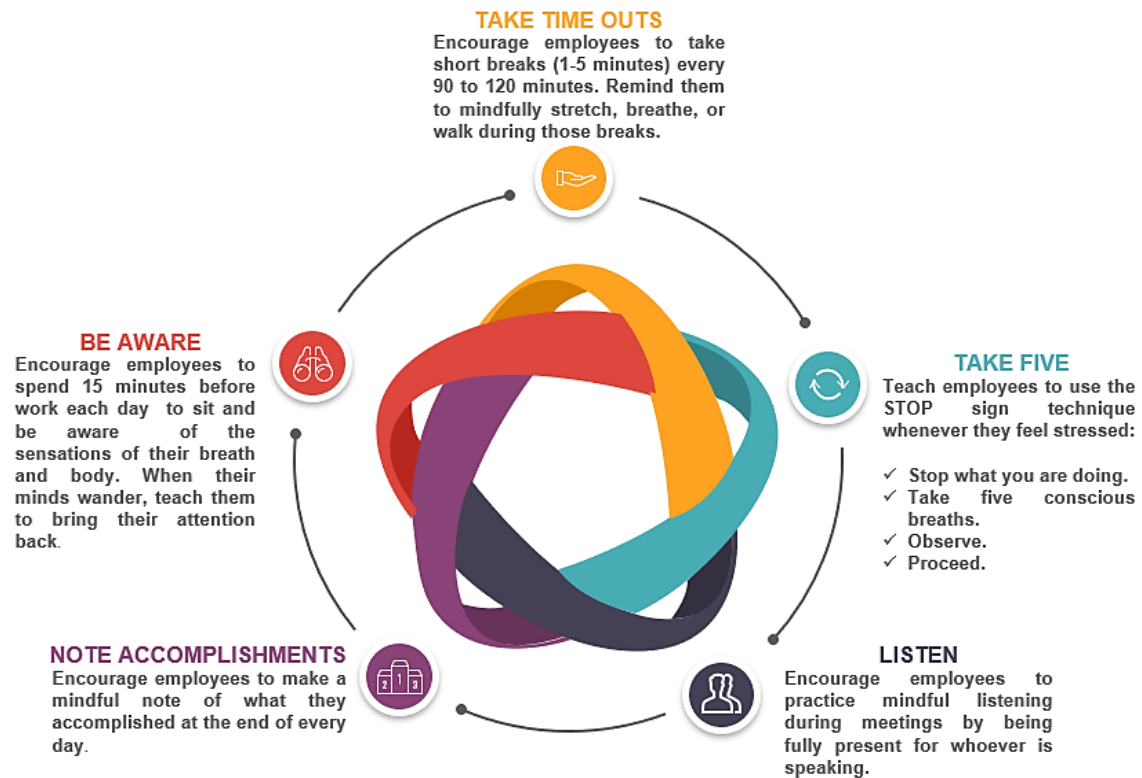

Figure 2. The Methods of Increasing Mindfulness Strategies

Source: Schaufenbuel (2014: 6).

As shown in Figure 2, taking some time to refresh and relax in between projects and tasks is important to focus workflow in the work settings (www.hrtechnologist.com, Retrieved: 01.09.2020). “*The STOP Technique*” is a mindfulness-based practice designed to help you defuse stress at the moment. Taking a brief pause -even for less than one minute- can help to gain perspective and determine the best possible action that takes next (thewellnesssociety.org, Retrieved: 01.09.2020). The enhanced listening capacity of employees by the managers creates an environment that clearer decision making and higher productivity. Active listening also enhances communication and collaboration and reduces interpersonal conflict (Ribera and Guillen, 2014: 25-29). Also, recognizing employees who receive strong performance, celebrating milestones, and strengthening bonds by publicly acknowledging is the strategy to boost mindfulness (www.finextra.com, Retrieved: 01.09.2020). Since mindfulness is the consciousness that occurs paying attention to purpose with the practice of breathing, employees need to relax to cope with stress in the work settings (Ahern, 2009: 1). In addition to these strategies, Forbes Coaches Council recommends more strategies to increase mindfulness in the work settings as have shown in Table 2.

Table 2. Creating Mindfulness in the Work Settings

Starting a conversation about mindfulness	Mindfulness may be a scary concept to the unaware employees. Employees generally may not figure out that mindfulness may be connected through a multitude of ways. Starting an effective conversation in which other team members reveal the methods that work for them may help employees struggling with the phenomenon interiorize and solve the concept.
Leading by example	A lack of mindfulness in departments, teams, or organizations as a whole is a clear expression of lack of value clarity. Mindfulness does not desire or demand. It permits, and through its acceptance, attracts others to value and practice.
Looking at the response from another's point of view	Thinking about the acts from another colleague's point of view and considering their thought are the best way to create a mindful organization. This is a key alone that may go a long way toward creating a mindful environment in the work settings.
Challenging questions	Asking difficult questions to employees by leaders who want to affect their team to think bigger is a crucial element for employees' mindfulness, acts, and thoughts.
Teaching mindfulness practices to employees	Giving employees some basic mindfulness instruments may help them become more conscious about their feelings and accurate reaction to emotions, more present listening and communicating, more observant of their inside and outside worlds, and raising the overall level of awareness.
Leading with an emotional connection	To truly comprehend the gut feelings for employees and their efforts, and form an emotional unity to support them handle the challenges, reconnect the team together, and manage their emotional blocks are one of the best practices to enhance employees' mindfulness.
Not being a micromanager	Adapting more mindfulness among team members begins by creating space and giving time for employees. Because stress is a crucial obstacle to be mindful and one of the most important stressors is being a micromanager.

Source: www.forbes.com, Retrieved: 02.09.2020.

CONCLUSION

Mindfulness, which refers to focus the acts in daily life, is constituted of various facets, such as non-reacting, acting with awareness, describing, observing, and non-judging experiences (Mäkiniemi and Heikkilä-Tammi, 2018: 20). Whilst mindfulness has an individual feature, it also has an impact on interpersonal attitude, quality of dyadic, and team members' relationships. Emotional and attentional processes inspired by mindfulness, such as reduced emotional reactivity and more permanent attention, may be crucial to comprehend the beneficial effects for relationships. In this regard, it has an impact on workplace practices that

dependent on leadership, effective working relationships, and teamwork (Good et al., 2015: 126-127).

Mindfulness is a technique of being conscious to see considerably whatever is occurring in people's life. It helps employees to recognize and step away from habitual, often unconscious emotional and physiological reactions to everyday events. It provides them with a scientifically researched approach to cultivating clarity, understanding, and insight. Practicing mindfulness permits employees to be completely present in their life and work, and enhance their quality of life (federation.edu.au, Retrieved: 03.09.2020). Additionally, it reduces stress and depression or improves working quality in the work settings (Goldin and Gross, 2010: 87; Weare, 2014: 2; Soysa and Wilcomb, 2015: 225; Ahmed et al., 2017: 28; Ghodspour et al., 2018: 216; La Torre, 2020: 1037; Pérez-Fuentes et al., 2020: 1859).

Since mindfulness enhances focus, positivity, and concentration among employees, executive managers should encourage employees to understand and apply mindfulness and communicate about mindfulness benefits in the work settings. To this end, they should concentrate more on arranging successful meetings, creating an enjoyable work environment, or getting closer relationships with employees. Considerably, employees that experience gratitude and mostly optimistic and positive outlook have an impact on more qualified working relationships, health, and wellbeing as well as creativity and overall quality of work.

Moreover, leaders should help employees to manage their work stress levels to benefit them and the organization alike. In this sense, determining the fundamental reason for employees' excessive stress may a key point to create a mindful organization. Because it is impossible to solve a contingency when leaders do not know what is causing that problem in the work settings. In this frame, leaders should try to figure out to reduce or prevent the work stress of employees by interiorizing mindfulness in the organizations. Thus, the work environment that facilitates problem-solving solutions, creative, and secures the mindful organization may seem as a leader in the given industry.

Since creativity and productivity boost when taking regular breaks during work, organizations should build a flexible workplace where employees can be more relax, tech-free, and get closer to colleagues instead of communicating in front of the computer. By fully disengaging from work, even if only for 15 minutes, represents employees are capable of being more alert, refreshed, and focused. Also, organizations may create a designated "quiet space" in which to meditate, refocus without the multitude of distractions and include flexible wall color, calming images or photos from nature, and optimistic and positive figures reflecting the mission of the organization.

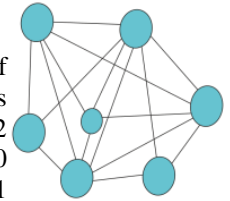
REFERENCES

- Ahern, H. M. (2009). Mindfulness-based stress reduction handbook. Dublin City University, 1-37.
- Ahmed, K., Trager, B., Rodwell, M., Foinding, L., & Lopez, C. (2017). A review of mindfulness research related to alleviating math and science anxiety. *Journal for Leadership and Instruction*, 16(2), 26-30.
- Arendt, J. F. W., Pircher-Verdorfer, A., & Kugler, K. G. (2019). Mindfulness and leadership: Communication as a behavioral correlate of leader mindfulness and its effect on follower satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 10(667), 1-16. doi:10.3389/fpsyg.2019.00667
- Argote, L. (2006). Introduction to mindfulness. *Organization Science*, 17(4), 501. doi:10.1287/orsc.1060.0199
- Badham, R., & King, E. (2019). Mindfulness at work: A critical re-view. *Organization*, 1-24. doi:10.1177/1350508419888897
- Behringer, A. M. A. (2020). Practical uses of mindfulness during organizational change. Master of Science in Organizational Dynamics Theses.
- Bowers, S. M. (2018). Mindfulness in the workplace: Mindful self-regulation. University of New Mexico, Doctoral Dissertation.
- Brooker, J., Julian, J., Webber, L., Chan, J., Shawyer, F., & Meadows, G. (2013). Evaluation of an occupational mindfulness program for staff employed in the disability sector in Australia. *Mindfulness*, 4(2), 122-136.
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 822-848. doi: 10.1037/0022-3514.84.4.822
- Brown, K. W., Ryan, R. M., & Creswell, J. D. (2007). Mindfulness: Theoretical foundations and evidence for its salutary effects. *Psychological Inquiry*, 18(4), 211-237.
- Coo-Calcagni, C. (2020). Can Mindfulness foster wellbeing and performance at work? A compendium of intervention studies. Doctoral Dissertation, Universitat Jaume I.
- Dane, E. (2010). Paying attention to mindfulness and its effects on task performance in the workplace. *Journal of Management*, 37(4), 997-1018. doi:10.1177/0149206310367948
- Davis, D. M., & Hayes, J. A. (2011). What are the benefits of mindfulness? A practice review of psychotherapy-related research. *Psychotherapy*, 48(2), 198-208. doi: 10.1037/a0022062
- Dorjee, D. (2010). Kinds and dimensions of mindfulness: Why it is important to distinguish them. *Mindfulness*, 1(3), 152-160. doi:10.1007/s12671-010-0016-3
- Douglas, C. (2017). Adapting to organisational culture: A staged adaptation model. Doctoral Dissertation. 1-236.
- Drain, L. A. (2018). Mindfulness in the workplace. 1-16. Retrieved: <https://pdfs.semanticscholar.org/ffdd/3952e82b77c2c9cfc94b5d89d4b994ab3ab7.pdf>
- Gebauer, A. (2013). Mindful organizing as a paradigm to develop managers. *Journal of Management Education*, 37(2), 203-228.

- Germer, C. & Neff, K. D. (2019). Mindful self-compassion (MSC). In I. Itvzan (ed.) *The handbook of mindfulness-based programs: Every established intervention, from medicine to education*, pp. 357-367. London: Routledge.
- Ghodspour, Z., Najafi, M., & Rahimian Boogar, I. (2018). Effectiveness of mindfulness-based cognitive therapy on psychological aspects of quality of life, depression, anxiety, and stress among patients with multiple sclerosis. *Practice in Clinical Psychology*, 6(4), 215-222.
- Glomb, T. M., Duffy, M. K., Bono, J. E., & Yang, T. (2011). Mindfulness at work. *In Research in Personnel and Human Resources Management*, 30, 115-157. doi:10.1108/S0742-7301(2011)0000030005
- Goldin, P. R., & Gross, J. J. (2010). Effects of mindfulness-based stress reduction (MBSR) on emotion regulation in social anxiety disorder. *Emotion*, 10(1), 83-91. doi: 10.1037/a0018441
- Good, D. J., Lyddy, C. J., Glomb, T. M., Bono, J. E., Brown, K. W., Duffy, M. K., Baer, R. A., Brewer, J. A. & Lazar, S. W. (2015). Contemplating mindfulness at work. *Journal of Management*, 42(1), 114-142. doi:10.1177/0149206315617003
- Grover, S. L., Teo, S. T., Pick, D., & Roche, M. (2017). Mindfulness as a personal resource to reduce work stress in the job demands-resources model. *Stress and Health*, 33(4), 426-436.
- Hansen, E. (2016). The effects of mindfulness on work-related stress, wellbeing, recovery quality, and employee resilience. University of Canterbury, Master Thesis.
- Hunter, J., & McCormick, D. W. (2008). Mindfulness in the workplace: An exploratory study. In SE Newell (Facilitator), Weickian Ideas. Symposium conducted at the annual meeting of the Academy of Management, 1-33.
- Hülshager, U. R., Walkowiak, A., & Thommes, M. S. (2018). How can mindfulness be promoted? Workload and recovery experiences as antecedents of daily fluctuations in mindfulness. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 91(2), 261-284. doi: 10.1111/joop.12206
- Kabat-Zinn, J. (1994). *Wherever you go, there you are: Mindfulness meditation in everyday life*. New York: Hyperion.
- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based interventions in context: past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 144-156.
- Kelemen, P., Born, E., & Ondráček, T. (2020). Theorizing on the connection between organizational and individual mindfulness. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 1813–1829. doi:10.1080/1331677x.2020.1761417
- Kent, P., & McGuire, S. (2017). Mindfulness in the workplace. Sligo University Hospital, 1-61.
- Krieger, J. (2005). Shared mindfulness in cockpit crisis situation. *Journal of Business Communication*, 42(2), 135-167.
- La Torre, G., Raffone, A., Peruzzo, M., Calabrese, L., Cocchiara, R. A., D'Egidio, V., Leggieri, P. F., Dorelli, B. Zaffina, S. & Mannocci, A. (2020). Yoga and mindfulness as a tool for influencing affectivity, anxiety, mental health, and stress among healthcare workers: Results of a single-arm clinical trial. *Journal of Clinical Medicine*, 9(4), 1037-1050. doi: 10.3390/jcm9041037
- Langer, E. J. (1989). *Mindfulness*. Addison Wesley Longman.

- Langer, E. J. (1997). *The power of mindful learning*. Reading, MA: Addison-Wesley
- Langer, E. J., & Moldoveanu, M. (2000). The construct of mindfulness. *Journal of Social Issues*, 56(1), 1–9. doi:10.1111/0022-4537.00148
- Mäkineniemi, J. P., & Heikkilä-Tammi, K. (2018). Promoting sustainability: The effects of workplace mindfulness training. *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*, 23(1), 20-28.
- Marianetti, O., & Passmore, J. (2010). Mindfulness at work: Paying attention to enhance well-being and performance. *Oxford Handbook of Positive Psychology and Work*, 189-200.
- Passmore, J. (2009). Mindfulness at work and in coaching. In Danish Psychology Society Conference, Copenhagen, Denmark.
- Passmore, J. (2019). Mindfulness in organizations (part 1): A critical literature review. *Industrial and Commercial Training*, 51(2), 104-113. Doi: 10.1108/ICT-CAD07-CAD2018-CAD0063
- Penque, S. (2019). Mindfulness to promote nurses' wellbeing. *Nursing Management*, 50(5), 38-44. doi:10.1097/01.numa.0000557621.42684.c4
- Pérez-Fuentes, M. D. C., Molero-Jurado, M. D. M., Mercader Rubio, I., Soriano Sánchez, J. G., & Gázquez Linares, J. J. (2020). Mindfulness for preventing psychosocial risks in the workplace: A systematic review and meta-analysis. *Applied Sciences*, 10(5), 1851-1862. doi:10.3390/app10051851
- Reb, J., & Choi, E. (2014). Mindfulness in organizations. The Psychology of Meditation, Research Collection Lee Kong Chian School of Business, 1-32.
- Reb, J., Allen, T., & Vogus, T. J. (2020). Mindfulness arrives at work: Deepening our understanding of mindfulness in organizations. Organizational Behavior and Human Decision Processes, Research Collection Lee Kong Chian School of Business, 1-28.
- Ribera, A., & Guillen, J. L. (2014). Mindfulness: Multiply productivity through undivided attention. *Competencies for Positive Impact*, 20, 23-31.
- Rodrigues, M. F., Nardi, A. E., & Levitan, M. (2017). Mindfulness in mood and anxiety disorders: a review of the literature. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy*, 39(3), 207-215. doi:10.1590/2237-6089-2016-0051
- Sanyal, C., & Rigg, C. (2020). Integrating mindfulness into leadership development. *Journal of Management Education*, 1-22. doi: 10.1177/1052562920934040
- Schaufenbuel, K. (2014). Bringing mindfulness to the workplace. UNC Kenan-Flagler Business School, 1-13.
- Shapiro, S. L., Wang, M. C., & Peltason, E. H. (2015). What is mindfulness, and why should organizations care about it. In *Mindfulness in Organizations: Foundations, Research, and Applications*, 17-41.
- Siegel, R. D., Germer, C. K., & Olendzki, A. (2009). Mindfulness: What is it? Where did it come from?. In *Clinical Handbook of Mindfulness*, 17-35.

- Soysa, C. K., & Wilcomb, C. J. (2015). Mindfulness, self-compassion, self-efficacy, and gender as predictors of depression, anxiety, stress, and wellbeing. *Mindfulness*, 6(2), 217-226. doi: 10.1007/s12671-013-0247-1
- Sutcliffe, K. M., Vogus, T. J., & Dane, E. (2016). Mindfulness in organizations: A cross-level review. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 3(1), 55-81. doi:10.1146/annurev-orgpsych-041015-062531
- Trunnell, E. (1996). Mindfulness and people with stomas. *Journal of WOCN*, 23(1), 38-45. doi:10.1016/s1071-5754(96)90115-1
- Van Dam, N. T., Van Vugt, M. K., Vago, D. R., Schmalzl, L., Saron, C. D., Olendzki, A., ... & Fox, K. C. (2018). Mind the hype: A critical evaluation and prescriptive agenda for research on mindfulness and meditation. *Perspectives on psychological science*, 13(1), 36-61.
- Vásquez-Dextre, E. R. (2016). Mindfulness: Conceptos generales, psicoterapia y aplicaciones clínicas. *Revista de Neuro-Psiquiatría*, 79(1), 42-51.
- Vogus, T. J., & Sutcliffe, K. M. (2012). Organizational mindfulness and mindful organizing: A Reconciliation and path forward. *Academy of Management Learning & Education*, 11(4), 722–735.
- Weare, K. (2014). Evidence for mindfulness: Impacts on the wellbeing and performance of school staff. *Mindfulness in Schools Project*, 1-23.
- Weick, K. E., & Sutcliffe, K. M. (2006). Mindfulness and the quality of organizational attention. *Organization Science*, 17(4), 514-524. doi:10.1287/orsc.1060.0196
- Williams, J. M. G., & Kabat-Zinn, J. (2011). Mindfulness: Diverse perspectives on its meaning, origins, and multiple applications at the intersection of science and dharma. *Contemporary Buddhism*, 12(1), 1-18.
- <http://www.mindfulnessinstitute.ca/mindfulness-workplace>, Retrieved: 30.08.2020.
- https://federation.edu.au/__data/assets/pdf_file/0004/348682/Mindfulness.pdf, Retrieved: 03.09.2020
- https://mindfulnessinschools.org/wp-content/uploads/2017/09/MI_Building-the-Case_v1.1_Oct16-1.pdf, Retrieved: 01.09.2020.
- <https://thewellnesssociety.org/wp-content/uploads/2019/02/STOP-Technique-PDF-1.pdf>, Retrieved: 01.09.2020
- <https://www.finextra.com/blogposting/16283/8-ways-to-recognize-small-accomplishments>, Retrieved: 01.09.2020.
- <https://www.forbes.com/sites/forbescoachescouncil/2018/07/19/14-simple-steps-to-encourage-mindfulness-in-your-workplace/#40c8071126e8>, Retrieved: 02.09.2020.
- <https://www.hrtechnologist.com/articles/culture/how-to-boost-workplace-mindfulness/>, Retrieved: 01.09.2020.

Arbitration and the Importance of the Arbitration Agreement

Kastriote VLAHNA¹

Drita KRASNIQI²

Bletrona KRASNIQI³

Dafina VLAHNA⁴

Manuscript information:

Received: October 24, 2020

Revised: November 11 2020

Accepted: November 13, 2020

Author 1

Ph.D.Cand., Asst. at University
“ Ukshin Hoti ”, Faculty of Law,
Prizren, KOSOVO

E-mail:

kastriote.vlahna@uni-prizren.com

Author 2

Assoc. Prof. Dr., Faculty of
Economy, University “ Ukshin
Hoti ”, Prizren, KOSOVO

E-mail: drita.krasniqi@uni-prizren.com

Author 3

MA, Faculty of Economy,
University “ Ukshin Hoti ”,
Prizren, KOSOVO

E-mail:

bletrona.krasniqi@hotmail.com

Author 4

MA, Faculty of Economy,
University “ Ukshin Hoti ”,
Prizren, KOSOVO

E-mail:

dafinaa_55@hotmail.com

Abstract

Dispute resolution through arbitration based on the prior alignment of the wills of the parties has long been known and has a long tradition. This specific way of resolving disputes has survived throughout this long time as a result of the trust that the parties have shown in it, presenting to the arbitration for resolution their disputes. The normative regulation of dispute resolution before international commercial arbitration in its current form is of modern times. As an alternative method of resolving disputes, arbitration manages to have recognition and implementation in both local and international society. Although it is said that resolving disputes in arbitration proceedings is the same as resolving disputes in regular courts, which puts into dilemma the conditions that must be met to begin resolving an issue in arbitration proceedings. One of these conditions is the arbitration agreement itself, which the parties themselves must establish an agreement to resolve their disputed issue through arbitration proceedings. Such a thing does not happen in the procedures conducted in the regular state courts, since in order to initiate the contentious issue in the regular court, only the plaintiff is enough to initiate the lawsuit and have a legal interest regarding the object of the lawsuit. The Arbitration Agreement is of special importance to the Arbitration Courts, which in case the parties are not created cannot resolve the issue in the arbitration procedure, since the parties themselves are the ones who with their agreement determine the essential elements of the arbitration procedure as well as themselves, the development of the case in arbitration proceedings.

Keywords: Arbitration; Arbitration Procedure; Arbitration agreement; The importance of the arbitration agreement; Validity of the arbitration agreement;

Cite as:

Vlahna, K., Krasniqi, D., Krasniqi, B., & Vlahna, D. (2020). Arbitration and the importance of the arbitration agreement. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 160 – 169

INTRODUCTION

Considering that the arbitration agreement is the essential clause of the development of the progress of a pre-arbitration procedure, **it therefore** began to address in more detail the importance of the arbitration agreement. For civil disputes, specifically from commercial law, it was a step towards the development of the Courts and the Laws on Arbitration, on which always lies the agreement that the parties create among themselves to find solutions to their dispute through arbitration.

Taking into account the arbitration agreement, the parties from the beginning of the conclusion of the main contract must announce that in case of dispute over the object of the main contract to enter into a second contract which contains the arbitration agreement, which in this case the case disputed in case it happens to be resolved through the arbitral tribunal. However, during the whole procedure, the parties to the agreement must take into account whether that agreement is valid, since if the agreement is considered invalid, then the arbitral award will be invalid. Regarding the invalidity of the agreement and the cases when an agreement can be considered invalid will be addressed in this paper.

I. Understanding of the Arbitration

Arbitration is an alternative mechanism for resolving disputes, widely used in developed countries, and is also available in Kosovo. Important reasons why businesses often select arbitration before appearing in regular state courts are speed, efficiency, party autonomy, and the ultimate nature of arbitration decisions. For this reason, the International Economic Chambers are the initiators of international economic arbitration, so IEC procedures are often used, today for international arbitration. Arbitration proceedings can be conducted in this way because they are considered useful to the purpose, provided that the parties are treated equally and given the opportunity to be heard.

The arbitration procedure begins on the date when the claim is accepted by the defense (defendant) unless the parties agree otherwise (Morina, 2015:183). So, the arbitration procedure regarding a certain dispute begins on the day when the request for the dispute to be submitted to the arbitration for settlement is accepted by the respondent.¹ In general, arbitration can be defined as a means of resolving a dispute between two parties by a decision given by a third party to natural or legal persons (Puto, 2010) (states) on the basis of which disputes arise between states. They try to regulate them through international arbitration.² Arbitration is first and foremost created on the basis of the agreement of the parties, since without the consent of both parties this in reality cannot be realized (Hetemi, 2007:471). At each stage of the proceedings, the arbitral tribunal may hold a hearing with witnesses to hear the experts and to enable the parties to express their views on the evidence. The arbitration procedure is markedly different from the judicial procedure, among other

¹ See: Law no. 02 / L-75; Kosovo Arbitration Law; Prishtina 2008; Article 18;

² International arbitration means the settlement of disputes between states by a decision given by one or more arbitrators or by a body chosen by the parties.

things, in contrast to its relation to the rules of procedure. For court proceedings, most of the rules are of an imperative nature (*ius cogens*) so that procedural law does not authorize the parties to determine by their agreement the rules by which the court will act (the principle of constitutionality and legality) (Musa, 2012:80). If an oral hearing is held, the arbitral tribunal shall be obliged to invite the parties to attend the hearing in a timely manner.³

The arbitral tribunal shall request from the parties all evidence which proves the allegations in the lawsuit or counterclaim. In order to resolve a certain dispute, the arbitral tribunal, with the utmost care, determines which evidence will be processed in the proceedings. It is more important to respect the principle of equality of arms in the arbitration proceedings during the elaboration of evidence where they should have an equal position. In order to obtain the necessary evidence, the arbitral tribunal may seek the assistance of the state courts in securing various decisions and for the elaboration of the evidence by the state court when these cannot be elaborated by the arbitral tribunal (Musa, 2012:84). Given that arbitration is an institution with a very long tradition and a great affirmation, which is growing, it is perfectly understandable that arbitration in legal theory can be explained and defined in different ways. Thus, we can say that there are many attempts to define arbitration.⁴ The expression "arbitration" can have at least two meanings, on the one hand with this term we mean the way, method or technique of resolving disputes, and on the other hand with it we mean the body or institution that resolves the dispute, respectively brings decision on the contentious issue.⁵ International trade arbitration can be defined as "a private method of resolving disputes, chosen by the parties themselves as an effective way to end disputes between them, without resorting to the courts of law. In addition to these abstract definitions which define arbitration as a way, method or technique for resolving disputes, in legal theory there are also many other abstract definitions which define arbitration as a body or institution that resolves disputes (Redfern & Hunter, 2004).

The same definition regarding the notion of arbitration is made by the current law in Albanian-speaking countries as follows: Arbitration is one of the most common and contemporary methods for resolving disputes that arise during operational developments in international trade. This is a private means of resolving conflicts based on the prior agreement of the parties to refer the eventual dispute to a private court. The procedure before the arbitral tribunal tends to be much faster than the same contentious case being referred to a national court to be tried, respectively. Regular courts usually have limited time, long and varied lists of cases that require more concentration and attention to judge a case which is a difficult situation. Although the arbitral tribunals must meet the requirements of natural justice and decide in accordance with the law they must and can approve procedures with flexibility and speed. Arbitration can be more expensive than litigation

³ Article 26 of the Rules of Arbitration under UNCTRAL Model Law.

⁴ The most important acts relating to the right to commercial arbitration are: the Geneva Protocol on Arbitration Clauses of 1923, the Geneva Convention on the Execution of Foreign Arbitration Decisions of 1927, the New York Convention on the Recognition and the execution of foreign arbitration awards of 1958, the European Convention on International Commercial Arbitration of 1961, the Washington Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Citizens of Other States of 1965, and the international model Model-Law on Arbitration. UNCITRAL international trader of 1985.

⁵ The European Convention on International Commercial Arbitration of 1961 in Article 1, paragraph 2, sub-b, provides for these two meanings.), but also before institutional arbitrations.

in a regular court, but traders agree with this procedure and agree in principle to stay in this procedure precisely to gain time and procedural simplicity. In addition, the costs of arbitration must usually be borne by the parties and are not taxable by the taxpayer.

I. 1. Arbitration agreement

The final arbitration agreement between the parties to the dispute is the basis of the arbitration procedure and the authorization of the arbitral tribunal. By concluding the arbitration agreement, the parties entrust the arbitral tribunal with a decision on the disputes which have been included in the arbitration agreement. The powers of the arbitral tribunal are limited by the arbitration contract. With an arbitration contract, the parties can determine the essential elements of the arbitration procedure themselves, so they can determine the material and procedural elements (Hetemi, 2007:427).

The necessary condition for entering the arbitration procedure is the arbitration clause. This stipulates that the parties in a legal case are not subject to due process of law, but to arbitration. In the event of an existing conflict, the parties may agree to adjudicate their dispute through arbitration. Under normal circumstances, arbitration clauses are part of the content of the contract. The arbitration clause contains information on whether all or only the legal disputes set out in it are adjudicated within the framework of arbitration. It also contains information about the composition of the arbitral tribunal, or on the basis of which the rule will be judged, as well as where the seat of the arbitral tribunal should be.

In international business relations, it is very logical to also determine in which language the arbitration procedure will take place. The arbitration clause must also contain the right applicable in this procedure.

The 2012 UNCITRAL⁶ Rules of Arbitration model arbitration clause has the following content:

Any dispute, dispute or claim arising out of or relating to this contract, or its breach, termination or invalidity, shall be settled by arbitration in accordance with the rules of UNCITRAL, where the parties shall have the following in mind:

- (a) The appointment authority is ... [name of institution or person];
- (b) The number of arbitrators is ... [one or three];
- (c) The place of arbitration shall be ... [city and country];
- (d) The language to be used in arbitration proceedings shall be.⁷

⁶ See: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf> (01/06/2016). I get on dt. 01.04.2015, time 17:12.

⁷ All disputes arising out of or in connection with this contract are ultimately settled under the Arbitration Rules of the International Chamber of Commerce, by one or more arbitrators appointed in accordance with the said Rules.

The validity of an arbitration clause depends on whether it is valid under national law. Applicable national law must be defined in accordance with the rules of private international law. The validity of an arbitration clause also depends on whether the contract is valid or if it was agreed in writing. If one of the parties complains against the validity of an arbitration clause, then according to the rule, the arbitrators are the ones who decide on the validity and competence (the so-called Competence-Competence).⁸ At the same time, the parties to the agreement on the implementation of the arbitration clause must be allowed to participate in the arbitration process. Also, if the parties have agreed to adjudicate their disputes within the framework of arbitration, then the courts are incompetent for such legal disputes. This lack of jurisdiction of the courts must be made valid by one of the participating parties at the beginning of the trial.⁹

I. 1. 1. The meaning and significance of the arbitration agreement

Arbitration agreement is the basis of arbitration because it expresses the consent of the will of the parties to entrust the arbitration with the resolution of their existing or future dispute. The agreement of the parties is a necessary condition for any resolution of disputes outside the state courts, therefore it is a necessary condition for resolving disputes through international commercial arbitrations. This agreement constitutes the legal basis for the constitution and functioning of arbitration, without which there is no arbitration. In the same vein are the words of a well-known arbitrator, who states that "of course, no arbitration is possible without its basis, the arbitration agreement." (Jan van den Berg, 1981:144). Thus, it is rightly stated that the basis for the procurement of arbitration competence and at the same time the basis for the submission of the competence of the regular state court, which would otherwise be competent to adjudicate the dispute, if this agreement did not exist. " Regarding the definition of the meaning of the agreement in the local and foreign legal doctrine, as well as in the national legislation and in the international acts that refer to the matter of arbitration, it is not insisted on a strict (rigorous) definition of the arbitration agreement (Petrović, 1998:493). So, there is no generally accepted definition of an arbitration agreement, and to date many definitions have been given, which are mainly based on some element of it.¹⁰ Therefore, the essence of the arbitration agreement lies in the fact that this is a legal-private contract of the parties with which they transfer the resolution of disputes to the jurisdiction of the arbitration, which decides instead of the state courts.¹¹

Definition of the arbitration agreement is made by the Kosovo Law on Arbitration, which according to him states that: "Arbitration Agreement" means the agreement reached between two or more persons, that some or all legal disputes, which have arisen or that may arise between them, shall be subject to arbitration. According to the European Arbitration Convention, "Arbitration

⁸ See Article 5 of the European Convention; Article 21 OF UNCITRAL Rules of Arbitration. In the context of the ICC arbitration proceedings, the International Court of Arbitration has an important role (see Article 8.3 of the ICC 2012 Arbitration Rules).

⁹ See: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf>. (01.06.2016). I get on dt. 01.04.2015, time 17:16;

¹⁰ Regarding the definition of arbitration agreement, see also: Geneva Protocol on 1923 arbitration clauses, Article 1, paragraph 1; EC for International Commercial Arbitration, Article 1, par. 2; UNCITRAL ML, Article 7, par. 1.

¹¹ See: Law no. 02 / L-75; Kosovo Arbitration Law; Prishtina 2008; Article 2.

Agreement" means either an arbitration clause in a contract or in an arbitration agreement, contract or arbitration agreement, which has been signed by the parties or contained in an exchange of letters, telegrams or communication. **With** correspondents and in relations between states whose laws do not require a written form for an arbitration agreement, any agreement concluded in the forms permitted by these laws.¹²

Therefore, we can define the arbitration agreement as a kind of agreement by which the contracting parties entrust the arbitration with the resolution of all disputes or any of the disputes that have arisen or may arise in the future from their legal relationship, provided that for these disputes the exclusive competence of the state courts shall not be provided.

I. 2. The validity of the arbitration agreement

If the parties wish to ensure that their arbitration clause is enforced, they shall ensure that this clause provides for the basic elements, in particular the purpose of arbitration, the institution of arbitration (if determined for institutional arbitration), the rules of arbitration, the number of arbitrators, the place of arbitration, and the language in which it will be used. Because there are many cases in which inexperienced businessmen or lawyers themselves draft contracts, some of the above-mentioned elements are often overlooked. There are also situations when the arbitration clause is compiled under pressure or fraud. In the first situation we are dealing with the "validity" of the arbitration clause¹³, and in the second with the "existence" of the arbitration clause. These two concepts are very similar to the concepts of invalidity, according to the Law on Obligations of Kosovo, in which the issue of "validity" of an arbitration clause would be parallel to that of "relative invalidity",¹⁴ and the issue of "existence" it is parallel to the "absolute invalidity" of the same law. The jurisdiction of an arbitral tribunal derives from the arbitration clause. Thus, any dilemma regarding the validity of that clause can provoke challenges of jurisdiction. Up to the invalidity of a clause can come as a result of:

1. non-determination or erroneous determination of the arbitral institution
2. non-determination or erroneous determination of arbitration rules
3. non-fulfillment of the condition for "writing"
4. non-arbitrariness of a case
5. Lack of willingness of the parties to arbitrate (also considered by some courts as the basis for defining an arbitration clause as non-existent).

¹² See: <http://www.eurallius.eu/pdf/multilateral-agreement/Konventa-Evropiane-e-Arbitrazhit-Nernternbetar-Tregtar.pdf>. Article 1.

¹³ See: Law no. 04 / L-077 of Kosovo Obligations Relations; Prishtina 2012. Article 97, paragraph 1; According to which article it is stated that: The contract is void when the party has entered into a disability to act, when during its conclusion there were defects in terms of the will of the parties, as well as when this is determined by this law or by special provision.

¹⁴ Yes there. Article 89, paragraph 1; According to which article it is stated that: Contract that is contrary to public order, imperative provisions, or morality of the company is null and void, if the purpose of the violated rule does not guide in any other sanction or if the law in the particular case does not predicts something else.

An arbitral tribunal usually does not begin to analyze in detail the arbitration agreement to see whether it meets all the prerequisites for validity, unless one of the parties challenges the tribunal's jurisdiction on the basis of an invalid arbitration clause. For this reason, this concept is very similar to that of "relative invalidity" which we encounter in the Law on Obligations of Kosovo, where this issue can be raised only at the request of one of the parties.¹⁵ If the jurisdiction of the tribunal is challenged on the basis of an invalid clause for arbitration,¹⁶ then it is the duty of the tribunal to decide whether there is jurisdiction or not, based on the principle of "competence-competence",¹⁷ arbitral tribunal to decide on cases relating to the validity of an arbitration clause.

II. The importance of the validity of the arbitration agreement in making an arbitral award

The agreement of the parties is a necessary condition for any resolution of disputes outside the state courts, therefore it is a necessary condition for resolving disputes through international commercial arbitrations. This agreement constitutes the legal basis for the constitution and functioning of arbitration, without which there is no arbitration. In the same vein are the words of a well-known arbitration commentator, who states that "of course, no arbitration is possible without its basis, the arbitration agreement." (Jan van den Berg, 1981:144)

If the arbitral proceedings take a decision which does not have a valid agreement of the parties from the beginning when the parties have established the agreement, then the decision may be revoked by the court if the arbitration agreement is proved to be invalid under the law for which the parties have submitted it either according to the law in force at the moment.¹⁸ Giving up can also be avoided if there is no valid reference because it is only a valid reference which gives jurisdiction to the arbitrator.¹⁹ The validity of the agreement must be tested in accordance with the law to which the parties have submitted it. When there is no such indicator, the validity will be examined according to the law in force at the moment. This of course means the law of the place where the contract was done.

II.1. The components of a valid arbitration agreement

To form a valid arbitration agreement between the parties, all essential ingredients must be tested. A business contract, lease or other written contract may contain an arbitration clause. Using such

¹⁵ See: Law no. 04 / L-077 of Kosovo Obligations Relations; Prishtina 2012. Article 89, paragraph 1;

¹⁶ See: UNCITRAL Model Law, Article 8 (2);

¹⁷ See: Law 02 / L-75; Kosovo Arbitration Law; Prishtina 2008; (Article 14); According to which it is stated that: The arbitral tribunal decides on the validity of the arbitration agreement and whether it is competent to resolve the dispute which has been submitted to it. In this context, the arbitration clause, which is part of a contract, is treated as a separate and independent contract.

¹⁸ See: 1996 Arbitration Act. Article 34, subparagraphs (ii) of point (a);

¹⁹ Haran Sharan Khemka v. Achint Chemicals, (2005) 2 RAJ 463. State of UP v. Allied Constructions, Supra note 21;

a clause, the parties to the contract agree to arbitrate any future dispute. As with any clause, all parties must agree to its use in the contract before the contract is signed. Given the specifics of the arbitration agreement and relying on the prevailing views in legal theory, which are also recognized by international commercial arbitration law, we can conclude that there are four basic conditions for the validity (validity) of the agreement on arbitration, and they are:

1. Arbitration of the dispute;
2. The ability of the parties to enter into an arbitration agreement;
3. The form of the arbitration agreement and
4. The content of the arbitration agreement (substantive requirements for the validity of the arbitration agreement) (Knežević, 1999:39).

II. 1.1. Mutual consent of the parties

A reference to a contract with a document containing an arbitration clause constitutes an arbitration agreement provided that the contract is in writing and the reference is such as to make that clause a part of the contract.

The consent of the parties is the basic requirement for the arbitration agreement. Their intention to appear in arbitration must undoubtedly arise from the agreement. The New York Convention (Article II. 1) requires that the parties to the agreement "undertake to submit to arbitration" their disputes.

This expression means:²⁰

- The agreement must contain an obligation, rather than a permissive one, the enterprise, and
- The agreement must provide arbitration, instead of another dispute settlement process.

The agreement must originate from the free will of the parties. Therefore, if one of them acted out of error or as a result of fraud, coercion or unfair influence, there was no real consent and the agreement to arbitrate is not valid.²¹

II. 2. Non-existence or invalidity of the arbitration agreement

The jurisdiction of each international commercial arbitral tribunal derives from the agreement of the parties on arbitration, therefore, the question of the existence and validity of such an agreement is a matter of great practical importance at the stage of judicial review of the arbitral award. The arbitration agreement is treated as an independent agreement in relation to the contract in which it is included, and that the termination of this agreement, in general, does not depend on the nullity of the main contract. However, both the main contract and the arbitration agreement may be affected by the same defect. Therefore, in cases where the cause of the nullity

²⁰ See: New York Convention (Article II. 1);

²¹ See: Law no. 02 / L-75; Kosovo Arbitration Law; Prishtina 2008; Article 5, paragraph 1;

of the main contract directly affects the arbitration agreement, then the arbitral tribunal must declare the arbitration agreement invalid. For example, the lack of consent of the parties to the main contract may also imply their lack of consent to enter into the arbitration agreement included in that contract. Although the final result of the main contract and the arbitration agreement may be the same (both to be declared invalid), it is important that the result be obtained through a separate assessment, because the procedure for the verification of the invalidity of the arbitration agreement is special from the procedure for the invalidity of the main contract.

Termination of the arbitration agreement for the invalidity of the arbitration agreement is the reason for filing a lawsuit for annulment of the decision of the arbitral tribunal. The agreement which was initially valid, but later this agreement was terminated, for example, through the regular denunciation of the agreement, will be considered invalid. Also, the arbitration agreement will be invalid if the form of the arbitration agreement has not been respected as provided by the arbitration law (Morina, 2015:274). Indeed, the non-existence or invalidity of the arbitration agreement has been universally acknowledged as the cause for annulment of the arbitral award in both domestic and international legal sources of arbitration. It is also an obstacle to the recognition and enforcement of foreign arbitral awards in accordance with the New York Convention of 1958. Therefore, if the arbitration agreement does not exist at all as concluded between them. Parties, or if it is not valid under the right set by the parties or, in the absence of such a designation, the arbitral award shall be annulled. The invalidity of the arbitration agreement may be caused as a result of non-compliance with the form provided for the arbitration agreement, as well as due to material deficiencies (deficiencies in terms of the content of the agreement). Thus, we distinguish between formal invalidity and material-legal invalidity of the arbitration agreement. What is important to note on this occasion is that under many national legal systems, the party is obliged to invoke the non-existence or invalidity of the arbitration agreement from the very beginning of the arbitration (during the course of the proceedings. arbitration), so as not to lose the right to be summoned for this reason at the trial stage according to the lawsuit for annulment of the arbitral award.²² According to this position, the party in its lawsuit cannot invoke the non-existence or invalidity of the arbitration agreement if it has issued a summons to that cause before the arbitration during the course of the arbitration proceedings.

CONCLUSION

All international instruments are directly applicable to disputes with foreign investors in Kosovo. Implementation of the Arbitration Law in Kosovo as one of the means by which the resolution of business disputes is accelerated, would reduce the number of cases in the Courts and increase

²² See: UNCITRAL ML Article 4, 7 (5) and 16 (2); LA of Kosovo Article 6.2, 14.2, and 27; LATNRM Article 4, 7 (1) and 16 (2); LA of England Articles 31 and 73; LA of Croatia Articles 5 and 6 (8); LA of Serbia, Articles 12 (5) and 43. Such an attitude is also found in the decision of the Court of Appeals of Paris, dated 27 September 2001, in the case of SA Caisse Fédérale de Crédit Mutuel du Nord de la France v. Société Banque Delubac et Compagnie - published in *Revue de l'arbitrage*, Volume 2001, issue 4. Pg. 916- 917 (The Paris Court of Appeals rejected the request for annulment on the grounds that the party had failed to challenge the arbitral jurisdiction during the arbitration proceedings itself and therefore considered that the party had waived its right to present the objection).

foreign investment in Kosovo. Although the citizens of Kosovo are still not aware of the importance and role of arbitration, although there is still a lack of proper awareness of businesses about the importance of arbitration centers. The resolution of business disputes between Kosovo businesses has begun through arbitration centers, which operate within the Kosovo and American Chambers of Commerce. So from the general aspect of the right to arbitration, we need to know that in order to resolve a dispute over arbitration and to apply these regulations as well as the laws set for arbitration, the parties at the beginning of the main contract must enter into a contract. Second (accessory) with the aim that in the event that in the future the main contract creates disputes then this dispute will be resolved through arbitration. So first the parties in the relationship of obligations must enter into a written agreement (arbitration agreement). In the general sense of this paper, we have pointed out that the parties to the agreement must be careful not to conflict with any cause that may result in the invalidity of the arbitration agreement, as this invalidity will have consequences if a decision is given. Of arbitration from this agreement, as this decision will be annulled by the regular courts as a reason that the arbitration agreement was invalid from the beginning of the crime of this agreement or may become invalid and over time. So during any action taken by the parties claiming to resolve their dispute through arbitration, they must be careful whether everything is in order with the arbitration agreement as the reason for the invalidity of the agreement may come to the annulment of the decision. Arbitration and this would be to the detriment of the party.

REFERENCES

- Pillet, A. (1924). *Traité pratique de droit international privé*, Tome II, Grenoble, Paris.
- Redfern, A. & Hunter, M. (2004). *Law and practice of international commercial arbitration* (Fourth edition), London.
- Jan van den Berg, A. (1981). *The New York Arbitration Convention of 1958*, Kluwer Law and Taxation Publishers, The Hague.
- Brestovci, F. (2006). *E Drejta Procedurale Civile I dhe II Prishtinë*
- Bilalli. A. & Kuçi. H. (2012). *‘E drejta Ndërkombëtare Private’*. Prishtinë
- Bilalli. A. (2012) *Zgjidhja e Kontesteve Afariste nëpërmjet Arbitrazhit Tregtar Ndërkombtar*. Prishtinë
- Bobbie Brooks Inc v. Lanificio Walter Banci SaS (US v Italy) 4 YB Com Arb 289, 290-91 (Court of Appeal, Florence, 1979)
- Citing Prima Paint Corp v Flood & Conklin Manufacturing Co, [1967] USSC 172; 388 US 395, 404 (1967)
- Drejtësia, R. P. S. Sethi, *Komentari mbi ligjin e arbitrazhit dhe pajtimit*, pp.719-720, (Vol. 1, Ashoka Law House, New Delhi.
- Fougerolle, S. A. (France) v Ministry of Defence of the Syrian Arab Republic 15 YB Com Arb 515
- Hetemi. J. & Mejdi. E. (2007). *Drejta Ndërkombëtare Tregëtare- Afariste*. Prishtinë

- Rubellin-Devichi, J. (1965). *L'arbitrage: Nature juridique. Droit interne et droit international privé*, Paris
- Foelix, J. (1847). *Traité du droit international privé*, 2d ed. (Paris: Joubert, 1847)
- Jai Kishan Dass Mull v. Luchhiminarain Kanoria & Co., (1974) 2 SCC 521
- Kwatra, K. (1998). *Ligji i ri për Arbitrazhin dhe Pajtimin e Indisë (Indian Council of Arbitration)*, pp.45-46, New Delhi
- Libyan American Oil Co v Socialist People's Libyan Arab Jamahirya, 482 F Supp 1175 (Colombia, 1980)
- Morina. I. (2015). *Arbitrazhi dhe Procedura e Arbitrazhit*, Prishtinë
- Musa, M. (2012). *The Arbitration Law*, Gjilan.
- Petrović, M. (1998). *Поништај арбитражног уговора у арбитражни спор, Право и Привреда*, nr. 5-8
- Domke, M. (1965). *Arbitrazhi Commercial*, Prentice Hall
- Arben, P. (2010). *International Public Law*. Tiran
- Turner, R. (2005). *Vendimet e Arbitrazhit: një qasje praktike*, Oxford: Blackwell Publishing, p.3
- Tafaj. F. & Vokshi. A. (2014). *Procedurë Civile (Pjesa II-botimi I)*. Tiran
- Thaqi. R. (2012). *Arbitration Law*. Prishtin
- Knežević, G. (1999). *Međunarodna trgovačka arbitraža: osnovno pitanja i problemi*, Belgrade

Applicable laws and conventions:

Law no. 02 / L-75, Law on Arbitration of Kosovo

Law no. 04 / L-077, / on the obligations of Kosovo (LMD)

Kosovo Contested Procedure Law

Albanian Arbitration Law 1996

Model Law on UNCTRAL International Trade Arbitration of 1985

O.P. Malhotra, *Ligji dhe Praktika e Arbitrazhit dhe Pajtimin*, 252, (botimi i dytë, LexisNexis Butterworths Wadhwa, Nagpur)

Geneva Protocol on Arbitration Clauses of 1923

Geneva Convention on the Execution of Foreign Arbitral Awards of 1927

New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958

European Convention on International Commercial Arbitration of 1961